

CD-i

Onafhankelijk tijdschrift
over de wereld van CD-i

FILMS • MUZIEK • GAMES • SPECIAL INTEREST • KINDEREN

**OP ONTDEKKINGSREIS
IN EIGEN LAND**

SANDY'S CIRCUS AVONTUUR
Een zeeleeuw verliefd

AAN SLAG!
Drie sportspellen vergeleken

SLIVER

**You like to watch,
don't you?**

Het Bose® Cinema Sound Systeem

Prachtige beelden..... een groots geluid!

Bose® verandert een avondje thuis in een bioscoopbelevenis!

Praktisch onzichtbare
luidsprekers voor de
professionele thuisbioscoop.

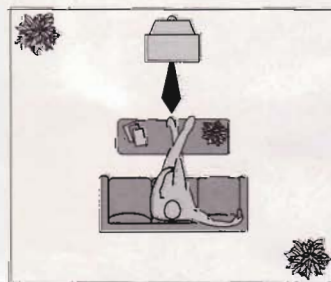

Het Bose Acoustimass 7 Direct/Reflecting®
luidsprekersysteem.

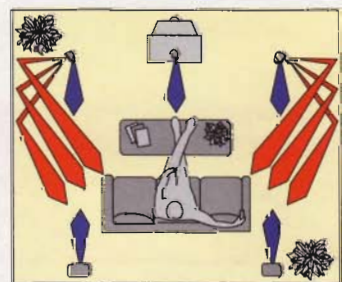
Het Bose 100 luidsprekersysteem voor de
surround weergave.

Breng uw favoriete films thuis tot leven met een levensechte weergave van het bioscoopgeluid. Het Bose Cinema Sound systeem omringt u met de kamervullende surround sound, zo groots als in de bioscoop. De luidsprekers zijn nog kleiner dan een pak melk en de bijbehorende Module geeft u dankzij de gepatenteerde Acoustimass technieken een krachtige, diepe en onvervormde lage tonen weergave.

Tot nu toe:

Het geluid van een televisie kan het gespreide geluid van een film in de bioscoop niet weergeven.

Vanaf nu:

Met het Bose Home Cinema Sound systeem krijgt u een kamervullende weergave van het levens-echte bioscoop geluid. U zit nu midden in uw favoriete film.

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met:
Bose bv, Nijverheidstraat 8, 1135 GE Edam
Telefoon 02993-69191, fax 02993-68166

BOSE
Better sound through research.

Word Abonnee en ontvang elke maand een CeeDee

Bespaak
f217,-

PC Consument is het enige Nederlandse computer tijdschrift dat zich op de gewone computer-gebruiker richt. Zonder techno-jargon en ingewikkelde kretten, maar geschreven in helder Nederlands en gericht op wat u met uw computer allemaal kunt doen.

- ◆ PC Consument is het snelst groeiende PC blad van Nederland.
- ◆ PC Consument is gelieerd aan de SilverClub.
- ◆ De SilverClub heeft het grootste assortiment CD-ROM's van Nederland.
- ◆ Als PC Consument-abonnee kunt u tegen clubprijzen CD-ROM's kopen.
- ◆ De SilverClub kent geen bestelverplichting.
- ◆ Vanaf het novembernummer wordt PC Consument elke maand voorzien van een CD-ROM.
- ◆ Elke maand dus minimaal 400 MB software cadeau!
- ◆ Maar dat is nog niet alles.

Abonnees hebben een streepje voor.

Abonneer u nu en u krijgt van ons:

Losse nummers van PC Consument kosten f14,95. Dat is dus f149,50,- per jaar. Als abonnee betaalt u slechts f90,- per jaar. U bespaart dus maar liefst f59,50. Een abonnement op PC Consument levert u f217,- op.

- ★ 10 maal per jaar PC Consument
- ★ 10 maal per jaar een CD-ROM
- ★ Een gratis lidmaatschap op de SilverClub
- ★ De CD-ROM Silverclub Collectie deel 1 (t.w.v. 39,- gulden)
- ★ De CD-ROM Silverclub Collectie deel 2 (t.w.v. 39,- gulden)
- ★ Quantum Gate (8Mb geheugen nodig)
- ★ Critical Path (t.w.v. à 79,50 gulden)*

* ZOLANG DE VOORRAAD STREKT

Ja, ik word voor 90,- gulden per jaar abonnee van PC Consument:

Naam: _____

Adres: _____ **Postcode:** _____

Plaats: _____ **Telefoon:** _____

Handtekening: _____

Aankruisen wat gewenst is: Quantum Gate **of** Critical Path

Stuur de BON naar: PC Consument, Antwoordnummer 4256, 3600 XB Breukelen (postzegel niet nodig)

Wijze van betaling:

Girobetaalkaart Eurocheque

Eenmalige machtiging:

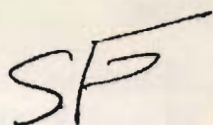
Banknummer: _____

Gironummer: _____

REDACTIONEEL

We wennen er al langzaam aan dat huur- en koopvideo's in een steeds kortere tijdspanne na de bioscoopvertoning op de markt komen. Films, waarvan je serieus meende te weten dat ze de vorige week nog in de bioscoop draaiden, blijken al op video uitgebracht te zijn. Het lijkt erop dat Video CD in deze cyclus gaat meespelen en dat juist ook de nieuwste films van het moment meteen op Video CD uitkomen. Directe aanleiding voor deze bespiegeling is de aankondiging van het, tegelijkertijd met de koopvideo, verschijnen van de Video CD's van Sliver en van Histoire d'O. Sliver is een recente thriller met Sharon Stone in de hoofdrol. Histoire d'O is een erotische klassieker uit 1975 die nu voor het eerst te koop is. Polygram Video brengt met een kostbare tv-reclame Histoire d'O onder de aandacht van het televisiepubliek. De komende tijd volgen nog campagnes voor een aantal andere titels waaronder de klapper Four Weddings and a Funeral. Het is voor het eerst dat op deze manier het produkt Video CD gepromoot wordt. Ik kan dat niet anders zien dan weer een stap voorwaarts in de acceptatie van het medium Video CD; Polygram smijdt niet met dure reclamegelden als ze weinig geloof in een produkt hebben. Dat is goed nieuws voor Video CD-liefhebbers. En daarom zetten we Sharon Stone op de voorplaat.

Sybrand Frietema de Vries

INHOUD

HET (ON)BEKEND NEDERLAND

'De insteek van het project was amusement. Voor mezelf heb ik het geformuleerd als een fictief Groot Ideeën Fotoboek en dan interactief. De doelgroep, als je daarvan wilt spreken, is onze grote groep ANWB-leden. Het moest een makkelijk toegankelijk medium zijn en daarom hebben we ook voor CD-i gekozen en niet voor CD-ROM. Het snoepje van deze disc is de video. Met name de vertraagde bewegingen van Johan Cruyff zijn een lust voor het oog.'

Pagina 12

AUTORAI

Ook CD-i Magazine toog naar de RAI om een glimp op te vangen van al dat moois in het echt, op ware grootte. Volvo was, net als vele andere merken, zo slim om de reis ernaartoe enigszins te ondersteunen. Je auto, in dit geval dus een Volvo, kon bij de dealer in Amsterdam-Zuid worden geparkeerd. Ingehuurde streekbussen brachten je tot voor de deur van de halten. Op een speciaal terras kon je gratis genieten van koffie en andere versnaperingen. En dat alles voor de prijs van een gewoon entree-kaartje. Heb je al een dure auto, krijg je de helft nog gratis ook. Beetje oneerlijk verdeeld, maar wel erg handig.

Pagina 16

Postbus 3389, 2001 DJ Haarlem, Telefoon: 023-325307, Telefax: 023-316472. **REDACTIE EN MEDEWERKERS:** Sybrand Frietema de Vries

(Hoofredactie), Klaas Smit, Lennie Pardoel (Eindredactie), Karin Borsje (Secretariaat en Traffic), Rom Helweg, Rob Smit, Ron Heijmans, Boudewijn Büch, René Janssen, Lies Steen, Sander Hartog.

VORMGEVING: Ernst Bernson (Art Director), Rob Koetsier, Carola Hoff, Margo Witte. **FOTOGRAFIE:** Gé Duits. Coverfoto: © Andrew MacPherson, (RBP) **BOEK-**

HOUDING: Esther Boekel. **UITGEVER:** Wouter Hendrikse. **DIRECTIE:** A.W. Efers. **ABONNEMENTEN:** CD-i Magazine, Postbus 22855, 1100 DJ Amsterdam Zuid-Oost,

Telefoon: 06-8212252 (40 cent per minuut). **ADVERTENTIES:** Retra PubliciteitsService, Sander Retra, Marlou den Drijver, Postbus 333, 2040 AH Zandvoort, Telefoon: 02507-18480,

Telefax: 02507-16002. **PREPRESS EN DRUK:** Nederlands Drukkerij Bedrijf, Zoeterwoude. **DISTRIBUTIE NEDERLAND:** BetaPress, Gilze. **DISTRIBUTIE**

BELGIË: ImaPress. CD-i Magazine is een uitgave van het Haarlems Uitgeef Bedrijf BV Zonder uitdrukkelijke toestemming van de uitgever mag niets uit deze uitgave op enigerlei wijze worden overgenomen.

SCHOOL 2000

Wat een leerkracht of ouder nooit bereikt, krijgt CD-i voor elkaar. De ervaring leert dat kinderen die op school of thuis bepaalde dingen niet willen aannemen, dat van de CD-i-speler wel willen accepteren. Neem bijvoorbeeld het spel memory. Er zijn kinderen die dit eenvoudig weg weigeren te doen. Maar als memory met Richard Scarry's Allerbeste Buurt Disc gespeeld wordt en bij de groenteman geraden kan worden of er twee gelijke kratten bananen, appels, of kroppen sla zijn, dan is er opeens geen aversie meer te bespeuren.

Pagina 24

TOP 3

Bij het relatief nieuwe medium CD-i worden er door dealers en distributeurs geen hitlijsten gepubliceerd. Dat is jammer, want aan de hand van dergelijke getallen kunnen wij te weten komen wat onze lezers nu leuk vinden. Gaat Video CD heel hard, loopt het storm op de games, verkopen de special interest-titels een beetje? We zetten wat we konden vinden op een rijtje.

Pagina 33

3 MAAL SPORT GAMES

ABC Sports: Power Hitter, Striker Pro en International Tennis Open. Drie prachtige sportspellen zijn er verschenen. Er is weinig honkbal op tv geweest door de staking in de Amerikaanse honkbal-competitie; alleen maar naar tennis op tv kijken gaat ook vervelen en voetballen buiten is 's winters te koud. Je hebt nu drie spellen die je in de huiskamer, beeldvullend, kunt spelen. Grijp je kans.

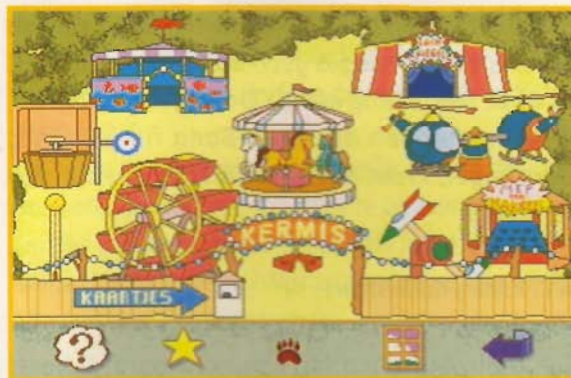
Pagina 34

CD-I IS KINDERSPEL

De berenfamilie is trots op de kinderen. Zij hebben namelijk laten zien dat ze zelfstandig oplossingen kunnen bedenken in moeilijke situaties. Voor hun ouders en grootouders waren de sterrenopdrachten dan ook zeker niet doorslaggevend. Veel belangrijker vonden zij dat de beertjes zelf initiatieven namen door bijvoorbeeld naar huis te bellen toen ze het boodschappenlijstje kwijt waren. Het neemt niet weg dat de sterren nodig zijn om op de kermis te komen.

Pagina 40

CASE INTERACTIVE

Ik ben wat vroeg en Jacqueline Schuit, een van de account managers, is zo vriendelijk mij alvast rond te leiden door het gebouw. Boven, op een zeer ruime zolder staat een grote hoeveelheid CD-i-apparatuur in verschillende opstellingen. Jacqueline doet een schijfje in één van de spelers en de ruimte vult zich met vol Dolby Surround geluid. Het blijkt de Bose-CD-i te zijn.

Pagina 43

FILMS

Er zijn weer prachtige nieuwe titels uit op Video CD: Sliver, How to irritate people, Histoire d'O en Queen. Allen zijn goed voor uren kijkplezier.

Pagina 57

- **BRIEVEN** Pagina 6 • **NIEUWS** Pagina 8 • **HET (ON)BEKENDE NEDERLAND** Pagina 12 • **AUTORAI** Pagina 16
- **CBR** Pagina 20 • **SCHOOL 2000** Pagina 24 • **TEMPO TEAM** Pagina 28 • **CHAOS CONTROL** Pagina 30
- **TOP 3** Pagina 33 • **3 MAAL SPORT GAMES** Pagina 34 • **TIPS & TRUCS** Pagina 37 • **CD-I IS KINDERSPEL** Pagina 40
- **CASE INTERACTIVE** Pagina 43 • **OPEN UNIVERSITEIT** Pagina 49 • **TWEE KUNST-CD-I'S** Pagina 50
- **KARAOKE** Pagina 53 • **MUZIEK** Pagina 54 • **FILMS** Pagina 57 • **PROFESSIELEEL** Pagina 61 • **BÜCH** Pagina 66

Brieven

Oeps!

Hoe komt het dat de Video CD Naked Gun 1 volgens de Philips titelcatalogus geen Dolby Surround heeft en bij de beschrijving in het CD-i Magazine wel? Waarom hebben de James Bond films Dr. No, Goldfinger, From Russia with Love geen Dolby Surround?

A.C. Kraan, Kudelstaart

Een Dolby Surround fan aan het woord. U heeft gelijk: Naked Gun 1 heeft geen en Naked Gun 2 1/2 wél Dolby Surround. Onze fout, sorry.

De vroege Bond Films hebben geen Dolby Surround omdat het een techniek is die de laatste jaren pas wordt toegepast en dan nog niet eens bij elke film. Het is niet mogelijk om het geluid van een niet-Dolby (mono) film om te zetten in Dolby Surround. Het is vergelijkbaar met de wens om Casablanca in kleur te zien. Volgens ons hebben de Bond films Dolby Surround niet nodig, die zijn zo al spannend genoeg.

Associatief denken

In uw blad las ik eens van een prijsuitreiking waar ook de Associatie Interactief bij betrokken zou zijn. Uit andere bronnen weet ik van het bestaan van de CD-i Association. Is dit één en dezelfde organisatie? Wat doen ze?

Emiel Schiphorst, Diepenveen

De Associatie Interactief is een vereniging van multimedia-producenten. Zij houden zich bezig met het ontwikkelen van CD-i-titels, maar niet uitsluitend. Verderop in het blad hebben wij een interview met Cees Morsch, de voorzitter van deze organisatie. De CD-i Association wàs de Amerikaanse vereniging van CD-i-bedrijven. Deze heeft zich eind vorig jaar gefuseerd met haar Europese pendant (die niet is opge-

heven, zoals onlangs in een tijdschrift werd vermeld) en gaat nu verder onder de naam International CD-i Association (ICDIA). De voorzitter daarvan is de Amerikaan John Gray, president van CapDisc, een van de grootste CD-i-produktiebedrijven.

Tien levens

Ik ben Bert en ik ben 13 jaar. In het CD-i-blad van januari 1995 schrijft u dat u drie levens bij Dragon's Lair II wel er weinig vindt.

Maar ik heb Dragon's Lair II helemaal uitgespeeld en als je het zonder fouten doet en alle voorwerpen pakt, hou je op het eind TIEN levens over. Genoeg levens toch!

Bert Aartsen

Wij buigen nederig ons hoofd, je bent beter dan wij.

Cinemascope

In het onderwerp Films werden de films Moonstruck en Daens besproken en daar heb ik de volgende opmerkingen over. 'De film wordt in een speler afgespeeld op Cinemascope formaat' Is de speler Cinemascope of de film?

Voor alle duidelijkheid: de film is opgenomen op Cinemascope formaat. Dat is het extra brede formaat dat in enkele bioscopen te zien valt. Als deze film op een TV vertoond wordt, zijn er twee mogelijkheden. Of het bredere Cinemascope beeld wordt links en rechts afgesneden, of de beeldverhouding blijft behouden en er zijn dan boven en onder zwarte balken. Dat laatste heet op Video CD's overigens officieel Widescreen. Elk systeem heeft zijn voor en tegen. Een kwestie van smaak.

Brieven

Te jong?

Ik was van plan het spel The 7th Guest te kopen. Maar nu mag dat niet van mijn vader omdat er op de hoes staat dat dit spel bedoeld is voor mensen van 15 jaar of ouder. En ik ben nog maar 13. Waarom staat dat er nu op? Om het taalgebruik of de beelden, ik zou het niet weten.

Dominique, Edegem, België

The 7th Guest is inderdaad bedoeld voor 15 jaar of ouder. Dat heeft, denken wij, een aantal redenen. Allereerst is het een vrij moeilijk Engelstalig spel, de puzzels die je moet oplossen zijn vrij pittig. Daarnaast heeft de disc een spookachtige sfeer, die door kinderen misschien eng gevonden wordt. Let wel, op Engeltalige spelletjes en films staat vaak zo'n rood stickertje van de keuring in Engeland, de BBFC. In Amerika en Engeland zijn ze namelijk vrij streng in het 'keuren'; in Nederland minder, al wordt soms een adviesleeftijd gegeven.

Verrassing

Nog steeds kijk ik met plezier in uw blad CD-i Magazine.

In het eerste nummer van uw blad schrijft u op pagina 5 bij Tips & Trucs dat de inzenders van de beste trucs een leuke verrassing zouden krijgen. Nu is mijn tip in uw tweede nummer direct geplaatst. Alleen waar blijft de verrassing? Belofte maakt schuld, niet waar?

B.C. van Velzen

U dacht dat wij dat vergeten waren. Nee, onze gamesredacteur is alle tips op dit moment aan het verzamelen en aan het beoordelen. Wij komen hier in één van onze volgende nummers op terug. Wanneer, dat blijft een verrassing.

Demoversie

Kunnen jullie de bonnen voor kortingen van CD-i's en andere aanbiedingen niet ook in Belgische franken afdrukken? Of kan ik deze bonnen ook in België gebruiken?

Zal het in de toekomst ook mogelijk zijn om de abonnee's elke maand een CD-i aan te bieden met demoversies van nieuwe spelletjes, die jullie dan in het Magazine bespreken? Net zoals de disc, die bij het allereerste nummer zat.

Corveleyn Daisy

De aanbiedingen en bonnen die je in ons blad vindt, worden aangeleverd door onze adverteerders. Aanbiedingen gelden zoals deze in de advertenties vermeld staan. Wij hebben daar geen invloed op, maar misschien dat jouw brief helpt.

We zijn bezig, in samenwerking met een aantal bedrijven, om demoversies van CD-i's te maken. Maar daarbij gaan we niet over één nacht ijs, we willen dat de schijven er goed uitzien. Dat ze er komen, dat is zeker!

Waarvan akte

In uw uitgave van februari hebben we gelezen dat een briefschijver zich afvroeg wanneer de eerste erotische en/of sexfilms op CD-i te zien zijn. Langs deze weg wijzen we u erop dat HOM Vision te Spakenburg en daarvoor CNR te Weesp dit genre reeds vanaf oktober op de markt brengt. 13 Titels staan op CD-i en 9 titels inmiddels op Video CD. Deze titels zijn door onze dochtermaatschappij IPR BV vervaardigd.

N.W. Doesburg, Powered BV

NIEUWS

Atlantic Digital Video sluit groot Video CD contract af

Brian Hirman, manager bij Atlantic Digital Video, wist ons te vertellen dat een groot contract is afgesloten met Castle Multi Media voor het op korte termijn produceren van een twintigtal Video CD's. 'De kogel is door de kerk', aldus Hirman, 'nu grote producenten uit het buitenland bij ons aankloppen voor Video CD.' Twintig titels is een groot aantal in de nog kleine maar zeer snel groeiende Video CD-markt. Het lijkt erop dat de fase van het voorzichtig een titeltje uitbrengen voorbij is. Atlantic is een facilitair bedrijf dat zich heeft gespecialiseerd in het produceren van Video CD's. Ook met andere producenten worden onderhandelingen gevoerd over substantiële projecten.

Documentaires, muziek- en speelfilms

Leslie Evans van CMM bevestigde de deal met Atlantic en vertelde ons wat er te verwachten valt. Meer documentaires, enkele oude muziekfilms (met onder andere The Clash, Rainbow en een niet nader genoemde Metal-band) en speelfilms. Eén speelfilm-titel wilde Leslie Evans alvast noemen: Dune, een science fiction epos. Vanaf maart zullen deze titels op de markt verschijnen.

De titels van Castle Multi Media zijn in onze rubrieken regelmatig positief besproken. Vaak waren wij daarbij niet tevreden over de videokwaliteit, die wat ons betreft afbreuk deed aan de inhoud. De hoop is gerechtvaardigd dat de kwaliteit nu gewaarborgd is. Zodra deze nieuwe serie titels uitkomen, houden wij u daarvan op de hoogte.

Video CD: zelf doen

Video-Centrum-Nederland introduceert doe-het-zelf Video CD.

Zoals Photo-CD voor de CD-i bezitter de mogelijkheid biedt eigen foto's en dia's op tv te zien, zo wordt nu de mogelijkheid geboden om zelf Video CD's te laten maken. Dat kan via de fotovakhandel of rechtstreeks via VCN in Soest. Van zowel video (VHS, Video-8 Hi8, BetaMax) als film (8mm, Super-8 en 16mm) naar standaard Video-CD. Opties zijn: kleurcorrectie, en het overzetten met of zonder geluid. Prijsvoorbeeld: een standaard kopie van home-video naar video CD van drie kwartier kost f 498,80, inclusief BTW. Nog niet echt spotgoedkoop, maar voor dat geld kreeg je anderhalf jaar geleden nauwelijks een minuutje Video CD.

Kwaliteit?

Volgens de heer Otto van VCN is de kwaliteit van de Video CD prima, want er wordt gebruik gemaakt van de nieuwste programmatuur. De redactie zal binnenkort eens een kritisch kijkje nemen.

Meer informatie:

VCN Soest, 02155 - 18844

Informatie over CD-i: een schaars goed?

Niet alleen bij de consument, ook bij veel bedrijven bestaat er meer en meer belangstelling voor CD-i. Op de redactie merken we dit soms ook, als bedrijven ons opbellen met de vraag wie hen meer kan vertellen over CD-i, wat ermee kan, welke bedrijven er zijn die CD-i kunnen maken en, natuurlijk, de prijzen van het een en ander. Met name CD-i als 'marketing tool', zoals dat in het jargon heet, heeft de grote belangstelling van vele professionele organisaties zoals

NIEUWS

internationals, universiteiten, communicatie-adviesbureaus en, de laatste tijd, veel reclamebureaus. Maar bij wie er op welke wijze aangeklopt moet worden met vragen over het medium, dat is vaak nog de grote vraag. Informatie blijft een schaars goed.

Tweedaags seminar met workshop

Om dit schaarse goed met meerderen te delen, organiseert Case Interactive in samenwerking met Euroforum een tweedaags seminar met workshop over CD-i. Op het seminar staan de commerciële mogelijkheden van CD-i centraal. Er wordt er aandacht besteed aan het kostenaspect en het uitwisselen van ervaringen. Tijdens de workshop wordt een project gesimuleerd in de vorm van teamopdrachten. De workshop op de tweede dag, staat onder begeleiding van een team van Case Interactive.

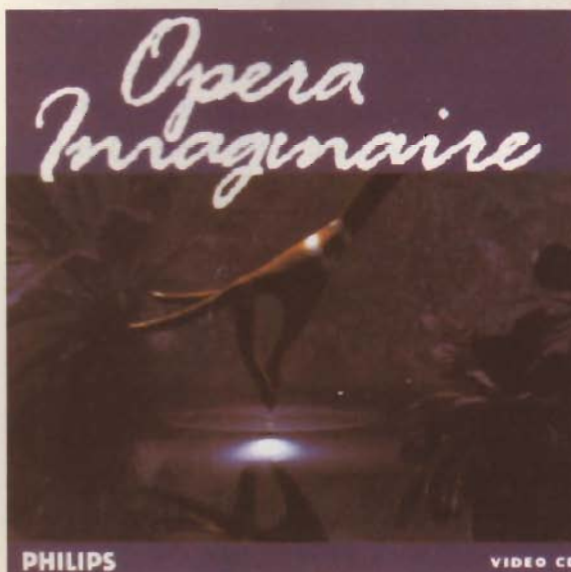
Sony Interactive Award 1994

Van verschillende kanten hoorden wij dat voor de Sony Interactive Award 1994 een aantal CD-i's is ingezonden. Genomineerden zijn nog niet bekend. De feestelijke uitreiking zal plaatsvinden tijdens het AV-Gala, op vrijdag 7 april in de Beurs van Berlage te Amsterdam. Volgens jury-voorzitter Theo van der Biessen: 'Wij werden dit jaar niet alleen verrast door het hoge aantal interactieve inzendingen, maar ook door de nieuwe namen van productiebedrijven. De markt ontwikkelt zich in razend tempo.' Mochten er CD-i's genomineerd worden dan wel in de prijzen vallen, zullen we er in deze kolommen aandacht aan besteden.

Opera-animaties op Video CD

Figaro, Figaro, Fi-ga-ro

Opera en 3D-animatie, een bijzondere combinatie. De modernste technieken worden aangewend om een oude maar nog springlevende kunstvorm een nieuw jasje te geven. Een maatpak, wel te verstaan.

Van 78 toeren naar Video CD

Eindelijk kunnen we horen hoe Enrico Caruso klinkt, de man wiens naam lange tijd synoniem was met 'de' Italiaanse opera. Hij opent de Video CD 'Opéra Imaginaire' met een aria van Pagliacci. Maar ook andere grootheden uit het verleden en heden zijn te beluisteren op deze schijf. De aria's die op deze schijf staan, zijn vrij bekend en hebben een hoog meezinggehalte. Uit La Rigoletto komt bijvoorbeeld La Donna è Mobile, vormgegeven door de Monique Renault. Haar bijdrage werd geselecteerd om Nederland bij de Oscar-verkiezingen te vertegenwoordigen. Niet alleen de Italiaanse opera is prominent aanwezig, ook Mozarts Die Zauberflöte en Bizets Carmen en Les Pêcheurs de Perle (het duet van de Parelvisser!) zijn op de disc te vinden.

NIEUWS

Een staalkaart van verschillende animatie-technieken.

Is opera van zichzelf al een zeer gecompliceerde kunstvorm, ook de vormgevers laten zich niet onbetuigd. Alles wordt uit de tekendoos gehaald om het verhaal van de aria's kracht bij te zetten. De animatoren kregen de vrije hand om de aria's naar eigen inzicht te interpreteren. Het resultaat is een staalkaart van verschillende technieken, van traditionele cel-animatie (zoals we bijvoorbeeld kennen van de Disney-films) via kleurpotlood en poppenanimatie naar de modernste driedimensionale computerani-

mities. Als je alleen al in animatie-films geïnteresseerd bent, is dit een mooie disc. Als je daarbij van opera houdt, is dit een must.

Oor- en oogvriendelijk

De fragmenten worden door gastheer Pascalini op een speelse manier van toelichtingen voorzien. Pascalini is een gezette pop in avondkleding die in zijn drie-dimensionale theaterwereld rondstapt. Hoewel de opera-stukken behoorlijk verschillen, gevoelige aria's en bombastische koorstukken wisselen elkaar af, en hoewel de animaties zeer verschillend zijn, is het geheel een genot om naar te kijken en te luisteren. Of, liever gezegd, te ondergaan.

In een komend nummer komen we terug op deze disc.

Overstag met CD-i

Sail to Win! is een Engelstalige CD-i voor beginnende wedstrijdzeilers. De schijf heeft meer dan vierhonderd vragen en antwoorden in verschillende categorieën als 'weetjes', 'zeilregels' en 'wedstrijdervaring'. De CD-i is vorig jaar ten doop gehouden tijdens een conferentie van de IYRU, de internationale zeilwedstrijdorganisatie die meewerkte aan het tot stand komen van deze schijf.

Op moment van schrijven hadden we deze CD-i nog niet gezien en weten we niet of deze schijf in Nederland verkrijgbaar zal zijn. XDRA, de Engelse producent van deze titel, wist ons te vertellen dat er spectaculaire zeilmomenten op video staan. Wij zijn benieuwd, want wij zeilen graag.

NIEUWS

Laatste nieuws

Valkieser

Bij ons Laatste-Nieuws-rondje langs enkele producenten en uitgevers, vroegen wij Roderic Leigh van Valkieser of hij nieuws had. Valkieser is in de omroepwereld al jaren een begrip en doet onder andere de nabewerking van veel televisieprogramma's, verzorgt de vormgeving van de 'leaders' van veel programma's en maakt veel commercials. Ook in de Video CD- en CD-i-wereld is Valkieser een goede bekende. Diverse discs maakt Valkieser als facilitair bedrijf in opdracht van derden, en nu gaat Valkieser zich nu als uitgever profileren, onder eigen naam, al dan niet in samenwerking met andere uitgeverijen.

De serie Tim & Beer is daar een goed voorbeeld van. Deze programma's zijn volledig bij Valkieser bedacht, vormgegeven en uitgevoerd. Terecht won Valkieser met Tim & Beer op het Vliegveld vorig jaar de gouden medaille in de 1994 Interactive Multimedia Competition in New York. Bij Valkieser wordt op dit moment de laatste hand gelegd aan een groot project, In the Wake of Captain Cook. Dat is een internationale co-productie over de verre zee-reizen van de Engelse ontdekkingsreiziger Cook. De reizen kunnen opnieuw beleefd worden aan de hand van zijn gedetailleerde dagboeken. Peter Ustinov leest ze voor.

Spannende kindertitels

Roderic Leigh vertelde ons dat Valkieser met een aantal producenten/uitgevers in onderhandeling is over het uitgeven van een nog onbekend aantal Video CD's en CD-i's onder het Valkieser label. Binnenkort hopen wij u hier meer over te kunnen berichten. Na lang aandringen kon de heer Leigh ons als 'scoop' vertellen dat onderhandelingen met het in Naarden gevestigde uitgeverij Timboektoe over het uitgeven van een aantal spannende kindertitels op Video CD in het laatste stadium zijn. Het zou gaan om in beginsel 8 titels die dit jaar zullen gaan verschijnen. De eerste discs worden verwacht in april, mei.

Timboektoe

Rob Klap, de immer enthousiaste projectleider bij Uitgeverij Timboektoe, wist te vertellen dat bij de titels geheide hits zitten: allereerst een vervolg op Pippi Langkous' Drie Avonturen, besproken in ons januarinummer. Een nieuw deel uit de prentenboek-serie, zoals de al eerder uitgebrachte Een ijsbeer in de tropen. Waarschijnlijk komt er ook een disc met verhalen van Roald Dahl, en, zeer bijzonder, de veelvuldig in de prijzen gevallen speelfilm Het Zakmes van regisseur Ben Sombogaart, die als AVRO-serie op de zaterdagmiddag een hit was. Deze leuke Video CD's voor kinderen én volwassenen brengen nog meer kleur in het spectrum van voor kinderen reeds uitgebrachte CD-i's en Video CD's. Zodra deze discs in de winkel komen, zullen wij daar uiteraard aandacht aan besteden in onze nieuwe rubriek 'CD-i is Kinderspel'.

De verzuchting dat er weinig Nederlandstalige titels op Video CD uitkomen zal hiermee langzaam verstommen.

**Naar aanleiding van het
uitkomen van de nieuwe CD-i
'Ontdek het (on)bekende
Nederland', hadden wij een
gesprek met Michiel Hatenboer,
uitgeefmanager bij de
uitgeverij van de ANWB.**

**Ik ontmoet hem in de
mooie ontvangsthal in de
nieuwbouw van het ANWB-
hoofdkantoor in Den Haag.
Met veel overtuiging steekt hij**

**meteen van wal over
'zijn' project.**

Sybrand Frieterna de Vries

Michiel Hatenboer: 'Februari '93 zijn we begonnen met het project. Mijn toenmalige baas, Bas Braad, was enthousiast over de mogelijkheden van CD-i. Hij heeft mij ervan moeten overtuigen dat dit een goed project was. En ik moet zeggen dat hij gelijk heeft gehad. Het project is een samenwerking tussen de ANWB, het Nederlands Bureau voor Toerisme (NBT) en het softwarehuis CODIM. Later kwam Philips er bij. Philips houdt zich bezig met de distributie van de schijf.'

**CD-i Magazine: Februari '93, dat is alweer een
tijdje terug. Wat gebeurde er in de tussentijd zoal?**

'Om eerlijk te zijn, hebben wij ons een beetje verkeken op de grootte van het project. Voor ons was het de eerste keer dat we een dergelijk interactief consumenten programma maakten. De start ging voortreffelijk, in april '93 hadden we een werkplan, in de zomer was het idee rond en rond augustus was het script klaar. We begonnen toen met het verzamelen van het fotomateriaal. En toen bleek dat zowel met het verzamelen van dat materiaal als met het verkrijgen van de rechten veel tijd gemoeid was.'

Hoe komt dat?

'Wil je bijvoorbeeld een foto gebruiken, en daar hebben we er op deze schijf meer dan 1500 van, dan moet je toestemming krijgen van de fotograaf. Die krijgt een bepaald bedrag voor elke foto. Omdat wij per foto de fotograaf moesten zoeken en betalen, en dan moet je toch al gauw aan bedragen van meer dan 100 gulden denken, kwamen wij uit op een bedrag van enkele tonnen voor de foto's alleen. Dat kon dus niet. Vandaar dat we het op een andere manier hebben aangepakt. Ongeveer 10 procent is hoe dan ook nieuw gemaakt, met name van de wat onbekendere plekjes, nieuwe architectuur en de

ONTDEK HET (ON)BEKENDE NEDERLAND

Met wandelstok

serie dagelijks leven. We wilden niet alleen maar de standaard toeristische plaatjes van bloeiende tulpen, een rijtje molens en een paar klompen.'

Maar foto's alleen waren geen struikelblok, lijkt me?

'Tijdrovend was bijvoorbeeld het Jopie Huisman museum en het Rien Poortvliet museum. Toestemming krijgen en daadwerkelijk een foto maken, dat is een klus. Kijk, we geven hier in de ANWB uitgeverij een grote hoeveelheid boeken uit met gedegen informatie en foto's erin, we hebben genoeg ervaring op dat gebied. Maar deze hoeveelheid is echt andere koek. Peter Veer, onze free-lance tekstschrijver, is met twee assistentes maanden in de weer geweest om de honderden bedrijven en stichtingen te bezoeken en daar materiaal los te peuteren. Ondertussen vergden de onderhandelingen en afspraken met rechtenorganisatie Buma/Stemra vrij veel tijd. Iets anders waar we ons lichtelijk op verliezen is de hoeveelheid materiaal die bij elkaar gezocht is. Daardoor hadden we niet de mogelijkheid zowel de Duitse als Engelse versie op één schijf te zetten, zoals oorspronkelijk de bedoeling was. En we hebben zelfs nog behoorlijk de tekst moeten inkorten.'

Jullie hebben nu een schat aan informatie en materiaal?

'Ja, maar je moet wel bedenken dat wij alleen voor dit project de rechten hebben.'

Wie zaten er in het team?

'Bij de ANWB hadden we geen specialisten op dit terrein. We hebben deze kennis ook niet in huis gehaald, omdat we zelf die specialisten wilden worden. En we zijn dat geworden. Een groot aantal mensen heeft meegewerkt aan deze schijf. Twee personen moet ik met name noemen. Tekstschrijver

Peter Veer heb ik al genoemd. En Karin Baeten van Codim heeft zich met de vormgeving beziggehouden.'

Wat was jullie doelgroep?

'De insteek van het project was amusement. Voor mezelf heb ik het geformuleerd als een fictief Groot Ideeën Fotoboek maar dan interactief. De doelgroep, als je daarvan wilt spreken, is onze grote groep ANWB-leden. Het moest een makkelijk toegankelijk medium zijn en daarom hebben we ook voor CD-i gekozen en niet voor CD-ROM, nog afgezien van technische beperkingen ten aanzien van het gebruik van video. Deze schijf is speciaal ontwikkeld voor CD-i, er is niet een bestaand iets, boek of video, omgewerkt.'

Hoe is deze schijf geslaagd als digitale reisgids?

'Je kunt het niet vergelijken met een reisgids in boekvorm. Het is in principe niet mogelijk een CD-i-speler mee op reis te nemen. Het is juist gericht op de voorpret, op het vinden van leuke attracties, nieuwe mogelijkheden en onbekende plekjes. Toeristische tochten die beschreven zijn op de schijf, gaan daarom veelal uit van de bestaande ANWB-routes, met

en CD-i op stap

uitzondering van de Amsterdamse tram-tour, waarbij drie keer moet worden overgestapt. De informatie is actueel en moet volgens mij makkelijk drie jaar meegaan.'

Wat vind je zelf geslaagd aan deze disc?

'Het snoepje van deze disc is de video. Met name de vertraagde bewegingen van Johan Cruyff zijn een lust voor het oog. Maar ook de dialecten zijn bijzonder, op verschillende kaarten kun je aangeven welke dialecten je wilt horen. We hebben hiervoor gebruik kunnen maken van het unieke materiaal van het P.J. Meertens-instituut in Amsterdam. We wilden oorspronkelijk ook materiaal van bekende, dialect sprekende Nederlanders gebruiken, doch dat bleek op moeilijkheden te stuiten. Denk je in, voor Den Haag had ik Ellen Vogel en Wieteke van Dort in gedachten

met als uitsmijter Koot en Bie in de vertolking van Jacobse en Van Es! Maar je moet reëel blijven: dat is niet mogelijk. Overigens hebben we op muziekgebied veel medewerking gekregen van onder andere Willem van Kooten, de archiefafdeling van de NOS en het Rotterdamse Erasmus-label. De commentaarstem is van Harmke Pijpers, daar ben ik ook erg blij mee. Een compliment richting onze eigen Audio-Visuele dienst is ook op z'n plaats. Op kleine details wat actualiteit betreft kan ik trots zijn, bijvoorbeeld de nieuwe telefoonnummers van 1995 staan er al op. Ook het nieuwe (nog te bouwen! SFdV) Cobra-museum wordt al genoemd.'

En wat vind je minder geslaagd?

'Misschien is nog meer interactiviteit mogelijk, denk ik, op een aantal punten. Maar dat blijft altijd een afweging. Nee, ik ben erg tevreden over het geheel.'

Homen er meer titels uit in deze serie of blijft het bij deze ene?

'Nee, er komen er meer. Of die een vervolg zijn op deze is nog niet bekend. Dit project moet natuurlijk eerst in al zijn aspecten geëvalueerd worden. We zijn dit project begonnen om een mooie schijf te maken en je mag het dan zeker niet zien als een pilot. We hebben niet voor niets een hoop tijd geïnvesteerd in het maken van een goed systeem. Vanaf nu zal elke volgende schijf ons minder moeite en geld gaan kosten.'

Hoe moet ik me dat voorstellen?

'Je moet drie strategieën zien die we volgen. Allereerst hebben we deze titel in het Duits en Engels vertaald. Ik denk dat deze titel voor buitenlanders nog leuker is: voor hen is praktisch alles onbekend. Een andere weg die we kunnen volgen is een nieuwe schijf over Nederland maken, dit keer met een ander thema als leidraad. Doordat deze schijf als thema water heeft, is bijvoorbeeld Drenthe er wat bekaaid van afgekomen. Iets verder weg in de toekomst is de mogelijkheid dat we een serie van landen gaan maken, Ontdek het onbekende Frankrijk, Zweden of Amerika. We zullen daar wel een buitenlandse zustermaatschappij of uitgever voor nodig hebben. Het is namelijk ondoenlijk om vanuit Nederland al het materiaal te verzamelen. En probeer maar eens de onbekende plekken in het buitenland te vinden, daar heb je de specialisten ter plekke voor nodig, zoals we die hier in Nederland hadden. Wij zeggen tegen de uitgevers: kom maar naar ons toe, wij zijn specialisten op dit gebied. Vergeet evenwel niet een flinke beurs mee te nemen! Het moet, zeker voor uitgevers, commer-

cieel aantrekkelijk zijn en dat betekent dat we door de kosten omlaag te brengen de prijs aantrekkelijker kunnen maken.'

Hoeveel geld was er met dit project gemoeid?

'Laat ik zeggen: veel. Een CD-i als deze produceren is niet meteen het grote geld verdienen, het is eerder het grote geld uitgeven. Hoewel we nu, met onze nieuwe kennis en ervaring, sneller en dus goedkoper aan de slag kunnen.'

Kan het voor minder dan, pak 'm beet, een ton?

'Ja, dat zou moeten kunnen, dan moeten we echter wel veel zelf doen. CD-i-produktie-bedrijven bellen ons geregeld op met verzoeken tot samenwerking. Maar de financiering is vaak een struikelblok. Ook met omroepen zijn we in gesprek, dat gaat vrij positief.'

Ik vind dat de disc Nederland zonnig belicht.

'Dat is ook de bedoeling. Aan de ene kant moet het een toeristisch interessante schijf zijn, met name voor het NBT was dat een vereiste, en aan de andere kant moet het informatief zijn. In goed overleg is uitgekomen op een informatieve schijf die er leuk uitziet. En let wel, het is niet een alleen-maar-mooi-weer schijf, de kraakbeweging, milieu-aspecten en Amsterdamse koffieshops hebben hun terechte plaats op deze schijf. In zekere zin is het een verslavende disc. Het is wel grappig dat zelfs binnen de ANWB daar over gesproken werd. Voor de bondsraad, dat is het bestuur van de vereniging ANWB, moesten we dit project presenteren. Een van de bestuursleden vroeg zich hardop af of we niet bang moesten zijn dat mensen in plaats van op pad te gaan aan de hand van de aangereikte mogelijkheden, gezellig achter hun televisie blijven zitten met deze CD-i en de deur niet meer uitgaan. Een beter compliment kun je niet krijgen. En wat het op ontdekkingstochten gaan betreft, ik denk dat het juist positief werkt, deze schijf.'

Wanneer kunnen we 'Ontdek het Onbekende Nederland' verwachten?

'Eind februari. De verpakking wordt erg bijzonder, er komt een fraai vormgegeven boekje van 28 pagina's en er worden 5 ansichtkaarten ingesloten. O ja, nog één ding, zomaar een ideetje waar ik laatst aan dacht toen ik met de verpakking bezig was. Eigenlijk zou er de mogelijkheid moeten zijn om CD-i'tjes te bekijken voordat je er een koopt. Zeker als je bedenkt dat die schijfjes soms niet goedkoop zijn. In een platenzaak is het de normaalste zaak ter wereld dat je een nieuwe CD eerst beluistert.'

Misschien geen gek idee.

Kijken, niet kopen

RAI'en m

Van 2 tot 12 februari was het gelukkig weer zover: hallen vol glimmende bolides, de autoRAI. Amsterdam-Zuid stond 11 dagen lang dicht geparkeerd met auto's tot ongenoegen van veel omwonenden. De bezoekers echter kan zo'n auto-tentoonstelling niet lang genoeg duren. Gelukkig duurt de autoRAI nu ruim 700 dagen, dankzij de autoRAI CD-i. Alle primeurs, de meeste types en de nieuwste snufjes zijn nu dag in dag uit te zien op je eigen TV. Oké, je kunt ze niet meer aanraken, maar wie let daar nu op. Wij bekeken de autoRAI CD-i als voorloper van een soort autojaarboek op CD-i, dat binnenkort verschijnt.

Citroën Xanae

Ook CD-i Magazine toog naar de RAI om een glimp op te vangen van al dat moois in het echt, op ware grootte. Volvo was, net als vele andere merken, zo slim om de reis ernaartoe enigszins te ondersteunen. Je auto, in dit geval dus een Volvo, kon bij de dealer in Amsterdam-Zuid worden geparkeerd. Ingehuurde streekbussen brachten je tot voor de deur van de hallen. Op een speciaal Volvo-terras kon je gratis genieten van koffie en andere versnaperingen. En dat alles voor de prijs van een gewoon entree-kaartje. Heb je al een dure auto, krijg je de helft nog gratis ook. Beetje oneerlijk verdeeld, maar wel erg handig.

Volvo ECC

Klaas Smit

aar!

Volvo

Zo'n goede gastheer krijgt een prominente plek in de beschrijving van wat er aan auto's geboden werd. Alle modellen: van de 440 1.6, het instapmodel tot de Volvo ECC waren op RAI aanwezig. Dit gezinsautoconcept is gebaseerd op de bodemplaat van de 850 sedan. Eigenzinnig vormgegeven, maar wel even wennen, moet ik eerlijk zeggen. Nee, neem dan de al bestaande 850 in bijvoorbeeld de meest luxe uitvoering. Daar zou ik wel even achter het stuur willen plaatsnemen. Lekker wegzakken in de lederen stoel, zonder f 90.000,- hoeven te betalen. Oké, daar krijg je dan wel een zeer compleet uitgeruste auto bij. Helaas, alle met lederen bekleding uitgeruste modellen zaten potdicht. Stel je voor dat een jochie van 8 zijn ijsje per ongeluk laat vallen. Een ramp voor Volvo; een auto met besmeurde leren stoelen verkoopt erg slecht. Na de RAI is dat namelijk wel de bedoeling: de wagen moet verkocht worden.

Alfa Romeo Spider

Er is meer dat rijdt

Ze stonden er allemaal: de 100, 106, 121, 180, 205, 200, 220, 250, 280, 300, 306, 316, 318, 320, 323, 440, 480, 500, 520, 620, 623, 626, 750, 800, 850, 900, 929, 940, 960, 9000 en nog veel meer. Bijna ontelbaar veel cijfercombinaties en ieder merk heeft zijn reeks. Daarmee houdt het nog niet op. Veel merken doen niet meer aan cijfers, maar geven hun auto's namen. Dat maakt de keuze er bepaald niet gemakkelijker op. Kunt u ze nog uit elkaar houden? Ik krijg er moeite mee, maar laten we eens kijken.

Een van de items op de CD-i is het zogenoemde merkenoverzicht. Alle in Nederland te verkrijgen personenauto's kun je hierin opzoeken. Van Alfa Romeo tot Volkswagen -plus nog een merk, maar dat wil ik niet te vaak noemen. In totaal zo'n zestig verschillende namen, allemaal op een schijfje.

Vreemde eenden

Had u al gehoord van een Mega, Kia, Ginetta, Daewoo of Asia motors? Vaag misschien. Laten we eerst eens nader kijken naar Asia motors. Dat blijkt een terreinwagen te zijn met 2 deuren, een 4 cilinder motor en een cilinderinhoud van bijna 1800 cc. Hij rijdt 1:8 op alle snelheden en zijn topsnelheid is ongeveer 150 km per uur. U betaalt daarvoor het bedrag van f33.333,-. Deze auto is al op 1 januari 1994 geïntroduceerd, maar ik had er nog nooit van

Mega Tjaffer

Daewoo no.1

gehoord. Hoe die eruitziet weet ik nog niet, omdat er op de CD-i geen afbeelding bijgeleverd is. Iets wat helaas te vaak voorkomt op deze versie van de CD-i. Hopelijk verandert Explainer Interactive dat nog op de definitieve uitgave.

De Ginetta brengt een model uit, de g33. Daarvan zijn weer drie uitvoeringen: een 1.8 club roadstar, een 3.9 v8 roadstar en een 3.9 v8 roadstar sc. Hieruit leid ik af dat het sportauto's zijn met open dak. De laatste uitvoering kost f125.000,-. Ik ben benieuwd naar de vormgeving. Volgens insiders is het een soort Triumph, maar dan moderner.

De Mega, nog zo'n mysterieuze eend, blijkt de type-naam Tjaffer te dragen. Hij is er in twee uitvoeringen: een 1.1i cabrio en een 1.4 cabrio diesel. Als ik de foto bekijk, denk ik, dit is een heel bijzondere auto. Ten eerste is dit de eerste cabrio diesel die ik ken, hij kost nog geen 40.000,- en heeft een topsnelheid van 140 km per uur. Volgens mij lijkt hij nog het meest op een Mehari -die van Citroën- van de jaren negentig. De prijs is aantrekkelijk, maar ik zou er voor geen goud in willen rijden. Typisch zo'n auto voor een verkeerde boulevard-flanerende yuppie.

Een gesprekje over plaatjes

Van alle 60 merken, met hun in totaal misschien wel 300 types en meer dan 1500 uitvoeringen, staan er slechts 100 foto's op deze RAI-CD-i en een enkel filmpje. Ik vroeg Hans Dodewaard, software engineer

Daihatsu coupé

van Explainer Interactive waarom er zo weinig foto's en filmpjes op staan. Ook wilde ik weten of de definitieve versie, een soort autojaarboek op CD-i, meer beeldmateriaal zou bevatten. Hans Dodewaard deed uit de doeken hoe zij aan hun materiaal waren gekomen. Alle importeurs van personenauto's zijn aangeschreven. Hen werd gevraagd of zij beeldmateriaal of filmpjes op wilden sturen. Enkele importeurs zijn daar niet op ingegaan, met als gevolg dat hun auto's alleen van technische gegevens zijn voorzien. Hopelijk zijn ze na de autoRAI CD-i wel bereid foto's en filmpjes te sturen, zodat een vervolgversie completer uitgerust kan worden door Explainer Interactive.

Zoekmogelijkheden

Daarentegen staan er per uitvoering wel ontzettend veel gegevens vermeld, klasse. Ook het aantal zoekingen is ruim: op merk, op prijscategorie, op primeurs, op ..je kunt het zo gek niet bedenken. Het is daardoor een waardevolle informatiebron. Waarschijnlijk zal in een niet autoRAI-gebonden versie ook gezocht kunnen worden op soorten auto's, zoals sportwagens, terreinwagens en misschien worden er zelfs

Renault 'Les Citadines' Modus

motoren aan toegevoegd. De kans is ook groot dat er een spel op komt, zodat u uw kennis kunt testen en vergelijken.

Primeurs

Wereldprimeurs, Europese primeurs en concept cars. Een respectabel aantal nieuwerwetsigheden was op de RAI aanwezig en gaat op de CD-i de geschiedenis in als "nieuw in 1995". Het nieuwe neusje van de Ford Escort (erg lelijk), de Nederlandse Mitsubishi Carisma (een kruising tussen een Mitsubishi, Toyota en een Lancia) en

Hyundai HCD-2

de Suzuki Baleno (een moderne Swift) zijn een kleine greep daaruit.

De afdeling concept cars bevat een aantal prachtige modellen, waarvan we mogen hopen dat ze ook werkelijk op de markt worden gebracht. Neem de Daewoo no. 1, een mooie cabriolet in handzaam formaat. Of de Hyundai HCD-2, die iets katachtigs heeft alsof-ie uit zichzelf weg zal sprinten. Ook een nieuwe spacewagon, de Volkswagen Sharan, mag er zijn. Toch bekruipt je het idee dat je ze allemaal al eens gezien hebt.

is. Maar zo gaat het meestal met zeer extravagant vormgegeven nieuwe modellen; slechts een kleinigheid -een knipperlicht of een spiegel- wordt op korte termijn toegepast.

Zeer binnenkort

Frans Wijnveld, directeur van Explainer Interactive, vertelde dat er in het najaar een geheel up-to-date-versie van de autoRAI CD-i verschijnt. Deze zal gebaseerd zijn op een geheel ander concept. Zeker is dat er motoren op zullen staan. Bovendien kunnen auto's met elkaar worden vergeleken in een bepaalde prijsklasse. Voor degenen die niet zo lang kunnen wachten, en dat zijn er veel gezien het aantal telefoontjes dat binnenkomt, verschijnt er zeer binnenkort een andere versie. Die zal uitgebreid worden met primeurs bij importeurs, primeurs die niet op de autoRAI disc stonden. Zeker is al dat Citroën de primeurs hierop vermeldt.

Voor alle duidelijkheid: er is een autoRAI CD-i, maar die is niet meer te koop. Er komt zeer binnenkort een versie uit die uitgebreider is dan de autoRAI-disc en in het najaar zal er een definitief autojaarboek op CD-i in de winkels liggen. Hopelijk zijn de komende versie en de uiteindelijke najaars-schijf niet speciaal voor de muisbediening ontworpen. Wanneer je een disc uitvoert met pijltjes waarop je moet klikken en met schermen die op verschillende plaatsen klikmogelijkheden geven, dan is dat voor de muis een uitkomst. Voor een afstandsbediening is dat evenwel een hel, je vliegt van hot naar her over het scherm, zeer vermoeiend en onhandig.

Conclusie

Voor iedereen die een beetje gek is op moderne hedendaagse auto's, is de komende CD-i een must. Veel informatie, mooie plaatjes en filmpjes -meer dan op de autoRAI-disc-, technische gegevens, enzovoorts. Kortom, een mooie disc over het thema auto.

Echte nieuwe ontwikkelingen vind je bij Renault. 'Les Citadines' Ludo en 'Les Citadines' Modus zijn twee elektrisch aangedreven stadswagentjes. De Ludo heeft wel iets van een Nissan Micra, maar dan mooier en futuristischer. De Modus is een klein bestelbusje, dat ook als pick-up truck of taxi uit te voeren is. De voorkant van dit concept doet sterk denken aan de cockpit van een helikopter. Waarschijnlijk zal aan beide concept cars van Renault eerst alleen de ruitwaiser worden ontleend. Dit is een eenarmige wisselwater die zo aërodynamisch mogelijk vormgegeven

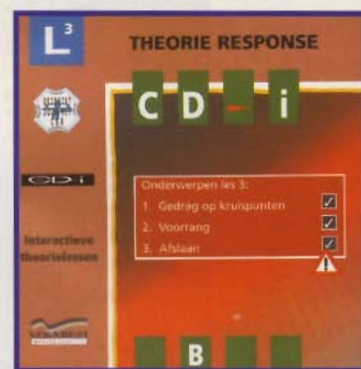
Met CD-i op weg

VeKa Best Theorie-opleiding tegenwoordig middels CD-i

Op de weg zien we steeds vaker mensen die er maar van uit gaan dat het hebben van een rijbewijs altijd garant staat voor goed weggedrag. Je kent ze wel, de wegpiraten die denken dat ze in hun heilige koe alles kunnen maken. Immers ze hebben altijd meer rijervaring dan de rest van de wereld. Persoonlijk kan ik me daar mateloos over opwinden. Toch wil ik wel zeker weten dat ik het zèlf goed weet. De beste manier is om een rij school op te bellen en te vragen of je met een proefexamen mee kan doen. Zo gezegd, zo gedaan. De rij school waar ik arriveerde bleek in het bezit te zijn van een CD-i speler, maar wat belangrijker is: de hele theorie cursus werd via CD-i doorlopen.

Rom Helwæg

Terug in de banken

Eerst dat proefexamen eens. In het begin leek het "proefwerk" erg op het vertrouwde theorieexamen. We zaten in een groep van een man of twintig. Iedereen had een kastje voor zich met een Ja- en een Nee-knop daarop. Daar kwamen de vragen. De televisie die er was opgesteld had een lekker groot beeld, dus alles was goed te zien. De cursusleiding had het geluid aangesloten op een goede stereoinstallatie, dus ook dat was uitstekend te verstaan. Geen smoesjes dus dat het niet duidelijk genoeg was.

Gezakt

Ik kreeg toch wel weer een beetje de kriebels. Alle herinneringen aan mijn eigen examen kwamen weer boven. Het zag er exact hetzelfde uit als in het examenlokaal. Dezelfde stem die de vragen stelde, dezelfde auto die je in het oog moest houden, dezelfde regenachtige dagen op de foto's. Het enige wat verschillend was, was de uitslag. Vijftien fout. Als het "voor het eggie" was, was ik schandelijk gezakt. Tot groot verdriet van onze hoofdredacteur, van wie ik de auto altijd mag lenen op weg naar verafgelegen interviews. Dat wordt weer eventjes treinreizen.

Terug naar af

Ik heb besloten om weer lessen te nemen. Het kostte me niet al te veel en ik kon direct voor zes lessen ingeschreven worden bij dezelfde rij school. Ik vond die CD-i-lesSEN eigenlijk wel leuk. Geen gepriegel meer met magneetautootjes op een groot bord maar gewoon, gedegen informatie op de televisie. Binnen een uur werd ik al een heel stuk wijzer. Je ziet direct wat de auto gaat doen, maar vooral ook hoe het niet

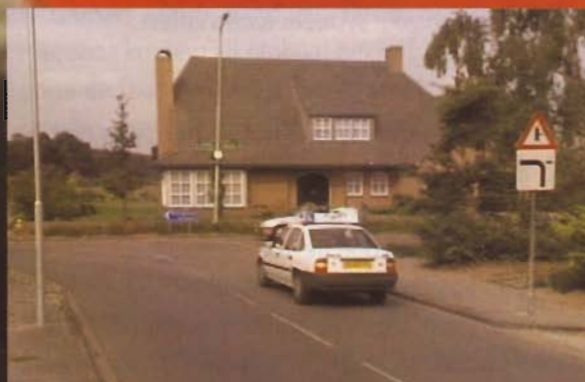
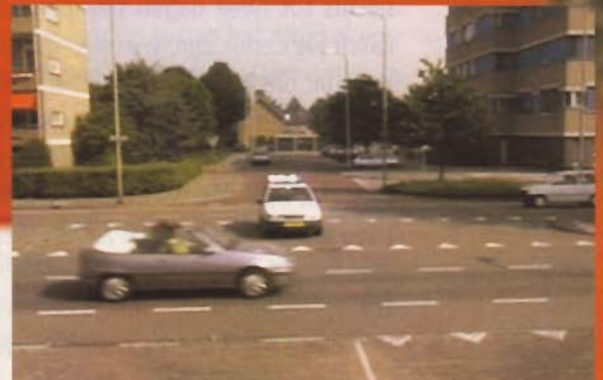
moet. Er wordt uitgebreid aandacht besteed aan alle vormen van medeweggebruikers.

De informatie kwam als een vloedgolf over me heen. Toch leek het allemaal erg overzichtelijk. Dat bleek ook tijdens het "vragenrondje" aan het eind van de les. Weer een klein stukje proefexamen, maar nu ging het werkelijk goed. Pas nu kwam het werkelijke voordeel van het CD-i-gebruik naar voren. De in-

structuur ging via het hoofdmenu naar de overzichten van de eindresultaten.

Grafieken

De eindresultaten van iedere cursist stonden in een prachtig grafiekje samengevat. Het percentage van het aantal goed beantwoorde vragen, waar precies de knelpunten zaten, in een oogopslag kon je zien

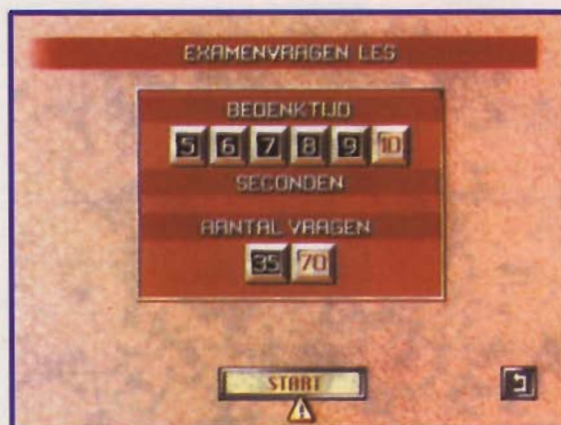

wat je ervan gebakken had. Maar dat was nog niet alles. Als in een werkelijke schoolsituatie werden alle vragen nog eens doorlopen. Weer dezelfde dia's, maar dan met het goede antwoord erbij. Niet alleen het goede antwoord, maar ook nog het filmpje dat daarbij hoort. Eindelijk heb ik het gevoel dat ik het door begin te krijgen. Gelukkig had ik maar drie vragen fout, dit maal.

De volgende vijf lessen verlopen in een steeds vlotter tempo. Natuurlijk wist ik nog een heleboel van de laatste keer dat ik werkelijk in een boekje van het CBR had gekeken. Dat beperkte zich trouwens slechts tot twee dagen stampen voor het examen. Laten we eerlijk zijn, we leren dan meestal even dat boek uit ons hoofd, als we maar dat Theoriediploma halen. Dan nog even een testje aan de hand van wat foto's doen, en dan maar hopen dat ons gespiek resultaat oplevert. Met de hakken over de sloot en twee weken later zijn we alweer de helft vergeten.

Met CD-i kun je direct zien wat je score is en welke vragen je fout beantwoord hebt.

Drie weken

Ik ben drie weken aan de slag geweest en heb thuis eigenlijk absoluut geen verdere aandacht besteed aan het hele project. Twee maal in de week naar de rijsschool en ik was klaar voor de uiteindelijke test. Bij de serie zitten vier proefexamens, dus je krijgt vier maal de kans om te oefenen voor het echte werk. Bij de eerste keer had ik van de zeventig vragen nog maar vijf foute antwoorden gegeven. Ruim voldoende om te slagen.

Alleen rijsscholen

Inmiddels zijn er rond de honderd rijsscholen in Nederland die gebruik maken van het nieuwe CD-i-systeem voor Theorielessen. En met succes. Het slagingspercentage na het doorlopen van de CD-i-cursus blijkt aanzienlijk hoger te zijn dan wanneer dat aan de hand van foto's is gedaan. Deze cursus richt zich met name op de cursisten die de tijd willen nemen om zich gedegen voor te bereiden op het examen. Niet alleen de theorie heeft er belang bij goed geïnstrueerd te zijn. Ook de praktijk blijkt beter te

gaan wanneer je een routine hebt opgebouwd in het snel nemen van beslissingen. Jammer genoeg zijn de CD-i's niet voor consumenten verkrijgbaar. Binnenkort kun je in iedere stad wel een rijsschool vinden waar het programma draait, dat is veel goedkoper dan zelf zo'n systeem aanschaffen.

VeKa Best

De serie is ontwikkeld door het bedrijf VeKa Best uit Noord-Brabant in samenwerking met SPC Vision. VeKa Best heeft zich gespecialiseerd in het maken van lesmateriaal voor de theorie-examens van het Centraal Bureau voor Rijvaardigheid (CBR). In de vorm van leerboeken, fotomateriaal en ander lesmateriaal hebben zij welhaast iedereen die zijn theorie moest halen alle mogelijkheden gegeven om zich optimaal voor te bereiden op het examen.

"Uit onderzoek is gebleken dat de beste manier om informatie over te brengen op cursisten bestaat uit een combinatie van (video)beeld, geluid en data." aldus de folder van VeKa Best. "Dit is voor ons de belangrijkste drijfveer geweest om de stof op CD-i uit te brengen."

Het regent en het is koud. Honderd meter voor je steekt iemand over met twee zware boodschappen tassen in zijn vermoeide handen. Moet je hem voor laten gaan? Nee, volgens het CBR en de theorie niet. Doe het toch maar wel. De volgende keer ben jij het.

CBR

Alle stof is getoetst door het CBR op juistheid. Het CBR richt zich dan wel niet op het opleidingsgedeelte van het examen, toch hebben zij de stof van VeKa Best aan nauwkeurige tests onderworpen om te kijken of de stof aansluit op het examen. Toch wil het CBR zich afzijdig houden van het project. "Wij hebben van het ministerie de opdracht gekregen om de mensen te testen op hun rijvaardigheid, en daar houden we het bij." zegt Jelle de Jong, persvoorlichter van het CBR. "In die zin hebben wij eigenlijk niets te maken met het CD-i-project op zich."

"Natuurlijk zijn ook wij op zoek naar nieuwe media om onze examens zo goed mogelijk af te nemen. CD-i zou een mogelijkheid kunnen zijn."

Momenteel is het voor de examenkandidaten alleen nog mogelijk om de juistheid van hun antwoorden te toetsen aan de hand van allerlei geheime codes. Hierdoor kunnen zij globaal bekijken in welke categorie de foute vragen zaten en waar ze bij een herkansing extra de aandacht op moeten vestigen. Bij een CD-i zouden ze direct kunnen zien wat ze fout gedaan hebben en daardoor directer reageren.

SPC Vision

SPC Vision heeft met deze CD-i eens te meer bewezen het vak goed te beheersen. Technisch gezien ziet de CD-i er goed uit. De menu's zijn duidelijk vormgegeven, zodat de instructeur makkelijk van het ene

1. RESULTATEN PER CURSIST

CURSIST	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
GOED	17	28	28	27	16	31	31	16	20	23
FOUT	13	5	1	4	18	4	2	19	14	12
GEEN ANTWOORD	5	2	6	4	1	0	2	0	1	0
RESULTAAT										

← CURSIST →

naar het andere menu kan switchen. Het spreekt de cursisten ook veel meer aan wanneer er een "High Tech" tintje aan de cursus zit.

Een goede raad

Ik kan zeker de helft van de Nederlandse automobilisten aanraden om hetzelfde te doen als ik. Al is het alleen maar om te kijken of je je rijbewijs nog wel waard bent. De mensen die er nog aan moeten beginnen kan ik alleen maar aanraden om op zoek te gaan naar een rijsschool die gebruik maakt van de cursus Theorie Response van VeKa Best.

Zelf ben ik een stuk geruster. Ik heb het altijd al een prettig gevoel gevonden wanneer ik weet dat ik in mijn gelijk sta, al geef ik graag toe wanneer dat niet zo is. Maar denk nou ook eens na over het volgende. Het regent en het is koud. Honderd meter voor je steekt iemand over met twee zware boodschappen tassen in zijn vermoeide handen. Moet je hem voor laten gaan? Nee, volgens het CBR en de theorie niet. Doe het toch maar wel. De volgende keer ben jij het.

4. RESULTATEN, TOTAAL RIJSCHOOL

VRAGEN

1

0% 25 50 75 100

TOON ALLES SORTEEER

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

Opnieuw informatie maar anders

Interactief leren

Wat een leerkracht of ouder nooit bereikt, krijgt CD-i voor elkaar. De ervaring leert dat kinderen die op school of thuis bepaalde dingen niet willen aannemen, dat van de CD-i-speler wel willen accepteren. Neem bijvoorbeeld het spel memory. Er zijn kinderen die dit eenvoudig weg weigeren te doen. Maar als memory met Richard Scarry's Allerbeste Buurt Disc gespeeld wordt en bij de groenteman geraden kan worden of er twee gelijke kratten bananen, appels, of kroppen sla zijn, dan is er opeens geen aversie meer te bespeuren. De groente- en fruitplaatjes kunnen in iedere gewenste snelheid omgedraaid worden. Niemand die zich ermee bemoeit. Zijn alle kratten vol, dan is er gewoon een stel nieuwe lege kratten op te vragen.

Lennie Pardoel

Met verbazing heb ik zitten kijken naar het gemak waarmee de cursor over het beeld gejaagd wordt en er nauwelijks fouten gemaakt worden. Dat gaat heel anders wanneer al die kaartjes op de grond of op de tafel liggen en het binnen de kortste keren een chaos is. Tijdens het omdraaien van de kartonnen plaatjes blijkt het voor een jong kind problematisch te zijn orde op zaken te houden. Is het niet een mouw die de boel verschuift, dan is het wel een glas limonade dat eroverheen valt.

Ontspannen

Het zou natuurlijk zeer plezierig zijn wanneer er op elke school een CD-i-speler zou staan. Want wanneer een kind uren in het stramien van het schoolsysteem heeft moeten meelopen, kan het zich met een CD-i eens lekker ontspannen. Er zijn inmiddels immers zoveel leuke leerzame kinderdiscs op de markt verschenen.

Niet alleen voor de leerlingen biedt dit nieuwe medium een verrijking, ook voor de leerkracht. Zowel kinderen als docenten zullen veel meer toegang hebben tot de op dat moment gewenste leerstof.

School 2000

School 2000 is een project van NIAM en Philips dat docenten ondersteuning biedt bij de toepassing van CD-i. Naast korting op de aanschaf van een CD-i-speler, is het ook mogelijk zo'n speler te leasen. Is de verbintenis met dit project gestart dan krijgt men een catalogus bijgeleverd met een compleet overzicht van het CD-i-aanbod voor het basis- en voortgezet onderwijs. Deze catalogus geeft bij iedere CD-i een uitgebreide begeleiding met een beschrijving van de inhoud, de doelgroep, en de manier waarop de CD-i het beste gebruikt kan worden, klassikaal of individueel. Wanneer een CD-i-speler in de klas staat, dan kunnen de videorecorder en de diaprojector er in de toekomst misschien uit. In plaats van dia's, cassettebandjes en video's komen er immers steeds meer foto-CD's, audio-CD's en Video-CD's. De interactieve CD's zijn het beste te vergelijken met educatieve software. Voor alle duidelijkheid: CD-i kan natuurlijk niet de computer op school vervangen. Toch zouden er heel wat apparaten de deur uit kunnen en dat kan geen kwaad in al die veel te volle klassen.

Meedenken

Leerkrachten die aangesloten zijn bij het project 2000 ontvangen ter ondersteuning van hun onderwijsprogramma's twee keer per jaar een nieuwsbrief die allerlei informatie geeft over CD-i's. Zij kunnen daarin onder andere over de ervaringen van hun collega's lezen, maar eigen ideeën zijn ook zeer welkom. Projectmedewerkers zullen die voorstellen vervolgens proberen vorm te geven op nieuwe CD-i's. Meedenken is een belangrijk facet in dit project School 2000, want ook al zijn er voor de verschillende vakgebieden al veel CD-i-programma's op de markt, het is natuurlijk de bedoeling dat deze uitgebreid en verbeterd gaan worden.

School 2000, Neuhuyskade 94, 2596 XM Den Haag, Tel. 070-3143500.

Onlangs sprak ik de heer Sandberg van Philips en de heer Fokker van het NIAM. De heer Sandberg verzorgt de marketing van de professionele en educatieve markt op CD-i-gebied. De heer Fokker is verbonden aan het Nederlands Instituut voor Audiovisuele Media (NIAM).

Ik heb eerst de heer Sandberg een aantal vragen over zijn functie gesteld en te kennen gegeven dat ik in het bijzonder geïnteresseerd ben in zijn relatie tot het project School 2000. Hij verzorgt namelijk de educatieve discs hiervoor. Dit resulteerde in het volgende interview:

Wat is precies uw relatie tot School 2000?

Tijdens het NOT (deze onderwijstentoonstelling wordt één maal in de twee jaar gehouden) viel op dat er veel belangstelling voor het medium CD-i is. Veel leerkrachten lieten blijken dat zij het gebruik van een CD-i-speler enthousiast tegemoet zien. De reacties waren zo positief dat we een proefproject zijn gestart. Het concept voor

het project is afkomstig uit Engeland. Daar staan 6000 CD-i-spelers opgesteld op scholen en draait het project uitstekend.

Wat is uw taak precies?

Ik probeer te achterhalen waar de behoefte ligt aan CD-i. We laten ons niet alleen leiden door de ervaringen in Engeland met CD-i. We praten met docenten, gaan naar beurzen en proberen erachter te komen wat de wensen zijn.

Waarom is er een samenwerkingsproject gestart met het NIAM?

We zochten naar een instituut dat ons in Nederland kon ondersteunen met de ontwikkeling van het materiaal. Het NIAM heeft al tientallen jaren ervaring op het gebied van educatie. Ze zijn gewend lesmateriaal voor o.a. multinationals samen te stellen. Wij verzorgen de marketing van de discs, het NIAM geeft ons advies voor wat betreft de wijze waarop de educatie op de discs moet plaatsvinden.

Hoe wordt het project gefinancierd? Is er steun vanuit de overheid?

Nee, er bestaan helaas geen subsidies voor.

Wordt dat financiële aspect geen probleem. Scholen hebben tegenwoordig toch niet veel geld?

Wel, de CD-i's gaan helemaal niet zo veel kosten. Neem bijvoorbeeld de Edudisc (CD-i's met daarop onderwijsthema's zoals 'weer en klimaat' met dia's, kaartjes, schema's en grafieken.)

Lees verder op pagina 27

OuB

Samen uniek in talen!

PHILIPS

Open Universiteit Bedrijfsopleidingen

Met de nodige trots presenteren we de eerste professionele taalcursussen op CD-i en wel voor de talen Engels, Duits, Frans en Spaans. Een taal studeren met CD-i als leeromgeving geeft unieke mogelijkheden. Juist door de interactieve opzet wordt het leren van een taal een uitermate plezierige bezigheid.

CD-i, een schitterend nieuw medium

Een CD-i is in feite een compact disc met niet alleen geluid, maar ook beelden en programma's waardoor interactie mogelijk is. Het grootste voordeel is de eenvoud. De CD-i speler wordt aan de TV gekoppeld. Je drukt op toets PLAY en voilà het werkt. U krijgt beeld en geluid en u kunt zelf allerlei acties uitvoeren.

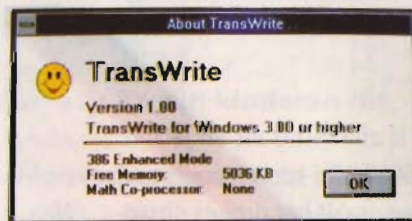
De grootste voordelen zijn:

- een interactieve leermethode;
- op elk moment de juiste ondersteuning;
- unieke onderwijskundige mogelijkheden.

Automatisch vertalen van zakenbrieven

Bij gelijktijdige aanschaf van een taalcursus op niveau 1, 2 en 3 wordt tevens het door ons ontwikkelde programma TransWrite aangeboden. Met dit programma stelt u een zakenbrief op die daarna automatisch vertaald wordt.

Op dit moment aanwezig

Met uitzondering van Spaans niveau 3, zijn alle taalcursussen volledig ontwikkeld. Deze cursus zal waarschijnlijk in april kunnen worden aangeboden.

Unieke aanpak

De door Philips ontwikkelde CD-i's zijn uniek van aanpak. Er wordt in eerste instantie gemikt op het uitstekend kunnen communiceren in de taal. Iedere taal bestaat uit 3 cursussen (niveau's 1, 2 en 3) waarvoor men zich afzonderlijk kan inschrijven. Er is een zeer doordachte opbouw; men leert de taal zoals een kind de moedertaal leert. Open Universiteit Bedrijfsopleidingen heeft daarnaast een speciale didactische wijzer ontwikkeld met een aantal boeiende intermezzo's, zoals hoe is het schrift ontstaan en hoe is de taal ontstaan.

Gespreide betaling

U kunt indien u dit wenst ook kiezen voor de mogelijkheid van gespreide betaling. Deze mogelijkheid geldt zowel voor de aanschaf van een CD-i-speler als een CD-i-taalcursus. OuB biedt u samen met THORN Institutional Business gaarne deze service aan.

THORN Institutional Business
Benelux

Niveau's

De taalcursussen zijn verdeeld in 3 niveau's. Niveau 1 (500 woorden in ca. 1000 zinnen) is bedoeld als opstap en voor zeer eenvoudige conversaties. Bij niveau 2 wordt de woordenschat verdubbeld. Niveau 3 is een typisch eindniveau. Dit niveau is doorgaans voor het bedrijfsleven het gewenste niveau. Het bevat speciale modules o.a. voor het voeren van telefoon- en zakelijke gesprekken. Voor niveau 3 bieden wij ook een eindtoets aan.

(De niveau's 4,5 en 6 zijn alleen beschikbaar op cassette. Deze zijn gericht op het verwerven van een zeer professioneel niveau)

Als u nu start, krijgt uw vakantie een andere dimensie

taalcursussen op cassette

(tussen haakjes staan de niveau's)

Engels (1,2,3,4,5,6)
US Engels (1,2,3)
Duits (1,2,3,4,5,6)
Frans (1,2,3,4,5,6)
Spaans (1,2,3,4,5,6)
Portugees (1,2,3)
Italiaans (1,2,3,4)
Deens (1,2)
Zweeds (1,2)

Russisch (1,2,3)
Nederlands (1,2,3,4)
Grieks (1,2,3)
Hebreeuws (1,2,3)
Arabisch (1,2,3)
Japans (1,2,3,4)
Chinees (1,2,3)
Koreaans (1,2,3,4)

JA, IK BEN GEÏNTERESSEERD IN:

Taal: _____
STUUR MIJ KOSTELOOS MEER INFORMATIE OVER DE TAALCOURSUSSEN.
Naam: _____ M / V
Straat: _____
Postcode: _____
Woonplaats: _____
Telefoon: _____

Stuur deze bon in een open envelop naar
Open Universiteit Bedrijfsopleidingen bv, Antwoordnummer 5000, 6400 WC Heerlen

Het Comenius-project dat vijf jaar duurde, is onlangs afgesloten en men heeft moeten concluderen dat er veel dingen mis gegaan zijn. Er waren te weinig computers en te weinig software leverbaar op de scholen. Bent u niet bang dat dit CD-i-project dezelfde kant opgaat?

Nee, want we hebben veel goede reacties gehad en in Engeland loopt het project zoals gezegd prima.

In Engeland is er een CD-i verschenen met een figuurtje uit een BBC-kinderprogramma. Is dat in Nederland ook de bedoeling?

Daar kan ik nog niet veel over zeggen, in Nederland is de afzetmarkt nu eenmaal vele malen kleiner. De Nederlanders zijn door hun kleine taalgebied behoorlijk achtergesteld bij de Engelse en Amerikaanse CD-i-gebruikers.

(Blijkbaar is er op korte termijn nog niet veel hoop op een gelijktrekking van deze positie. LP)

De heer Fokker leidt het project School 2000 voor het NIAM. In Engeland is ruim een jaar geleden School 2000 van start gegaan. Omdat het daar zo'n succes was heeft Philips contact gezocht met het NIAM om een soortgelijk project in Nederland op te starten. Dit instituut bestaat sinds 1941. In eerste instantie als stichting. Sinds een paar jaar zijn ze geprivatiseerd. Ze zijn begonnen met het maken van 16mm film en videoverhuur en complete lespakketten en hebben jarenlang een nieuwe-media-onderzoek gedaan op proefscholen. Dit project is in 1991 afgerond en was speciaal gericht op het gebruik van beeldplaat. Uit dit onderzoek volgde de conclusie dat de CD-i-speler een goede kans van slagen zou hebben en een grote rol zou gaan spelen in het onderwijs. Net als de heer

Sandberg heeft de heer Fokker mijn vragen met veel enthousiasme beantwoord:

Hoe gaat het project er uitzien?

De bedoeling is dit nieuwe project in te zetten op zowel het basis als het voortgezet onderwijs en op die manier een infrastructuur aan te leggen voor het onderwijs.

We gaan beginnen met 8 voorbeeldscholen; 4 basis en 4 voortgezet. Zij krijgen gratis een CD-i-speler en daarnaast software tegen gereduceerde prijzen. (Deze scholen zijn inmiddels al uitgezocht. LP) Daarna selecteren wij honderd proefscholen die de benodigde apparatuur met hoge korting krijgen. De overige scholen kunnen op normale wijze de apparatuur aanschaffen maar krijgen ook de kans de CD-i-speler te leasen. Per voorbeeldschool wordt er een docent aangewezen die het aanspreekpunt zal zijn voor de school. We hebben hen ook nodig want hun advies zal de uitwerking van de plannen ondersteunen. De docenten zullen in een zogenaamd 'editorial board' komen te zitten. Daar zullen zij hun ervaringen uitwisselen en er nieuwe ideeën aan toevoegen.

Hoeveel mensen heeft uw bureau in dienst?

Aan ons bureau zijn vijf conceptbedenkers verbonden. Zij stellen de lesprogramma's samen en maken de vragen en opdrachten. Zij houden zich dus bezig met de inhoudelijke kant van de zaak. We laten het van de programma's afhangen hoeveel extra mensen we er voor inzetten. De vormgeving besteden we geheel uit. Dat zou ons anders te veel tijd kosten.

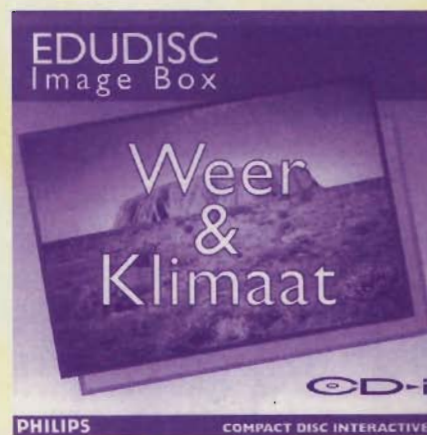
Wanneer wij een project opzetten dan gaan we altijd, voordat we het lesmateriaal samenstellen, praten met de betrokken scholen. We inventariseren

hun wensen en raadplegen hen bij het ontwikkelen van het lesmateriaal. Er wordt dus een nauw contact onderhouden met de scholen waarvoor het materiaal bestemd is.

Dat is namelijk onze gebruikelijke werkwijze. Voordat we een lesprogramma starten gaan we altijd eerst naar de scholen toe om te inventariseren wat precies de wensen zijn, zoals de tijd die de betrokkenen aan het programma te besteden hebben; of dat binnen het normale lesprogramma moet vallen of dat er bijvoorbeeld een speciale themadag aan gewijd is. Hebben we dit allemaal op een rijtje dan stellen we het materiaal samen. We maken overigens geen methode, maar additioneel lesmateriaal.

Zal er net zoals in Engeland aansluiting gezocht worden bij de kindertelevisie? Zoals de Engelsen een connectie hebben met school en kinderprogramma's, bijvoorbeeld met Muzzy, is dat in Nederland nog niet mogelijk. Maar wie weet wat de toekomst ons brengen zal.

Noot: De redactie van het CD-i Magazine zal de educatieve ontwikkelingen rond CD-i nauwlettend blijven volgen en u hiervan op de hoogte houden.

Interactief leren communiceren

**Uitzendbureau's zijn vaak de uitkomst
wanneer je op zoek bent naar tijdelijk
werk. In de markt van uitzendkrachten
is Tempo Team één van de grootste.
Toch is gebleken dat het bij het inzetten
van tijdelijke krachten vaak schort aan
de kennis en vaardigheden ervan.
Vooral in korte werkperiodes bij bedrij-
ven waar je met klanten om moet kun-
nen gaan of gewoon een zakelijk
gesprek moet voeren. Om dan door het
bedrijf ingewerkt te worden is dan
vaak niet de meest economische oplos-
sing. Tempo Team heeft een oplossing
gevonden voor dit probleem; algemene
trainingen met CD-i.**

Rom Helweg

Goede kan ik

Stel je voor: Je wordt gebeld door het uitzendbureau of je voor een maand aan de balie bij een reisbureau wilt werken. Er is een inwerkperiode van twee dagen waarin je met de reiscomputer om leert gaan en dat is het. Ga maar aan het werk. Je doet inderdaad wat je geleerd hebt, maar die klanten lopen steeds bij je weg. Hoe kan dat nou? Je doet toch wat je is opgedragen? Een gesprek met de bedrijfsleider leert je dat klanten net even wat meer aandacht vragen, en net even anders behandeld willen worden dan je gewend bent. Misschien moest je maar eens uitkijken naar iets anders.

'Wat mot je?'

Daar had het uitzendbureau je wel eens over mogen informeren! Je wilt graag aan de slag en leert graag iets nieuws, maar hoe dan? Tempo Team heeft nu een cursus in huis waardoor uitzendkrachten worden voorbereid op het werken in een klantvriendelijke en zakelijke omgeving.

De klant is koning

en wil als zodanig

behandeld worden.

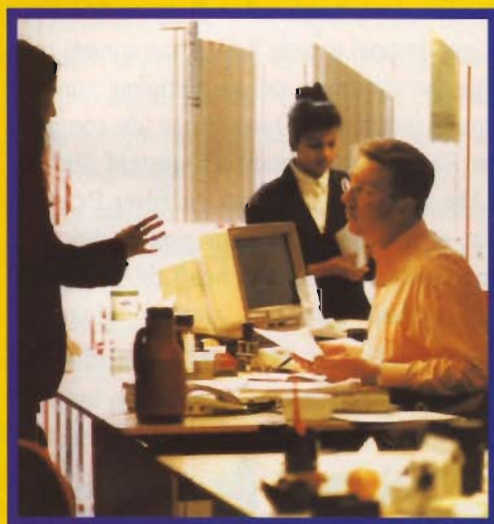
In twintig vestigingen door het hele land staan momenteel CD-i-machines opgesteld met een CD-i-cursus "Klantvriendelijk handelen". Hiermee kunnen deelnemers in een paar uur aan de hand van een aantal praktijkvoorbeelden wegwijs raken in hoe je aan de wensen van de klant kunt voldoen. De klant is koning, wil als zodanig behandeld worden, en veel mensen realiseren zich dat niet.

Modules

De cursus heeft een modulaire opbouw. Dat wil zeggen, dat er aan het einde van iedere module een test is, die de opgedane kennis toetst voordat je door mag gaan. Er zijn per cursus drie modules. In deze

morgen, waarmee u van dienst zijn?

tijdelijke werkgevers natuurlijk ook een grotere zekerheid, dat ze met goede krachten worden bevoorrad. Omdat de resultaten van de test mooi op een rijtje staan heeft Tempo Team een uitstekend inzicht in de resultaten van de cursist. Hierdoor kunnen ze een veel betere selectie maken van kandidaten voor de vacature.

I.I.S.

De producent van de CD-i is het bedrijf I.I.S. in Baambrugge. I.I.S. is een bedrijf dat zich al sinds jaar en dag specialiseert in het maken van interactieve trainingen. Waar vroeger de minder interactieve beeldplaat gebruikt werd, wordt tegenwoordig voor CD-i als beste medium gekozen. De kosten van de productie ligt in de "tonnen". Toch ligt het in de verwachting dat het de investering dubbel en dwars waard is. Een van de redenen om nog een cursus te ontwikkelen: Zakelijk telefoneren.

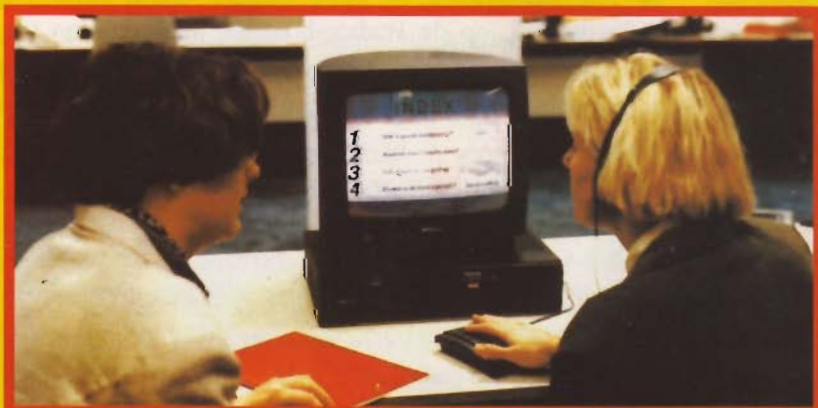
specifieke cursus is het zo, dat wanneer een antwoord op de situatie goed is, het vervolg alleen maar makkelijker wordt. Wanneer je fout reageert op een situatie, wordt deze situatie alleen nog maar erger. Zo is het natuurlijk in werkelijkheid ook.

In Deel één van de cursus "klantvriendelijk handelen" gaat het over wie de klanten nou eigenlijk zijn. Deel twee leert je een aantal vaardigheden om aan de behoefte van de klant te voldoen en deel drie behandelt misschien wel het belangrijkste van het omgaan met klanten: hoe behandel je een klacht?

De juiste m/v op de juiste plek

Deze training heeft natuurlijk niet alleen positieve gevolgen voor de uitzendkrachten. Afgezien van het feit dat zij beter beslagen ten ijs komen, hebben de

**Tempo Team heeft nu een cursus
in huis waardoor uitzendkrachten
worden voorbereid op het werken
in een klantvriendelijke en
zakelijke omgeving.**

Voor meer informatie over de training
kun je contact opnemen met
Tempo Team Uitzendbureau in
Alphen aan de Rijn,
01720-24240 en vragen
naar Shirley Rzijnman.

Wie na het spelen van Chaos Control nog durft te beweren dat er geen goede drie-dimensionale schietspellen zijn op CD-i, weet duidelijk niet waar-ie over praat. Het Franse softwarehuis Infogrames heeft een prima spel afgeleverd, boordevol supersnelle actie. Weliswaar heeft de speler zelf geen invloed op de richting waarin Jessica Darkhill's schip vliegt, maar eigenlijk is dat maar goed ook.

Tussen het richten van het vizier en het bewonderen van de fantastische achtergronden heb je namelijk abso-

luut geen tijd om ook nog eens een ruimteschip te besturen. Behalve al die actie valt Chaos Control ook op door het meeslepende achtergrondverhaal. Het is niet zomaar een 'dom' schietspel, je wordt tussen de levels door constant op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen in de oorlog tegen de Kesh Rhan. Voor wie al die animaties en Engelse teksten te snel gaan, vatten we het verhaal nog even samen.

René Janssen

Silver Dragons

We zijn blij dat Infogrames eindelijk eens een vrouw de hoofdrol laat spelen in een computerspel. De speler is namelijk Luitenant Jessica Darkhill, een expert in het zogenaamde virtuele vliegen. Haar missie is het beschermen van het zonnestelsel tegen een invasie van buitenaardse wezens, de Kesh Rhan. Jessica is de leider van een van de weinige gevechtseenheden die de bloederige strijd tegen de Kesh Rhan overleefden toen deze de planeten Pluto en Mars vernietigden. Het volgende doel van de Kesh Rhan is niets minder dan de Aarde en daarmee de vernietiging van het menselijke ras. Jessica wordt door haar vader (de commandant van de New Babylon maanbasis) aangesteld als aanvoerder van het 11e squadron, ofte wel de Silver Dragons. Dit squadron staat echter tegenover een gigantische overmacht van vijf tegen een, en bovendien heeft de Kesh Rhanvloot ook nog gezelschap gekregen van een gigantisch vlaggeschip.

Chaos Control

CD-i brengt orde in de chaos

Vlaggeschip

Dat vlaggeschip is dan ook het hoofddoel, want door dit te vernietigen zullen de Kesh Rhan naar verwachting alle hoop verliezen en op de vlucht slaan. Vanuit het Hoofdkwartier in Manhattan (een bunker van twintig verdiepingen vlak bij het Empire State Building) wordt dan ook een grote tegenaanval gepland. Eerst moeten echter de burgers van de maanbasis New Babylon in veiligheid worden gebracht. Jessica's eerste opdracht is dan ook vooral een verdedigende: het evacueren van de burgerbevolking en ze beschermen tegen aanvallen van de Kesh Rhan. Dit level speelt zich af rond het Vrijheidsbeeld, op de Hudson-brug en in de straten van Manhattan. Overal wemelt het van de Kesh Rhan-jagers die door Jessica en haar collega's onschadelijk moeten worden gemaakt.

Wraak als motief

Na het voltooien van deze (op zich niet al te moeilijke) opdracht volgt een vergadering met het Oppercommando, dat de details met betrekking tot de volgende missie aan Jessica vertelt. Bovendien wordt haar een bandopname over-

handigd van de laatste radioboodschap van haar overleden verloofde Morgan Kain, vlak voordat hij neergeschoten werd door de Kesh Rhan. Majoor Kain werd gedood tijdens de strijd om Mars en Jessica verwijt zichzelf nog altijd dat ze hem niet heeft kunnen redden. Wraak op de Kesh Rhan-moordenaars is dan ook een belangrijk motief voor haar acties. Dank zij het bandje komt Jessica er achter hoe de Kesh Rhan er in slaagden het Orbital Defense System (de computer die de verdediging van Mars regelde) te omzeilen. De aliens blijken er namelijk in geslaagd te zijn een virus in de computer te planten. Erger is dat diezelfde computer ook de verdediging van de Aarde regelt. Voordat de tegenaanval kan worden gestart, is het dus absoluut noodzakelijk het virus te lokaliseren en te vernietigen. Mocht dat niet lukken, dan zal hetzelfde gebeuren als op Mars en is de Aarde redeloos verloren.

Virtual Control System

Normaal gesproken zou het lokaliseren en vernietigen van een dergelijk virus geen probleem moeten opleveren, zeker niet in de eenentwintigste eeuw. Zelfs de allernieuwste programma's blijken het Kesh Rhan-virus echter niet te herkennen en dus moet er een andere oplossing worden gezocht voor dit probleem. Er blijkt een alternatieve manier te zijn om het virus aan te vallen, maar niemand weet wat de gevolgen zullen zijn van deze methode. Jessica meldt zich echter onmiddellijk aan als vrijwilliger voor dit levensgevaarlijke experiment, waarin ze met behulp van het zogenaamde Virtual Control System in een schijnwereld terecht komt. In deze wereld moet Jessica op zoek naar het virus, maar dat blijkt goed te worden beschermd door de bijzonder vijandige Kesh Rhan-software.

Imperial Guard

De virtuele wereld waarin Jessica zich beweegt ziet er fantastisch uit, met allerlei uit z'n krachten gegroeide chips, transistoren en elektroden. Vooral de scène waarop een processor plotseling het luchtruim kiest en op die manier het virus onthult is fantastisch om te zien. Na de gewonnen strijd tegen het virus meldt Jessica zich weer bij haar squadron. Als dank voor de getoonde moed wordt ze gepromoveerd tot Majoor. Bovendien wordt ze aangewezen om de tegenaanval op de Kesh Rhan te leiden. Het vlaggeschip is zoals gezegd het hoofddoel, maar dat wordt zwaar bewaakt door de Imperial Guard. In dit level neemt Jessica het op tegen zowel gronddoelen als ruimteschepen. Pas vooral op voor de individuele bewakers op de torens, die erg lastig te raken zijn. Maar verlies ook het gigantische vlaggeschip niet uit het oog, met z'n tientallen kanonnen! Tenslotte wacht Jessica dan nog de ultieme confrontatie met de Lord Commander van de Kesh Rhan. Eindelijk krijgt ze dan de kans om haar verloofde te wreken en de Aarde te redden.

De geschiedenis van de oorlog

Als Aardbewoners uit de twintigste eeuw weten wij natuurlijk nog niets van de beruchte oorlogen tegen de Kesh Rhan. Vandaar dat we de feiten nog even in chronologische volgorde op een rijtje hebben gezet.

1972

De ruimtesonde Pioneer 10 wordt gelanceerd, met aan boord een boodschap voor eventuele buitenaardse wezens en de coördinaten van de Aarde. Achteraf natuurlijk een gigantische fout, maar de Aardbewoners waren destijds nog zo naïef dat er nooit aan aliens met slechte bedoelingen is gedacht.

2010

Ontdekking van het Heinlein Voortstuwingsysteem, dat gebruik maakt van Middellange Ruimte en het reizen naar verafgelegen ruimtestelsels mogelijk maakte.

2022

Start van mijnwerkzaamheden op de pas gekolonialiseerde satellietplaneten Mars en Xeres.

2050

De Pioneer 10-ruimtesonde stopt onderweg naar het Gionstelsel plotseling met het uitzenden van haar signaal. Er wordt gedacht aan een mechanisch defect aan de zeventig jaar oude sonde, maar later blijkt de Pioneer 10 te zijn onderschept door een buitenaards oorlogsschip.

2063

Eerste 'contact' met een afgevaardigde van het buitenaardse ras dat later bekend zal komen te staan als de Kesh Rhan. Een militaire ruimtesonde van de Kesh Rhan vernietigt een mijnwerkersshuttle in de nabijheid van Lo?, maar wordt vlak daarna onderschept.

2064

Na het Lo?-incident (en in afwachting van de onvermijdelijke aankomst van een vijandig buitenaards leger) wordt de Special Space Defense Force opgericht. Dit leger bestaat uit regeringstroepen en burgerenheden die afkomstig zijn van de mijnkartels van Mars. Ook wordt een systeem opgezet voor de snelle productie van wapens en ruimteschepen voor een mogelijke oorlog.

2067

Installatie van de meest vooruitgeschoven verdedigingsbasis op Pluto: Cerberus 1. Het 11e Orbital Defense Squadron wordt toegewezen aan de basis op Mars.

2069

De Kesh Rhan-vloot duikt plotseling op uit de hyperruimte aan de rand van het zonnestelsel. De vloot bestaat uit een zwaar bewapend commandoschip, drie kruisers en bijna honderd gevechtsvliegtuigen en bommenwerpers. Cerberus 1 houdt twee dagen stand, maar moet dan toch capituleren. Er zijn geen overlevenden. De strijdkrachten op Mars onderscheppen de vijandelijke vloot vlak bij Jupiter en slagen er na een week van intensieve strijd en met zware verliezen in de vijand terug te drijven. Wat gezien werd als een invasievloot blijkt een paar dagen later echter slechts de voorhoede te zijn geweest van de werkelijke strijdmacht. Tegenover een twintig keer zo sterke vloot heeft de strijdmacht van Mars geen schijn van kans en dus trekken ze zich terug. De achtervolgende Kesh Rhan-schepen worden vervolgens in een hinderlaag gelokt, waarbij ze zware verliezen lijden.

2070

De Kesh Rhan weigeren ieder diplomatiek contact. De mensheid staat tegenover een vijand met een totale afkeer van alle levensvormen anders dan henzelf. Na een bloedige strijd wordt de basis op Mars volledig vernietigd. De troepen van de Aarde raken tijdens deze slag circa zeventig procent van alle schepen kwijt. De overlevenden trekken zich opnieuw terug, ditmaal op de New Babylon-maanbasis en het daar omheen cirkelende ruimtestation Solaris.

2071

De Kesh Rhan-vloot arriveert in het zicht van de Aarde. De Orbital Defense Forces sturen hun laatste overgebleven schepen de strijd in, in de wetenschap dat het vrijwel zeker om een zelfmoordmissie gaat. De enige hoop is nog gevestigd op het computersysteem dat de Aarde verdedigt en op de elite-troepen van het 11e Squadron.

De hoofdrolspelers

Jessica Darkhill: Luitenant van het 11e squadron van de Orbital Defense Forces. Jessica wordt algemeen beschouwd als een van de beste piloten van de vloot. Na haar heldhaftige strijd tegen het Kesh Rhan-virus wordt ze benoemd tot Majoor en krijgt ze de leiding bij de massale tegenaanval. Haar missie is door te dringen tot het vlaggeschip en dit Kesh Rhan-bolwerk te vernietigen. Jessica is de dochter van de Commandant van New Babylon, een ruimtebasis op de Maan. Haar karakter is er vooral een van strijd en militarisme. Als belangrijkste karaktereigenschappen noemen we verder vooral haar trots, vaderlandsliefde en een totaal gebrek aan angst. Ook een gevoel voor humor is haar echter niet vreemd, al komt dat niet erg tot uiting tijdens de strijd tegen de invasievloot.

Hank McBride: een avontuurlijke piloot van het 11e squadron. Een zeer goede vriend en bondgenoot van Jessica. Men vermoedt dat hij verliefd op haar is, hetgeen vooral tot uiting komt in zijn neiging Jessica regelmatig te pesten.

Commandant Darkhill: Jessica's vader en Commandant van de maanbasis. Heel trots op zijn dochter, maar ook nogal beschermend ingesteld. Hij is verantwoordelijk voor Jessica's stalen zenuwen en moed, maar heeft regelmatig spijt van het feit dat hij haar militaire carrière stimuleerde. Darkhill heeft een baard, lang haar en draagt een monocle.

Kapitein Yoko Nakamura: Wetenschapsofficier in het Algemene Hoofdkwartier in Manhattan en weduwe geworden bij de aanval van de Kesh Rhan op Mars. Nakamura is een echte Cartesiaanse: extreem logisch denkend, zachtmoedig en fatalistisch. Zij is degene die Jessica voorstelt het computervirus te bestrijden met behulp van het Virtual Control System.

Generaal John C. Blackburn en Commandant Andrew Jenkins: gezamenlijk verantwoordelijk voor de tegenaanval op de Kesh Rhan. Zij distribueren de opdrachten en informatie die Jessica nodig heeft tijdens haar missies en waarschuwen haar voor bepaalde gevaren. Beiden waarderen Jessica's werk en respecteren haar moed.

Majoor Karanov: verschijnt alleen even in de eerste animatiescène. Deze nogal koel overkomende vrouw is door Commandant Darkhill aangewezen om de eerste missie aan Jessica uit te leggen.

Morgan Kain: Jessica's verloofde, die gedood werd bij de strijd om Mars. Morgan's dood is een belangrijke drijfveer voor Jessica in het gevecht tegen de Kesh Rhan.

Arakh'Kreen: Lord Commander van de Kesh Rhan-vloot en aanwezig op het vlaggeschip. Zijn enige ambitie is de totale vernietiging van de Aarde.

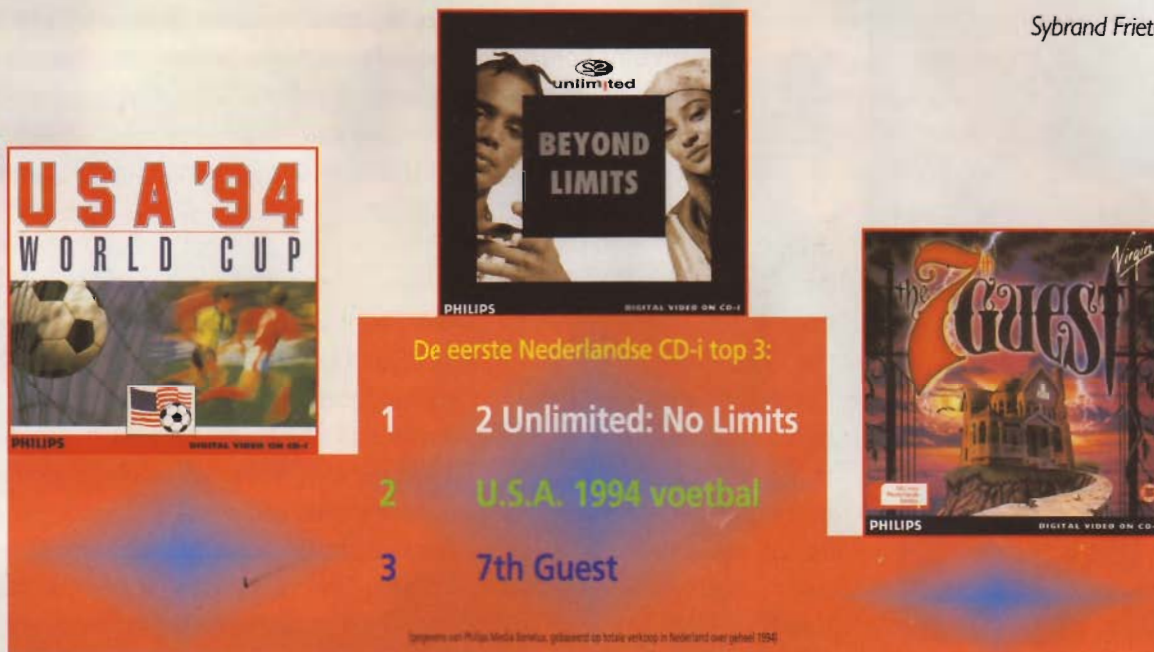

Burn:Cycle in Engeland onbetwist nummer 1

De cijfers zijn binnen.

Bij het relatief nieuwe medium CD-i worden er door dealers en distributeurs geen hitlijsten gepubliceerd. Dat is jammer, want aan de hand van dergelijke getallen kunnen wij te weten komen wat onze lezers nu leuk vinden en wat minder. Gaat Video CD heel hard? Loopt het storm op de games? Verkopen de special interest titels een beetje? We zetten wat we konden vinden op een rijtje.

Sybrand Frietema de Vries

Nederlandse Top 3 over 1994

Na lang aandringen wisten wij Philips Media Benelux tot het geven van deze informatie te verleiden. Let wel, dit zijn gegevens die van Philips Media afkomstig zijn en alleen door Philips gedistribueerde verkopen weergeven. Omdat Philips in 1994 de meeste titels distribueerde, denken wij dat deze top 3 reëel is. Niet alleen Philips is erg terughoudend in het geven van getallen over verkopen, ook van de detailhandel hebben wij nog geen harde cijfers gehad. Misschien dat de opmars van Video CD daar een eind aan maakt: filmdistributie gebeurt niet zonder marketingcijfers.

Nederlandse producties

Alle drie 'echte' CD-i titels, vreemd genoeg nog geen Video CD's. Aan het eind van dit jaar zal het dringen worden in de top, met al die films op Video CD en de vele muziek-titels. Opvallend is dat 2 Unlimited op de eerste plaats staat. Pas in het najaar kwam deze titel uit. Als ik het zelf had mogen voorstellen dan had ik Burn:Cycle in de top gezet. Misschien dat Nederland nog niet warm genoeg draait voor dit nieuwe type

spel. Dat het spel The 7th Guest het goed doet komt me niet vreemd voor, het is en blijft een mooie schijf. De Nederlandse producties doen het hoe dan ook niet slecht: nummers 1 & 2.

CD-i succes in Engeland

Burn:Cycle stond meteen bij het uitkomen enkele maanden geleden, direct in Engeland nummer 1 in de all-formats CD Top 20 van marktonderzoekbureau Gallup, vóór onder meer de CD-ROM-titels Rebel Assault en Doom II. Het was voor het eerst dat een CD-i titel de eerste plaats bezette en dat nota bene in de lijst waar alle verschillende platforms op één hoop gegooid worden. Overigens stonden de CD-i's International Tennis, Mad Dog McCree en 7th Guest ook in die lijst - de laatste sinds het uitbrengen afgelopen zomer in de top 10!. Dat is niet slecht, wat zeg ik, gewoon goed voor CD-i, zeker als je bedenkt dat er toch te vaak zonder enige kennis van zaken geklaagd wordt over CD-i als game-platform.

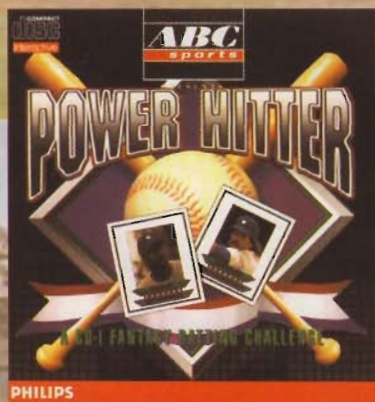
En dat moet nu maar eens afgelopen zijn!

Drie op een rij: sportspellen

ABC Sports: Power Hitter

Helaas is er dit jaar weinig Amerikaans honkbal te zien op tv, want de profs staken en de competitie is er dus stilgelegd. Wie toch honkbal wil zien op z'n tv, heeft aan Power Hitter een uitstekend alternatief.

Effectballen

Na een korte intro verschijnt eerst een menu met vier opties. Exit Game spreekt voor zich, terwijl de Help-optie een Engelstalig gesproken uitleg geeft over het spel. Ook kan de speler via deze optie een paar oefenballen slaan. Dat laatste blijkt nog niet mee te vallen. De werpers bestoken je namelijk meedogenloos met

fast balls (snel en recht door het midden), curve balls en sliders (effectballen). Door op het juiste moment de gamepad vooruit, naar links of naar rechts te bewegen, wordt een poging gedaan de bal te slaan. De volgende optie in het hoofdmenu is Line-up, ofte wel het samenstellen van de teams (Super Stars tegen All Stars). Van iedere speler kunnen de speelkwaliteiten worden bekeken, zoals z'n slagkracht, snelheid, slaggemiddelde en behaalde honkslagen.

Stootslag

Het vreemde van Power Hitter is dat er niet tegen een computergestuurd team wordt gespeeld, maar uitsluitend tegen een computergestuurde werper. Welk team er ook moet slaan, de speler is altijd aan slag en speelt dus eigenlijk voor beide teams. Voordat je gaat slaan, moet eerst een aantal beslissingen worden genomen. Op het Batter's Strategy-scherm verschijnen gegevens over de slagman en kun

je zien hoeveel strikes en wijdballen er zijn gegooid. Ook is hier te zien waar eventuele honklopers staan en hoeveel man er al uit zijn. Bovendien geeft de coach via handgebaren instructies over de te kiezen tactiek. Je kunt natuurlijk gewoon voor een home run gaan, maar soms is het beter een stootslag uit te voeren. Ook kan worden geprobeerd een honk te stelen.

Amerikaans commentaar

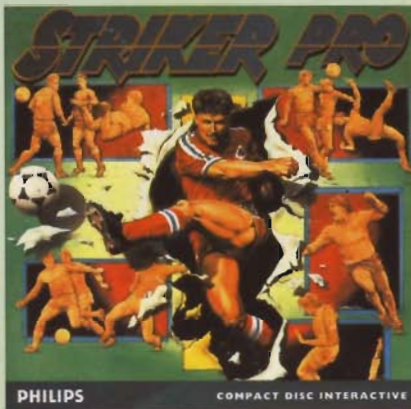
Vervolgens verschijnt het Pitch Guess-scherm, waarop je kunt raden wat voor bal de werper gaat gooien. Een goede gok vergroot de kans op een home run of honkslag. Na het nemen van deze beslissingen gooit de werper de bal en moet je hem (de bal bedoelen we!) een flinke tik geven. Een klein deel van het scherm wordt gebruikt om via bewegende videobeelden te tonen wat het resultaat van je poging is: een foutslag, een home run, een honkslag, of misschien word je wel uitgetikt. Alle acties worden begeleid door authentiek Amerikaans commentaar.

Conclusie

Power Hitter is een redelijk honkbalspel, maar het is jammer dat je niet zelf kunt pitch tegen de computer. De gedigitaliseerde stilstaande en bewegende plaatjes van echte spelers en de videobeelden maken echter een hoop goed.

Striker Pro

Met Philips als prominente voetbalsponsor is het natuurlijk geen wonder dat er inmiddels ook een voetbalspel is uitgebracht op CD-i. Striker Pro is onder de naam Striker al eerder met succes op andere computers (Atari ST, Amiga) uitgebracht.

Terugspeelregel

Een van de leukste aspecten van Striker Pro is de veelzijdigheid. Er kan een vriendschappelijke wedstrijd tegen de computer of tegen een medespeler worden gespeeld. Maar het is ook mogelijk een complete competitie met maximaal zestien landenteams af te werken, of een knockout- of wereldbekertoernooi (met 16, respectievelijk 24 teams). Er kan zelfs met 6 tegen 6 in de zaal worden gespeeld. Bovendien kunnen allerlei variabelen worden veranderd, zoals de terreinomstandigheden, de speelduur, de moeilijkheidsgraad en de balcontrole. De speler kan zelfs kiezen of de nieuwe terugspeelregel wel of niet moet worden toegepast en of doelpunten herhaald moeten worden.

Luxemburg: zware kluit voor Oranje

Striker Pro biedt de keus uit zes talen, waaronder Nederlands. Jammer is wel dat er een paar foutjes in de vertaling zijn geslopen. De menuoptie Inertia wordt bijvoorbeeld vertaald met sliding. Het gaat hier echter om het feit of spelers snel kunnen wenden en keren terwijl ze rennen, of dat ze nog even last hebben van het 'doorhol-effect'. Er zitten nog wel meer van dat soort slordigheidjes in het spel. Bij competitiewedstrijden tussen twee computerteams worden de uitslagen niet in beeld gebracht, en achterballen worden van buiten het doelgebied genomen. Maar genoeg gezeurd, het gaat er tenslotte om hoe Striker Pro zelf speelt. Wat dat betreft zijn we een stuk positiever, want we hebben hier te maken met een bijzonder aardig voetbalspel. Geen spel dat je snel onder de knie krijgt trouwens, want in het

begin vormt zelfs Luxemburg nog een zware kluit voor ons zwalkende Oranje. Dat komt vooral door de hoge snelheid waarmee de schuin van boven af bekeken spelertjes over het spel hollen. Zelfs met Inertia uitgeschakeld en in de eenvoudigste stand valt het niet mee om de bal lekker onder controle te krijgen. Het veranderen van de balcontrole-optie is een manier om dit enigszins te verbeteren. Er kan namelijk gekozen worden voor diverse manieren om de bal mee te nemen, zoals los (moeilijk omdat de bal steeds wegspringt) of dribbelen (het eenvoudigst en ideaal voor spectaculaire solo's).

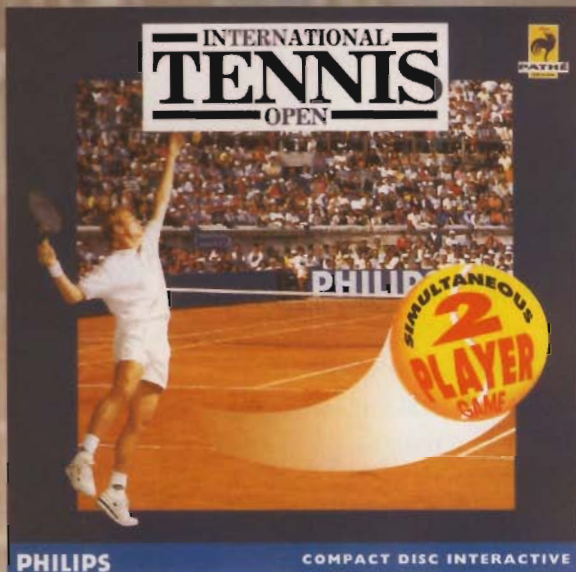

Conclusie

Striker Pro is een behoorlijk realistisch voetbalspel, dat de officiële regels volgt en slidings, kopballen, afstandsschoten, vrije trappen, inworpen, corners, gele en rode kaarten, statistieken en zelfs herhalingen kent. Jammer is alleen dat de graphics een beetje teleurstellend zijn voor CD-i-begrippen. Het geluid is een stuk beter, met veel spreekkoren en gejuich.

International Tennis Open

De eerste versie van dit spel kon slechts met één speler worden gespeeld, maar het softwarehuis Infogrames zag al snel in dat het veel leuker is om met z'n tweeën te spelen. Mocht er trouwens geen tegenstander in de buurt zijn, dan kan er altijd nog tegen een van de computergestuurde tennissers worden gespeeld. Het hoofdmenu biedt een aantal opties: training meedoen in een toernooi of een vriendschappelijke wedstrijd tegen de computer of een medespeler. Tijdens de training kan de service worden geoefend op een lege baan, waarbij de computer de percentages voor de eerste en tweede service registreert. Bovendien kunnen diverse slagen geoefend worden met behulp van een ballenmachine.

Victor Player

Hoewel de trainingsoptie erg nuttig is, is het natuurlijk veel leuker om een echte wedstrijd te spelen. Als Victor Player, een jonge, veelbelovende debutant in het tenniscircuit, kun je meedoen aan een drietal toernooien: Parijs (op gravel), London (het beroemde gras van Wimbledon) of New York (hard court). Je begint een toernooi altijd in de kwartfinale en moet dus maximaal drie partijen spelen voor de toernooiwinst. Op het optiescherm kan een aantal mogelijkheden worden ingesteld, zoals het speelniveau (drie levels), het aantal sets (3 of 5), de taal (Engels of Frans) en de commentaarvorm (minimaal of uitgebreid). De belangrijkste optie is echter de besturingsmethode. Je kunt er bijvoorbeeld voor kiezen om de computer alle ballen te laten slaan en er zelf alleen voor te zorgen dat je op de juiste plek staat. Of je kunt de computer alle verdedigende of juist alle aanvallende slagen laten uitvoeren. De optie Fully Manual is het moeilijkst, want hiermee kies je ervoor om alles zelf te doen. Het optiescherm biedt ook nog de mogelijkheid eerder opgeslagen spellen te laden.

Net Studio Sport

De actie wordt in International Tennis Open van achter een van de spelers gezien, dus min of meer alsof je naar een Studio Sport-uitzending zit te kijken. Dat gevoel wordt nog versterkt door de fraaie gedigitaliseerde graphics en het commentaar dat naadloos aansluit op de gebeurtenissen op het scherm. Sla je een dubbele fout, dan wordt dat keurig gemeld door commentator George Eddy. Ook je slagenrepertoire is behoorlijk realistisch, met dropshots, volleys, smashes en messcherpe passeerslagen.

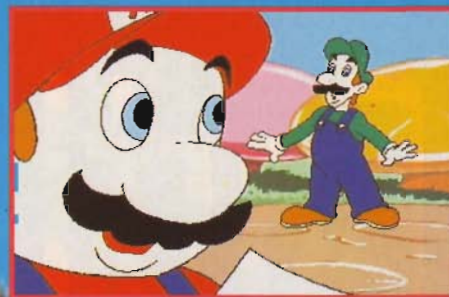
Conclusie

International Tennis Open was altijd al een van de betere sportspellen, maar dankzij de twee-speleroptie is het nog een stuk leuker geworden. Jammer is wel dat er vrij weinig tegenstanders zijn en maar drie toernooien om uit te kiezen.

René Janssen

Tips Trucs

Hotel Mario

Hotel Mario is een van de betere platformspellen voor CD-i. Op zich lijkt het een heel simpel spelletje, maar er blijkt al snel meer bij te komen kijken dan uitsluitend een goed reactievermogen.

René Janssen

Er zijn veel brieven van lezers over Hotel Mario binnengekomen. Een goede reden dus om eens een paar algemene tips te geven. Bovendien vonden we een paar manieren om vals te spelen!

- Wees voorzichtig als je springt. Zorg dat er zowel onder je als op de verdieping boven je geen vijanden lopen.
- Luister goed naar de teksten tijdens de animaties tussen de levels. Soms geven Mario en Luigi belangrijke aanwijzingen voor het volgende level.
- Soms is het nuttig om deuren te sluiten en ze vervolgens weer te openen. Als je dan namelijk naar binnenstapt zul

je soms een bonus vinden.

- Als je geen zin hebt om keurig level voor level van dit spel af te werken, maar liever een stukje afsnijdt, een zogenaamde 'warp', kan dat. Ga in Hotel 1 (Morton's Wooddoor Hysteria), stage 6 naar de bovenste verdieping en loop naar het meest rechtse deurtje. Ga deze kamer in en Mario wordt via een pijpleiding naar Hotel 3 (Larry's Chilton Hotel), stage 3 gezogen.
- Gevorderde spelers hebben misschien meer aan deze warp: vanaf Hotel 3, stage 5 ga je via de deur op de bovenste verdieping helemaal naar Hotel 6, stage 8!

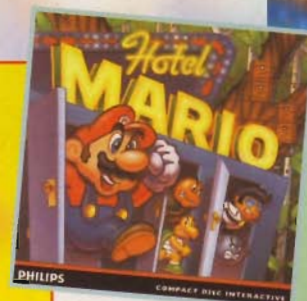
Hotel Mario

Games/Actie

Engels

f 99,99 Befr. 1799

Philips Interactive Media Benelux BV

Earth Command

Omdat dit strategische spel door z'n opzet altijd anders is, is het moeilijk om een complete oplossing te geven. Wel hebben onze strategische experts een aantal nuttige tips verzameld. Het doel van Earth Command is het redden van de Aarde van een zekere ondergang.

René Janssen

Als commandant van een ruimteschip van de Verenigde Naties moet je constant beslissingen nemen op globaal, regionaal en lokaal niveau. De beslissingen die je neemt hebben invloed op een zestal variabelen, of gegevens zoals ze in het spel worden genoemd. Je wordt tot winnaar uitgeroepen zodra al deze variabelen de status Groen bereiken, dat wil zeggen bij 33.000 punten. De actuele resultaten van je beslissingen kun je bekijken door op het regenboog-icoon linksboven te klikken. Een andere manier is om uit te zoomen op de wereldkaart en de scores te bekijken rechts boven op de kaart. Het spel wordt gestart met een (negatieve) score van -54.100 punten en je hebt 30 speeljaren de tijd om de opdracht te klaren. Mocht je er in die tijd echter een puinhoop van maken, dan zal oneerlijk ontslag niet te vermijden zijn.

Langzaam aan

Je moet het klimaat, de kwaliteit van het leven en de andere categorieën op het gegevensscherm zoveel mogelijk zien te verbeteren. Wel moet de economie de financiële gevolgen kunnen dragen. Het heeft dus geen zin om alles zo snel mogelijk te willen doen. Langzaam aan is dan ook een sleutelbegrip in Earth Command. Omgekeerd geldt trouwens ook dat het effect van je maatregelen slechts langzaam zichtbaar wordt. Er kunnen soms jaren overheen gaan voordat je iets merkt van een genomen maatregel.

VN-budget

Een van de eerste en belangrijkste beslissingen die je moet nemen is het verhogen van het VN-budget. Om grote politieke veranderingen door te kunnen voeren, is het noodza-

kelijk dat rijke landen (USA, Europa, Japan, Australië, Saoedi Arabië, Taiwan) een flink deel van hun nationaal inkomen afdragen aan de VN. Pas als je budget is opgelopen tot zo'n 2 miljard, heb je genoeg financiële mogelijkheden om echt iets aan de problemen te doen.

Verdeling van het budget

In het begin krijgen alle aandachtsgebieden een even groot deel van het VN-budget. Verminder het geld dat besteed wordt aan de handhaving van de vrede en gebruik het vrijgekomen geld voor ontwikkelingshulp en milieu. Een goede verdeling is bijvoorbeeld: bevolking 20%, ontwikkelingshulp 40%, scholing 8%, milieu 20%, gezondheidszorg 8% en handhaving van de vrede 4%. Denk er

wel aan dat je deze percentages natuurlijk constant moet bijwerken tijdens het spelen.

Status Groen

Zoals gezegd zijn er zes variabelen die uiteindelijk de status Groen moeten bereiken: kwaliteit van het leven, stabiliteit, bevolking, vervuiling, klimaat en economie. Hieronder bespreken we deze variabelen en geven we een aantal mogelijke maatregelen aan om de situatie op globaal, regionaal en landelijk niveau te verbeteren.

Kwaliteit van het leven

Op wereldniveau zullen sociale activiteiten een belangrijke bijdrage leveren aan de kwaliteit van het leven. Ook het kwijtschelden van schuldenlasten verbetert de situatie in deze categorie, maar dit is wel schadelijk voor de economie. Wetten op het gebied van landhervormingen kunnen worden ingezet om de situatie van arme mensen te verbeteren. Op lokaal en regionaal niveau zullen sociale activiteiten ook de kwaliteit van het leven verbeteren, alsmede het verminderen van de vervuiling.

Stabiliteit

Met name strenge wetten op het gebied van bodembehoud en behoud van bossen zorgen voor een verbetering in deze categorie. Let er wel op dat de wetten geleidelijk aangepast worden. Belastingen op nucleaire energie en niet te herbruiken grondstoffen zorgen ook voor een verbetering, maar verslechteren de economische groei. Alternatieve energiebronnen (wind, zon) en hergebruik moeten worden gesubsidieerd om ze te promoten. Wat de levensstijl betreft, moeten met name de vleesconsumptie en het energieverbruik worden beperkt (beide naar -100). Hergebruik moet juist worden gestimuleerd (+100). Op lokaal niveau moeten milieu-technologie en -wetgevingen worden ondersteund.

Bevolking

De bevolkingsgroei is een van de meest bedreigende factoren voor het welzijn van de maatschappij en ook meteen een van de factoren die het lastigst te beïnvloeden is. Wees in het begin dan ook al tevreden met een afname van de groei en probeer niet koste wat het kost de bevolking te laten dalen. Op wereldniveau kunnen kleine gezinnen worden gesubsidieerd door ze belastingvoordelen te geven. Omdat hierdoor de lonen afnemen wordt geld bespaard, dat weer in lokale bevolkingsmaatregelen kan worden gestopt. Er moet echter heel wat geïnvesteerd worden in dergelijke bevolkingsmaatregelen voordat er enig effect te zien is. Geld investeren in scholing en gezondheidszorg helpt trouwens ook wel iets.

Vervuiling

De vervuiling kan worden teruggebracht door te investeren in milieumaatregelen. Bovendien kunnen hoge belastingen op bestrijdingsmiddelen (-100) het gebruik hiervan afremmen. Op lokaal en regionaal niveau moet geprobeerd worden de milieubudgetten te verhogen.

Klimaat

Het broeikaseffect moet worden gestabiliseerd. Belastingen op minerale brandstoffen (olie, benzine, gas) moeten de verslechtering van het klimaat tegenhouden en tegelijkertijd de grondstoffensituatie verbeteren. Ook de CFK-uitstoot moet worden verminderd door het uitvaardigen van strenge wetten.

Economie

Om de economie te stimuleren moet altijd voor vrije handel worden gekozen (dus in plaats van protectionisme en eco-sancties). Lonen moeten vooral worden gebruikt om de lokale consumptie te stimuleren. Het kwijtschelden van bestaande schuldenlasten is schadelijk voor de economie. Op regionaal en lokaal niveau moet zwaar worden geïnvesteerd, met name in onderontwikkelde landen. In derde wereldlanden kan het beste worden gestart met het zwaar subsidiëren van landbouw en infrastructuur en in mindere mate de ontwikkeling van milieutechnologie. Soms is noodhulp noodzakelijk, vooral in Afrika en het Midden-Oosten.

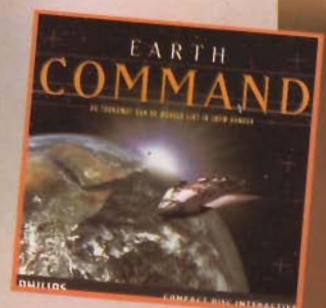
Earth Command

Games

Nederlands

f 99,95 Befr. 1799

Philips Interactive Media Benelux BV

Veel plezier en vertier

Kermis in Berenstain en Circus bij Sandy

Er is inmiddels een maand verstreken sinds de verschijning van het februarinummer van het CD-i Magazine. In de nieuwe rubriek 'CD-i is kinderspel' is aandacht geschonken aan de kinder-CD-i Bij de Berenstain beren thuis. Het Berenstainpaspoort dat nodig was om dit berenland in te mogen, staat misschien nu vol met sterren. In dat geval namelijk mag de kermis van Berenstain bezocht worden.

Lennie Pardoel

De berenfamilie is trots op de kinderen. Zij hebben namelijk laten zien dat ze zelfstandig oplossingen kunnen bedenken in moeilijke situaties. Voor hun ouders en grootouders waren de sterrenopdrachten dan ook zeker niet doorslaggevend. Veel belangrijker vonden zij dat de beertjes zelf initiatieven namen door bijvoorbeeld naar huis te bellen toen ze het boodschappenlijstje kwijt waren. Het neemt niet weg dat de sterren nodig zijn om op de kermis te komen.

Mep 'n makreel

De kermis heeft leuke activiteiten. Zo is het mogelijk makrelen te vissen uit wakken in een basin. Ze springen met steeds hogere snelheid uit het water en je moet proberen hun koppen te raken met de cursor. Dit is niet makkelijk, de vissekoppen moeten namelijk met grote nauwkeurigheid geraakt worden, anders verdwijnen ze weer onder het ijs. Is dit binnen de gestelde tijd volbracht dan mag er de volgende keer nog sneller gevist worden. De tijd is zelf in te stellen.

Gooien is soms niet makkelijk

Een ander spel op de kermis is het gooien met ballen. Dit spel is echter te moeilijk. Ik heb tientallen keren geoefend en niet gevonden wat de bedoeling was. Dit heb ik me door een andere moeder moeten laten vertellen, want ook met de hulpinformatie op de disc zelf kwam ik er niet uit. Ik zal dus hier maar enige uitleg geven, zodat u uw kinderen kunt vertellen wat nu werkelijk te doen. De hulptekst vermeldt wel dat er tweemaal op de actieknoppen gedrukt moet worden, maar dat het berenklaauwtje dan in een speciale positie gezet moet worden, wordt er niet bijgezegd. Zet dus eerst het berenklaauwtje dicht bij de

roos, waarop gemikt moet worden en wacht met de tweede actie op het uithalen van de arm van de gooier. De positie van die arm en het tijdstip van klikken zijn te specifiek aan een moment gebonden voor een klein kind. Als die arm namelijk net een klein stukje richting roos gaat moet je klikken. Ik ben overigens opgelucht dat wij het nu thuis eindelijk kunnen, want het geblèr dat je hoort wanneer je mist, ging me door merg en been.

Lach in de spiegel

We wandelen verder op de kermis. Er is een lachspiegelzaal. Hierin is het mogelijk de twee beertjes te laten kiezen uit drie verschillende lachspiegels. Aan elke spiegel is een aparte lachsalvo verbonden. Zeer vermakelijk voor die toch al zo vaak lol hebbende kleine CD-i-bewerkers.

Het is al laat, we gaan de kermis verlaten. In het vorige nummer sprak ik over het geheugen. Wanneer uw kind opnieuw het spel met de sterren wil spelen, kan hij of zij een andere naam in een paspoort zetten. Of u moet als ouder het geheugen uit de CD-i-speler wissen. Dit kan door bij het begin van de disc de cursor op memory te zetten en de kermis uit de lijst te halen.

Sandy's Circus Avontuur

Maak je eigen tekenfilm wordt er aangekondigd. Op deze CD-i voor kinderen vanaf drie jaar draait alles om een klein zeeleeuwje. Hij ziet vanaf zijn rots in de zee dat het circus gearriveerd is en is zo nieuwsgierig dat hij ernaartoe zwemt. Voor de circustent

kijkt Sandy, zoals dit schattige zeeleeuwje heet, naar links en naar rechts. Welke kant hij op zal gaan, mag je zelf bepalen. Gaat hij met de clowns mee of met de dieren. Of blijft hij bij zijn familie op de rotsen in de zee. Al snel blijkt dat het circus heel wat meer te bieden heeft dan bij moeder thuis. Het circus blijkt heel wat interessanter dan de aanwezigheid van zijn moeder, zussen en broers op de rotsen.

Mee met de clowns

Links van hem zijn de clowns en zij voeren hem de circustent binnen. Geheel verrast ziet Sandy er zijn soortgenoten. Een aantal zeeleeuwen zitten op een rij, klaar voor de voorstelling. Ook is er een meisjeszeeleeuwje bij, waarop hij onmiddellijk verliefd wordt. Ze heet Samantha. In een bassin probeert Sandy kunstjes met een bal te doen, maar dat lukt niet erg. 'Een verliefde zeeleeuw heeft zichzelf niet zo gemakkelijk onder controle.' Samantha is dan ook meer onder de indruk van zijn zwemkunst.

Wanneer Sandy tot zijn positieven komt wordt hij gedwongen tot het herkennen van de juiste Samantha. Er verschijnen drie zeeleeuwenhoofdjes op het scherm. Het blauwe Samanthahoofd blijkt niet het goede hoofd te zijn. Voor straf wordt Sandy daarom in een kooi gegooid. Maar gelukkig komt

Samantha met een grote sleutel in haar bek om hem te bevrijden. Wat een droom als hij het juiste hoofd van Samantha raadt. Dan mag hij namelijk meedoen in het trapezenummer van Samantha. Samen maken zij een vlucht vanuit de nok van de circustent en belanden zij veilig in een onderliggend bassin.

Wat is Sandy blij en verliefd als zij samen het applaus in ontvangst nemen. In een flits zitten zij opeens aan de rand van de zee innig tegen elkaar aangedrukt onder de warmgele gloed van de maan. Er speelt een romantisch melodietje op de achtergrond. Sandy zou wel willen dat Samantha voor altijd bij hem bleef. Maar Samantha is bang voor de zee.

Terug in het circus ziet Sandy een man in uniform met een gele en groene handschoen. Het is de bedoeling voor een van die handen te kiezen.

Wanneer hij voor de gele hand kiest zit hij plotseling in een auto, hij raast ermee de piste in en botst tegen de rand waardoor hij met een grote boog op een paard terecht komt. Vanaf dat paard springt Sandy op een step en rolt hij onder een gordijn door. Daar ontmaskert hij per ongeluk de sterke man. Zijn gewichten tilt Sandy, naïef als hij is, gemakkelijk op. In de vlucht voor deze natuurlijk kwade man, loopt hij de dikke dame zowat omver. Onder haar jurk blijkt een heel framework de suggestie van dikte op te wekken. Ook de dame is woest. Sandy flappert zo snel als zijn vinnen hem kunnen verplaatsen weg van hen vandaan. Opnieuw vraagt de man in uniform hem een richting te kiezen. Ditmaal kiest hij voor de groene hand. Dit resulteert in een kanon waarin hij afgeschoten wordt, zo het circus uit.

Mee met de dieren

Maar Sandy geeft niet op. Hij wil weer naar het circus. Ditmaal laat hij zich meevoeren in de dierenop-tocht.

Binnen kan hij voor de goochelaar kiezen. Deze tovert een grote vis uit zijn hoed. Sandy krijgt er zo'n honger van dat hij wel weer een beetje naar huis verlangt. Zo ver is het echter nog niet, want hij komt in drie circusnummers terecht. Twee dansende poedels doen net alsof hij een springtouw is, dit kan Sandy uiteraard niet erg waarderen. In het nummer met de leeuwen wordt de leeuwentemmer boos omdat door Sandy het leeuwennummer mislukt. Sandy kan nog net ontsnappen. Bij de jonglerende beren is Sandy zeer teleurgesteld want ze lijken hem helemaal niet te zien. Hij probeert op allerlei manieren hun aandacht te trekken. Uiteindelijk schiet hij zich af in een ton door middel van een wip, maar de beren hebben geen eens in de gaten dat ze nu met een zeeleeuw jongleren en niet meer met schotels en dergelijke.

Zo langzamerhand wil Sandy ook wel weer eens naar huis. Hij mist zijn familie. Met enige weemoed neemt hij afscheid van het circus. Samantha, waarop hij zo verliefd is, moet hij achterlaten. Al realiseert hij zich

dat een zeeleeuw die bang is voor de zee net zo min kan overleven in de natuur als hij in het circus.

Spelletjes

Wanneer de tekenfilm bekeken is, wordt het extra leuk er zelf iets mee te doen. Er is een keuze te maken uit een spelletjesdoos met daarin een combinatiespel en een spel om rare clownsgezichten te maken, en er is een schilderspalet.

Het schilderspalet biedt de mogelijkheid tot schilderen. Dit lijkt erg op het schilderen in Tim en Beer (CD-i's besproken in vorige nummers van het CD-i Magazine). Door kennis van deze discs mis ik het heerlijke geslurp van het kwastje als deze in de verf gedoopt wordt. Het verven verloopt daardoor minder soepel dan in Tim en Beer. Of is dit suggestie? Wanneer het palet gekozen is, en de kleurplaat gekleurd, kan de voorstelling in actie gezet worden. Op deze manier ontstaat er met elke kleurplaat een kleine tekenfilm. Er zijn genoeg mogelijkheden om niet verveeld te raken. Dat je het door je zelf geschilderde kan laten bewegen, maakt deze disc extra bijzonder.

Er is ook een combinatiespel, waarin allerlei mensen en dieren uit het circus met elkaar gecombineerd kunnen worden. Vroeger als kind knipte ik de stippeellijntjes in een boekje door en dan kon je allerlei combinaties maken door die delen verschillend op elkaar te leggen. Dit CD-i-spel werkt precies hetzelfde, er kunnen balletdanseresbenen met een olifantehoofd gecombineerd worden, een circusdirecteur met apepoten enzovoort.

De clownsgezichten zijn ook erg leuk om te maken. Rare hoedjes met malle strikjes, gekke ogen en een bril of snor. Je kan het zo gek niet bedenken of het past erin.

Deze CD-i's tonen maar weer dat er nog zoveel leuke dingen te bedenken zijn. Spel en educatie lopen hier naadloos in elkaar over en dat kunnen kinderen, en niet te vergeten ouders, beslist waarderen.

Bij de Berenstain beren thuis

Kinderen 3+ Nederlands

f 69,95 Bfr 1.299

Philips Interactive Media Benelux

Sandy's Circus Avontuur

Kinderen 3+ Nederlands

f 69,95 Bfr 1.499

Philips Interactive Media Benelux

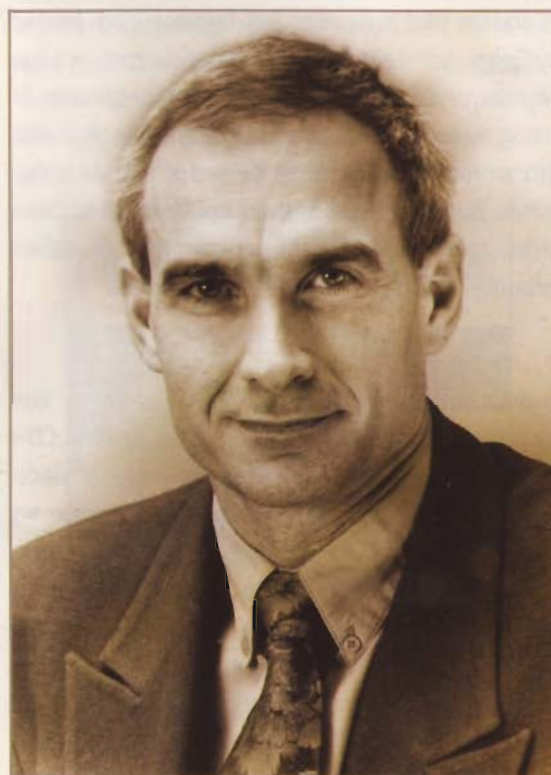
Een prettig gesprek over marketing, multimedia en motoren

Case Interactive: Compact Disc-innovatief

**In een statig pand in Bilthoven,
zetelt Case Interactive, een flink
aan de weg timmerend CD-i
produktiebedrijf.**

**CD-i Magazine spoedde zich
erheen, keek wat rond, liet zich
wat uitleggen en sprak uitvoerig
met Cees Morsch, brein en baas
van het bedrijf.**

Sybrand Frietema de Vries

Ik ben wat vroeg en Jacqueline Schuit, een van de account managers, is zo vriendelijk mij alvast rond te leiden door het gebouw. Boven, op een zeer ruime zolder staat een grote hoeveelheid CD-i-apparatuur in verschillende opstellingen. Jacqueline doet een schijfje in één van de spelers en de ruimte vult zich met vol Dolby Surround geluid. Het blijkt de Bose CD-i te zijn, één van de schijven die de laatste tijd door Case Interactive zijn gemaakt. In 3000 audiozaken, verspreid over heel Europa, draait deze CD-i om de consument op een interactieve manier kennis te laten maken met de firma Bose en met name haar Dolby-Surround-producten. In acht verschillende talen is deze versie verschenen. Deze schijf werkt op een bijzondere manier, met een contact-mat en een panel op statief en is niet in de winkel te koop.

Een uitnodiging tot interactie

Het systeem werkt als volgt: de nog niets vermoedende audio-consument en aspirant-interactief gebruiker gaat voor een leuke figuurtjes vertonende televisie staan waarna, in werking gezet door de contact-mat onder hem/haar, het programma op de CD-i-speler begint en op het tv-scherm de werking uitlegt van het panel met vijf grote, gekleurde knoppen. Dat panel is speciaal voor deze CD-i ontwikkeld en vervangt de traditionele muis of gamepad. Op het scherm verschijnen keuze-mogelijkheden in de vorm en kleur van deze grote knoppen. Er is geen cursor te zien, zodat ook mensen die nog niet eerder met CD-i kennis hebben gemaakt en voor wie het gebruik van een muis nieuw is, direct kunnen kiezen: het nodigt echt uit ermee aan de slag te gaan. Het programma houdt

zelf bij wat de gebruiker al gezien heeft, zodat die keuzemogelijkheden later niet meer aangeboden worden in het knoppen-menu. Een simpel idee en, zoals wel meer 'simpele' ideeën, verbluffend effectief. Tevens worden de (anonieme) gegevens per gebruiker opgeslagen en via een modem direct naar het hoofdkantoor gezonden, zodat de marketing afdeling daar weer wat meer informatie heeft over wat wij consumenten zoal leuk vinden.

Alles over CD-i

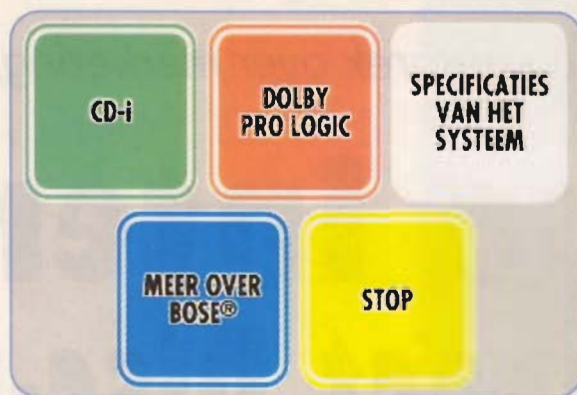
Ook de CD-i *Alles over CD-i* is hier gemaakt. Dit CD-i'tje zullen de meeste lezers wel kennen, deze zit namelijk standaard bij de aanschaf van een CD-i-speler. Ook op CD-i-zuilen in winkels zie je deze schijf vaak draaien. Een andere titel is de voor het farmaceutisch bedrijf Ciby-Geigy gemaakte 'overgangs' disk met Sjoukje Hooymaayer die in ons vorige nummer is besproken. Er zijn nog meer CD-i's die door Case Interactive geproduceerd worden, met name in de sector van de zogenaamde Business-to-Business-en opleidingstitels. Deze worden specifiek voor bedrijven gemaakt en zullen daarbuiten praktisch nooit vertoond worden.

Op kruistocht door Nederland

Een druk bezet man, Cees Morsch, de directeur van Case Interactive. Hij heeft zich ten doel gesteld CD-i te promoten en houdt 'een kruistocht voor het medium', zoals hij het zelf omschrijft. Veel lezingen en workshops worden door hem en zijn medewerkers gegeven. Elders in dit nummer is een aankondiging van een seminar en workshop over CD-i dat door Case Interactive mede georganiseerd wordt. Met name vorig jaar kwamen er veel bedrijven over de vloer, in totaal zo'n 900 mensen, om kennis te maken met het fenomeen CD-i en, in één moeite door, met Case Interactive. Dat is volgens Cees Morsch hard nodig omdat bij bedrijven nog niet voldoende kennis aanwezig is over CD-i. Zelfs bij veel reclamebureaus, volgens Morsch.

CD-i Magazine: Case Interactive is druk doende bij bedrijven een soort CD-i-bewustzijn te creëren. Hoe zijn jullie zelf tot het produceren van CD-i's gekomen?

Cees Morsch: In 1976 is dit bedrijf begonnen met een audiovisuele tak en een Direct Marketing tak. Deze twee autonome bedrijven zijn in 1993 samengevoegd tot één interactief marketing & productiebedrijf en per 1 januari vorig jaar zijn we officieel verder gegaan onder de naam Case Interactive. Op dit moment werken er hier 13 mensen variërend van conceptbedenkers tot projectleiders, van computer-programmeurs tot een televisie-regisseur. Onze

belangrijkste aandachtsgebieden zijn interactieve televisie en CD-i. Je moet ons overigens niet zien als een CD-i-producent pur sang, wij zijn eerder communicatiespecialisten. Wij luisteren naar de wensen van de klant, proberen die wensen te vertalen naar een interactief concept, vinden daar het juiste communicatiemiddel bij en gaan dat inhoudelijk en technisch uitvoeren. Als we daar nieuwe technieken voor nodig denken te hebben dan ontwikkelen we die. Denk aan de Bose CD-i, waar we met een contact-

'Als ik eerlijk ben, dan zie ik een aantal titels in de winkel komen die minder van kwaliteit zijn. Wat mij betreft kunnen die beter uit het schap gehaald worden. Deze schijven doen geen recht aan de kwaliteit van het medium CD-i.'

mat en een panel met vijf knoppen een nieuwe manier van bedienen van het CD-i-systeem hebben bedacht én uitgevoerd omdat het programma op deze manier beter communiceert met de consument. Ook het direct doorsturen van de informatie die verkregen wordt met het programma is een noviteit. Informatie verstrekken aan de consument en tegelijkertijd marktonderzoek doen, dat is een voorbeeld van de meerwaarde die wij, met onze ervaring op het gebied van marketing, kunnen geven aan dit soort toepassingen.

Jullie hebben in korte tijd voor een aantal bedrijven CD-i's geproduceerd. Gaan jullie ook leuke dingen voor de consumentenmarkt maken?

Ja. Ik kom net terug van de Milia '95 (dé beurs voor de multimedia-branche in Cannes, SFdV) en daar heb ik

'Overigens zie ik in de nabije toekomst door opleiding en nieuwe initiatieven het aantal goede 'C'-programmeurs snel toenemen.'

veel rechten voor CD-i-titels gekocht. Op dit moment is de ontwikkeling daarvan nog niet onze voornaamste prioriteit, maar dat ze er komen is zeker.

Kan je een tipje van de sluier oplichten?

We hebben de rechten verworven van een compleet pakket met onder andere 200.000 beelden uit de filmwereld: dia's, video's en interviews. Dat is een verzameling die je je bijna niet kan voorstellen zo groot. Op basis van dat materiaal gaan we aantal CD-i's creëren. De eerste die daarvan uit gaat komen is een filmsterrendisk. Je kan bijvoorbeeld de carrière van een filmster middels verschillende foto's volgen, interviews zien en horen, noem maar op. Voor iedereen die ook maar een beetje geïnteresseerd is in films. Van een andere titel die volgens mij ook écht leuk is, heb ik net de rechten verworven. Het wordt een onvervalste motoren CD-i, onder de naam Motor Extravaganza. Aandacht voor de Harley's, extravagante motoren, met de onvermijdelijke fotomodellen, een lifestyle gedeelte en, natuurlijk, een spel. Pure fun. We zijn ermee bezig maar je moet er wel bij bedenken dat voor ons, op dit moment, de professionele toepassingen de prioriteit hebben.

Nog even terug naar die professionele titels: maken jullie gebruik van Europese initiatieven in de vorm van samenwerking of subsidie?

Het is toevallig dat je dat vraagt. Wij zijn op dit moment bezig met een serie discs die gemaakt wordt in nauwe samenwerking met het Nederlands Instituut voor Sport en Gezondheid. De serie is geti-

teld 'Bewegen en gezondheid voor ouderen en chronisch zieken' en is bedoeld om de gezondheid van ouderen en zieken preventief te verbeteren. Dat kan door bewegingsprogramma's te volgen die opgesteld zijn door een grote hoeveelheid experts. 28 Maart zal de eerste disc gepresenteerd worden, er volgen 2 discs per jaar. Een groot project waarvoor inderdaad subsidie is verleend.

Daarnaast ga ik binnenkort naar Italië en Portugal om internationaal aan de slag te gaan. Er zijn daar al langer contacten met een aantal bedrijven en uitgevers die geïnteresseerd zijn om in coproductie CD-i's te gaan maken. Daar zijn Case Interactive en andere Nederlandse bedrijven ideale partners voor. Nederland heeft in Europa op CD-i-gebied een technische voorsprong, zowel in kwantiteit als in kwaliteit, maar die moeten we wel zien te behouden.

Hoe zit het met de kwaliteit?

Als ik nu kijk naar wat er verschijnt, denk ik dat daar behoorlijk wat kwaliteit tussen zit. Goed vormgegeven en slim geprogrammeerd. De goeie programmeurs kunnen nu snelle titels maken.

Ligt het aan de kwaliteiten van de programmeurs?

In Nederland zijn zo'n 15 tot 20 programmeurs die écht goed voor CD-i kunnen programmeren. Die basis is smal, daar moet iets aan gebeuren. Deze programmeurs zijn heel erg druk en veel CD-i-producenten zijn sterk afhankelijk van precies deze mensen. Wil Nederland, waar we, zoals gezegd, nu nog een voorsprong hebben, groot blijven op CD-i-gebied, moet er veel geïnvesteerd worden. Er moeten in Nederland meer programmeurs opgeleid worden die alleen voor CD-i gaan programmeren, daar een aantal maanden ervaring in opdoen en, dat is essentieel, alleen in 'C' programmeren. Te veel titels worden nu nog gemaakt in MediaMogul en zijn daarom vaak

**De informatie-snelweg,
digital highway,
InterNet**

**Abonneer u
op WEB
Het InterNet
Magazine**

WEB

HÉT INTERNET MAGAZINE

Iedereen heeft het erover. Veel kranten en tijdschriften hebben een wekelijkse rubriek rond dit fenomeen. Laten we er kort over zijn: de digitale snelweg bestaat in de vorm van InterNet. Het grote probleem voor veel mensen is hoe er mee om te gaan. Waar vind ik wat? WEB Het InterNet Magazine helpt u daarmee.

InterNet kent momenteel zo'n 40 miljoen gebruikers. Wereldwijd. Maandelijks komen daar zo'n 20.000 gebruikers bij. InterNet is meer dan een groot Bulletin Board. InterNet is een digitale weerspiegeling van de samenleving. Wereldwijd wel te verstaan. De crisis in het voormalig Joegoslavië wordt uitgebreid besproken op InterNet, WEB bericht er over. Wilt u een bericht sturen naar president Clinton van de Verenigde Staten van Amerika, dan kan dat. Sterker nog, u krijgt antwoord. Wij berichten erover. Het maakt niet uit of u thuis zit of op kantoor. InterNet is overal. WEB Het InterNet Magazine brengt u overal. En sterker nog, het geeft uitleg.

WEB Het InterNet Magazine is daarom geen luxe. Het is een must. Het is uw programmagids van de toekomst.

Elk nummer van WEB is nieuw, is anders. Elke dag van InterNet is nieuw, is anders. Daarom heeft u WEB Het InterNet Magazine nodig. InterNet groeit zo snel, dat u dat niet kunt bijhouden. Wij wel. Het is onze expertise.

WEB geeft informatie die zelfs elektronisch moeilijk te vinden is. Zoals:

- Waar vind ik in Nederland toegangspunten en wat kosten ze
- Hoe sluit ik m'n LAN aan op InterNet
- Hoe sluit ik me aan (welke programma's bij welk besturings-systeem)

Kies daarom voor zekerheid, kies voor WEB. InterNet-goeroes houden u op de hoogte van de laatste ontwikkelingen. Zo zal Ron Lofsky, professor aan de universiteit van Idaho, die aan de wieg stond van de oprichting van InterNet, maandelijks een column verzorgen.

Maandelijks terugkerende items zijn:

- De juridische aspecten rond e-mail
- Nieuwe diensten
- Wat is er mogelijk via mail (FTP)
- Nieuws
- Tests (software, modems, ISDN, enz.)
- Hoe werkt dat (aansluiten van Unix, Windows, Macintosh, enz.)
- Commerciële diensten op InterNet
- Zaken doen via InterNet
- Interessante FTP-adressen
- Leuke e-mail adressen (regeringsleiders, beroemdheden en andere interessante persoonlijkheden).

WEB Het InterNet Magazine verschijnt 10 maal per jaar. Het eerst nummer komt maart 1995 uit. Losse nummers kosten f 7,95. Een jaarabonnement kost f 69,95. Ook kunt u een proefnummer aanvragen voor f 5,- (excl. porto à f 1,50) Bovendien ontvangt u als abonnee een welkomstgeschenk in de vorm van een CD-ROM met InterNet-programmatuur. Daarnaast krijgt u minimaal vier keer per jaar gratis een update. Ook op CD-ROM.

Vul de bon in en stuur deze ingevuld naar:
WEB Magazine
Antwoorder. 1228
2000 VG Haarlem

Een postzegel is niet nodig.

WEB

- Ik wil een abonnement voor f 69,95
 Ik wil een proefnummer voor f 5,- (excl. portokosten à f 1,50)
- Naam:.....(M / V)
Adres:.....
Postcode:..... Plaats:.....Telefoon:.....
- Wijze van betaling:
 Ik heb een girobetaalkaart/eurocheque bijgesloten
 Eenmalige machtiging. Banknr:..... Gironr:.....
- Handtekening:.....

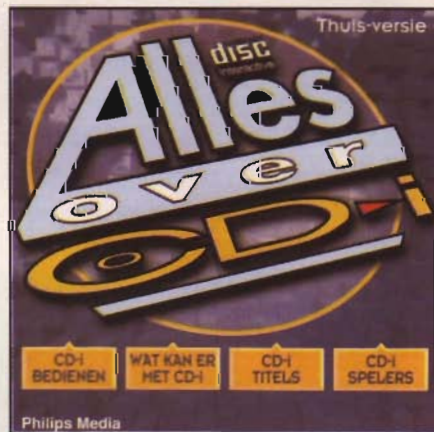

niet snel genoeg. Overigens zie ik in de nabije toekomst door opleiding en nieuwe initiatieven het aantal goede 'C'-programmeurs snel toenemen. ('C' is een programmeertaal waarmee veel computerprogramma's gemaakt worden, maar die alleen door specialisten gebruikt kan worden op CD-i. MediaMogul is een speciaal CD-i-programma waarmee relatief snel en gemakkelijk CD-i's gemaakt kunnen worden, maar waar beperkingen zitten in de snelheid en de mogelijkheden. SFdV)

En hoe zit het met de kwaliteit van de disks zelf?

Er wordt nu met name op Video CD een hoop titels uitgebracht. Dat komt allemaal in de CD-i bak te staan bij de dealers. In dat relatief kleine potje roeren nu een steeds groter aantal bedrijven en dat wordt er niet beter op. De enige kwaliteitsgarantie die er nu is, is dat alle door Philips gedistribueerde titels uitvoerig getest zijn en er goed uitzien. Bij niet-Philips titels is het dus uitkijken. En als ik eerlijk ben, dan zie ik een aantal titels in de winkel staan die minder van kwaliteit zijn. Wat mij betreft kunnen die uit het schap gehaald worden. Deze schijven doen geen recht aan de kwaliteit van het medium CD-i.

Laatst stond in het blad Management Team een omslagverhaal over CD-i. Daarin werd gesteld dat CD-i op een dwaalpad beland is en werden verder

flinke sneren richting CD-i-producenten gegeven. 'Je kunt er niets mee', aldus een multimedia goeroe.

Ik heb dat artikel gelezen. Daar kan ik kort over zijn: het is een gekleurd verhaal en lang niet alles is waar. Er is geen alternatief voor CD-i. Niet wat betreft de combinatie van bedieningsvriendelijkheid, kwaliteit van beeld en geluid en goedkope hardware. En één ding: je kan er juist steeds méér mee. We hebben bijvoorbeeld hier een systeem ontwikkeld waarmee je via een barcode-lezer een CD-i-speler kan bedienen (barcodes

European Interactive Television Expertise (Eurite)

Cees Morsch is ook voorzitter van Eurite. Dit is een stichting die zich ten doel stelt onderzoekopdrachten te verstrekken aan studenten. Studenten kunnen zelf aankloppen bij Eurite en daar marktonderzoek in het kader van een afstudeerproject verrichten naar toepassingen op het gebied van interactieve media zoals CD-i, Internet en interactieve televisie. Voor begeleiding wordt gezorgd. De afgelopen tijd verschenen onder meer de rapporten 'CD-i in de marketing communicatie: trend of toegevoegde waarde?' en 'Verkenning van de markt voor interactieve televisie in Nederland'.

Voor meer informatie:
Stichting Eurite
Postbus 39
3730 De Bilt.

zijn die rare maar handige streepjes die op verpakkingen zitten, zoals ook voor op dit tijdschrift. SFdV).

U bent voorzitter van de Associatie Interactief. Wat doet die organisatie?

De Associatie Interactief is een branchevereniging waarin verschillende multi-media-producenten zich hebben verenigd. Deze bedrijven houden zich niet alleen bezig met CD-i maar ook met andere media als CD-ROM en Internet. Vorig jaar gaf de organisatie de eerste van een jaarlijkse vakprijs aan Philips voor het medium CD-i, als erkenning en aanmoediging om dit multimedia platform te blijven ondersteunen.

Over prijzen gesproken, een CD-i van Case Interactive is genomineerd voor een prijs, de Accent. Wat is dat voor een prijs en voor welke schijf is dat?

De Accent is ingesteld door de SAN, Stichting adverteerders-jury van de bond van adverteerders. Wij zijn genomineerd in de categorie audio-visueel en interactieve media voor het door ons geproduceerde schijfje 'Alles over CD-i'. Als enige CD-i trouwens. Binnenkort is de prijsuitreiking, we zijn benieuwd wat de jury van de SAN ervan vindt.

Wij ook.

**PHILIPS
INVENTS**

De Matchline 100 Hertz met Digital Scan

Philips vindt de Matchline 100 Hertz met Digital Scan uit. Een televisie met het meest rustige beeld dat u ooit

heeft gezien. Want door de 100 Hertz techniek wordt elk beeldje 100 keer per seconde op de buis geschreven in plaats van 50 maal zoals bij een gewone televisie. Het resultaat is een scherp beeld zonder trillingen. Met CrystalClear voegt Philips hier nog een nieuwe dimensie aan toe. Het trillingsvrije beeld wordt nog verder geperfectioneerd met een hoger contrast en een nog scherper beeld.

Dankzij dit rustige beeld dat staat als een dia kunt u zich voor de televisie totaal ontspannen, zonder uw ogen in te spannen. **MATCH** **LINE**

Zo wordt ontspannen tv kijken nog rustiger voor uw ogen.

**PHILIPS
INVENTS
FOR
YOU**

Bel voor meer informatie de Philips Consumentenlijn:
06-8406 (20 cent per minuut).

PHILIPS

Philipscdi.com

¿CD ... que?

Omdat op een onverklaarbare wijze het Nederlands niet als voertaal buiten onze grenzen geaccepteerd wordt, zullen we op vakantie ons met andere talen moeten behelpen. In plaats van dat de op school geleerde grammatica daar een hulpmiddel bij is, is het vaak een struikelblok. Je weet wat je wilt zeggen en poogt de woorden met de grammaticale regels tot goede zinnen aaneen te rijgen. Daar zit je dan, hakkend en met een allengs roder wordend hoofd, de afruimende ober beleefd doch tevergeefs duidelijk te maken dat je nog niet klaar bent met eten. Hoogste tijd voor een cursus.

Sybrand Frietema de Vries

Zoals je de trips in eigen land voorbereidt door interactief een tocht uit te stippelen met de nieuwe Ontdek het Onbekende Nederland CD-i, zo kan je je vakantie buiten de grenzen voorbereiden met de vakantie-taalcursussen van de Open universiteit Bedrijfsopleidingen en Philips. Met de verworven taalvaardigheid ga je gesterkt de confrontatie met de ober opnieuw aan.

Schrijven is zilver, spreken is goud

De cursussen Spaans, Frans, Duits en Engels gaan uit van het verhogen van de communicatievaardigheid en daarom leer je zo gewoon mogelijk, op een natuurlijke manier de taal. Dus geen moeilijke verhandelingen over grammatica en uit het hoofd te leren uitzonderingsrijtjes. Deze cursussen zijn opge-

bouwd volgens het bij modern taalonderwijs al langer geldende adagium: schrijven is zilver, spreken is goud. Zeker op vakantie, is het belangrijker om kleine gesprekjes te voeren dan te lezen, want laten we wel wezen, behalve enkele teksten op borden, ga je niet meteen een boek in de vakantietaal lezen. Maar bij de manier waarop veel mensen moderne talen geleerd hebben is altijd uitgegaan van een redelijk grote hoeveelheid woordkennis gebaseerd op de grammatica.

Op drie niveaus

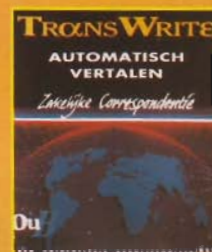
De cursussen bestaan uit 3 niveaus, elk afzonderlijk verkrijgbaar. Elk niveau heeft een studiebelasting van circa 40 uur in 35 tot 40 lessen. Het eerste niveau is geschikt voor beginners. Na die cursus moet je op de camping al eenvoudige gesprekken kunnen voeren. Niveau 2 zou voor degenen die op de middelbare school een taal geleerd hebben meestal een goed instap-punt zijn. De woordenschat is nog klein, zo'n duizend woorden en uitdrukkingen, maar het communicatie-aspect wordt hier van groot belang.

Gewapend met de kennis van het laatste niveau kun je op vakantie goede gesprekken voeren, tv kijken en naar de radio luisteren. Tegen die tijd zal je je al meer kunnen en willen verdiepen in nieuws en achtergronden. Gelukkig kun je de krant zonder veel moeite lezen.

De Open Universiteit Bedrijfsopleidingen heeft naast deze cursus een softwarepakket voor de PC ontwikkeld dat automatisch zakenbrieven uit het Nederlands vertaalt in het Engels, Frans, Duits of Spaans. Deze aanvulling op het CD-i-pakket wordt gratis geleverd bij aanschaf van de volledige cursus.

Meer informatie:

Open Universiteit Bedrijfsopleidingen
Postbus 2592
6401 DB Heerlen

Veel kleuren in Russische kunst

Kunst in Rusland

De kunstschaten van Rusland en A Revolution

in color zijn twee kunst-CD-i's over Russische

kunst. A revolution in color kondigt aan een

overzicht te zijn van Moderne Russische

schilderijen uit Moskou en St. Petersburg uit

de periode 1880-1925. Er zijn schilderijen uit

zes scholen en groeperingen te zien, namelijk;

Vrubel en Serov, Blue Rose group' Moscow

Impressionists, 'World of Art Group', Knave of

Diamonds en de Avant-Garde. De andere

kunst-CD-i, De kunstschaten van Rusland, laat

naast schilderijen in de Hermitage te

St. Petersburg ook architectuur van de stad

zien en vertelt de geschiedenis van zes tsaren.

Lies Steen

De Kunstschaten van Rusland

De ArtSpace Group kreeg de opdracht een programma op CD-i te maken over St. Petersburg en de Kunstschaten van de Hermitage. De disc werd ontworpen op een moment dat de politiek van de Perestrojka van Michail Gorbatsjov de grote veranderingen in de Sowjet Unie teweeg bracht. De opnames in St. Petersburg konden bijna geen doorgang vinden omdat er nog militairen aanwezig waren. Er woedde immers nog niet zo lang geleden een hevige strijd, waarbij de burgers in opstand kwamen tegen de onverwachte staatsgreep. Gorbatsjov werd toen bijna de macht ontnomen. Nu zijn we al bijna vergeten dat de stad ooit Leningrad heette.

En dat er in de afgelopen jaren nog veel meer gebeurd is en nog steeds gaande is, kunnen we elke dag in de krant lezen.

Het menu

In het menu-overzicht van deze CD-i wordt het programma in drie hoofdbestanddelen ingedeeld: U kunt een bezoek brengen aan St. Petersburg en in deze stad verschillende delen verkennen. U kunt ook nader kennis maken met de tsaren. Er volgen zes biografieën van de belangrijkste heersers uit Romanovdynastie. En u kunt de Hermitage bezoeken.

Authentiek en origineel

Er zijn prachtige beelden te zien van de oude tsarenstad. Net als de disc over de Renaissance van Florence (waar we al eerder aandacht aan schonken) kunnen we door de straten dwalen en een plek uitkiezen, waar we meer over willen weten.

Aan de hand van een negentiende eeuwse plattegrond krijgt de kijker een interactieve rondleiding door de stad aan de

rivier de Neva. Dankzij drie-dimensionale beelden zijn de mooiste plekjes van St. Petersburg te bezoeken. Bijvoorbeeld het Nevski-klooster of de Peter-Paul-vesting.

Mede door de filmbeelden is deze CD-i aangenaam om te zien. Er zijn dramatische filmbeelden van tsaar Nicolaas en zijn vrouw Alexandra en hun kinderen, enkele maanden voordat ze door de revolutionairen vermoord zouden worden in een villa bij Jekaterinenburg. Voor de achtergrondinformatie is er gebruik gemaakt van authentieke brieven en originele filmbeelden. Verder bevat de CD-i 800 videoprogramma's over de stad met zijn paleizen, kloosters, musea en kunst.

In de Hermitage kunt u zich laten rondleiden door de uitgebreide collectie van dit museum: de Italiaanse School, de Hollandse school, de Franse school, de School van de Impressionisten en de school van de Moderne 20ste-eeuwse schilders. Uit elke periode worden de belangrijkste werken in detail besproken. Het is ook mogelijk om speciale details te selecteren en daar nader kennis mee te maken. Prachtige werken passeren de revue, bijvoorbeeld van François Boucher (1703-1770) getiteld Pastorale.

Op de hoes van de CD-i wordt dit schilderij overigens verbeeld, met daarboven een Russisch tsarengesin uit 1910.

A Revolution in color

Een geheel andere benadering heeft A Revolution in color, een CD-i die ruim twee jaar oud is. Een vergelijking met een rondleiding door het museum is hier het uitgangspunt, van interactiviteit is nauwelijks sprake. Wanneer de disc ingevoerd wordt, zien we Gallery 1 met drie schilderijen, deze represen-

teren drie kunstgroeperingen. Zet je de pijl in het hokje Express, onderaan in de balk, kom je in Gallery 2 terecht waarin weer drie schilderijen te zien zijn, die drie andere kunstgroeperingen vertegenwoordigen. De werken die getoond worden zijn na te lezen in het omslagboekje van de disc. Hierin staat een lijst met de schilderijen (Ik telde 91 schilderijen verdeeld over 26 kunstenaars). De schilderijen zijn geen complete overzichten van deze stromingen, en ook niet van de kunstenaars een volledig dan wel representatief overzicht. Het museumbezoek is daardoor plaats- en tijdgebonden: datgene wat er van hen in het staatsmuseum in St. Petersburg en het Tretyakov-museum in Moskou te zien is. Van Kasimir Malevich zijn bijvoorbeeld maar twee schilderijen opgenomen en van Kandinsky geen werken van na 1920. Dat is een beperking die besloten ligt in de opzet van deze CD-i.

In redelijk rap tempo door de gangen

Roep je één van die schilderijen op dan begint de rondreis. Je hoort een muziekstuk, je ziet het eerste schilderij en de rest trekt in redelijk rap tempo langs. Het programma zoomt in op verschillende details. Met het abc-icoon kan vooraf aan de rondgang de optie begeleidende informatie opgeroepen worden. Je krijgt dan de naam van het schilderij, de schilder en het jaar waarin het gemaakt is en de plaats waar het hangt. Alleen blijft die tekst dan iets te prominent in beeld staan, midden op het schilderij.

Allerlei talen

Ad 's Gravesande heeft de inleiding van A revolution in color ingesproken. De korte informatie die hij ten gehore brengt, beperkt zich tot het bedienen van de afstandsbediening; zoals welke actieknop je moet indrukken bij welke situatie. Verder meldt hij dat de disc ook op een gewone CD-speler af te spelen is. Die inleiding is in allerlei talen te horen. Zelfs in het Japans. Verdere informatie over de schilderijen, muziek en achtergrond zijn in het 12 pagina's tellende Engelse boekje te lezen.

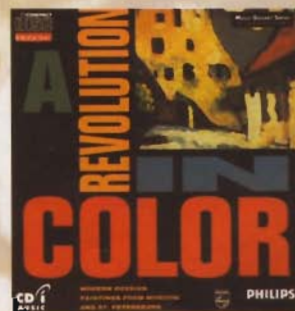
Muziek

Zoals Ad 's Gravesande in de inleiding al meedeelt is de CD-i ook op uw audio-CD-speler af te spelen. De inleiding wordt heel toepasselijk muzikaal ondersteund door Ravels orkestbewerking van The Pictures of an Exhibition (schilderijtentoonstelling) van Moussorgski. Verder zijn er zes muziekdelen van 4 componisten. De Russische componisten Rachmaninov en Tchaikovsky zijn min of meer tijdgenoten. Grieg en Corelli zijn de twee andere componisten.

Corelli kunnen we niet echt een Russische tijdgenoot noemen: hij was Italiaan en zijn composities stammen uit de zestiende en zeventiende eeuw. Toch is zijn aanwezigheid te verklaren, want hij heeft veel invloed gehad op Russische (hof)muziek. In 1931 nog componeerde Rachmaninov Variations on a theme by Corelli (opus 42). In totaal staat er zo'n dertig minuten muziek op de disc. Dat is precies de lengte van de totale rondleiding.

Iets persoonlijks

Of deze disc je een reis naar Rusland bespaart, waag ik te betwijfelen. Je kan je in ieder geval er aardig mee voorbereiden. De schijf is mooi verzorgd, de weergave van de schilderijen is van prima kwaliteit, de muziek goed uitgevoerd. Het is de CD-i equivalent van een duur kunstboek, niets op aan te merken en toch lees je er nauwelijks in. Maar dat is iets persoonlijks.

De Kunstschaten van Rusland
Kunst en cultuur
Nederlands
f 119,95 Befr. 2.199

A revolution in color
Kunst en cultuur
Nederlands (en andere talen)
f 99,95 Befr. 899

Van alle Karaoke Klassics CD-i's is dit eigenlijk de minst aansprekende. Waar de vorige vier delen een zeer gedefinieerde doelgroep hadden, heeft deze laatste CD-i niet zoveel met "ons Nederlanders" te maken. Immers, wie zingt er het Amerikaanse Volkslied op een feestje, tenzij het een American Party is? Toch zou je ook deze CD-i in bezit moeten hebben, ook al was het alleen maar om de serie compleet te maken.

leuke CD-i is. Technisch gezien zit alles erg goed in elkaar. Kijk bijvoorbeeld maar eens naar de special mixes van de verschillende liedjes. Bij ieder nummer zijn vier verschillende mixen gegeven. Een voor de mannelijke karaokist, een voor de vrouwelijke stem, maar ook twee voor iemand die helemaal geen zin heeft om te zingen.

Naast de mix waarop de integrale versie met de leadzang erbij is er ook een mix waarop alleen de leadzang staat, zonder begeleiding. Hierbij zou je je instrument ter hand kunnen nemen en zelf een begeleiding van het liedje maken. Het wordt je niet echt makkelijk gemaakt hierin, want er is geen bladmuziek bij geleverd. Wel staat in de titel van ieder stuk de toonsoort aangegeven, dus je zou ook gewoon wat kunnen experimenteren. Ik ben heel erg benieuwd naar wat voor uitvoeringen er kunnen ontstaan van al die oude Engelse volksliedjes en kinderliedjes.

De serie is nu compleet. We hebben de familiefeestjes een leuke nieuwe impuls gegeven met Family Favorites; We hebben de Lovers onder ons kunnen verwennen met Greatest Love Duets; De mannelijke "crooners" kwamen aan bod bij de Male Standards terwijl de vrouwen terecht kunnen bij "Contemporary Pop Female". De laatste CD-i mag dan niet echt de kroon op de serie zijn, de

serie staat op zich bovenaan mijn lijst van aanbeveling voor "up and coming vocalists". Bij de laatste vier CD-i's staat heel verwachtingsvol "Volume 1" vermeld. Ik ben erg benieuwd naar wat er nog gaat volgen.

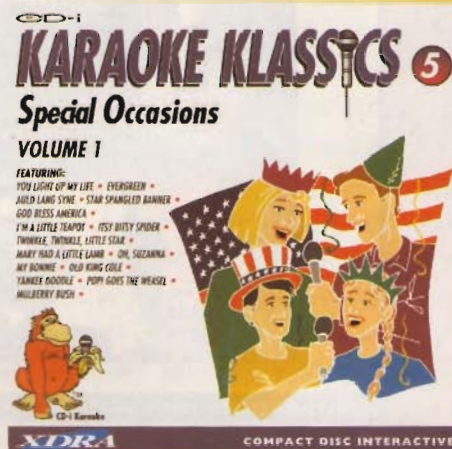
Karaoke Klassics deel 5: Special Occasions

Karaoke op karakter

Zoals ik al bij de vorige CD-i's heb vermeld, gaat het hier om kwaliteit op het gebied van zanglessen. De zogenaamde Vocale Coach kun je in het optiemenu kiezen. Deze optie begeleidt je met allerlei zangtips door het hele nummer naar een prachtige vertolking van het liedje. De vraag hierbij is echter of we dat wel willen.

De Special Occasions in Amerika hebben een andere invulling dan de Nederlandse Karaokefeestjes. Het laatste feestje waar ik het Wilhelmus heb gehoord was de overwinning van Nederland op Duitsland in de EK voetbal van zeven jaar geleden. Op de CD-i staan titels als "God Bless America", "Itsy Bitsy Spider" en "Mary Had A Little Lamb". Dit zijn niet echt de titels waar we naar op zoek zijn in onze carrière als zanger(es).

Toch moet ik opnieuw toegeven dat het alweer een

MUZIEK

Muziek op CD-i...prachtig dus,
want hoe kun je beter genieten
van muzikale hoogtepunten
dan door middel van digitaal
geluid en beeld? Perfecte
live-opnamen komen op deze
wijze uitstekend tot hun recht.
En clips mogelijk nog beter.
Maar CD-i kan aan al dit fraais
nog een bijzondere meerwaarde
geven als ook de interactieve
mogelijkheden volledig worden
benut. Voor u bespreken wij
iedere maand de meest recente
muziek op CD-i.

Sade

Life promise pride love

Zo populair als de half-Nigeriaanse zangeres Sade tien jaar geleden was, zo vergeten lijkt zij nu te zijn. Niets is minder waar, althans niet in Engeland, waar zij in een mooie noord Londense wijk woont. Sade heeft er niet zoveel last van. Eindelijk kan ze weer eens uitgaan zonder lastig gevallen te worden door uitzinnige fans, de paparazzi laten haar met rust en ook haar familie blijft voor de pers in leven.

Met haar vierde CD "Love Deluxe" werd door de Engelse pers de vloer aangeveegd als een soort "herinnering aan de tachtiger jaren". Toch staat Sade nog steeds bovenaan de lijsten van bestverkopende zangeressen. 25 Miljoen exemplaren van een CD heeft nog geen andere popzangeres ooit gehaald. Overal kon je haar relaxte stem horen met de heerlijke jazzy Latijns-Amerikaanse ritmes. Menig- een heeft zijn of haar hart verloren met de muziek van Sade op de achtergrond.

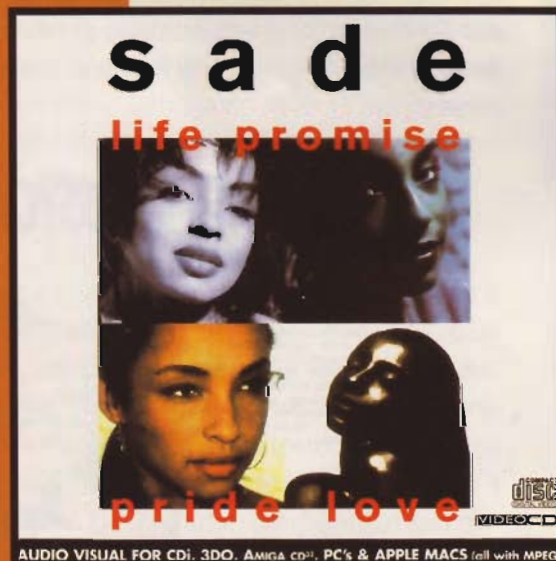
Nostalgie revisited

„De herinnering aan die tijden wordt weer nieuw leven ingeblazen met een Video CD met het allerbeste van deze Engelse Diva in beeld en geluid: Life Promise Pride Love. Heerlijke nummers als "Your Love Is King", "Smooth Operator", "The Sweetest Taboo" en "Nothing Can Come Between Us" worden opgesierd met de al even heerlijke clips die daarbij zijn gemaakt. Als tiener hadden we al het gevoel dat we direct de diepere betekenis van al deze liedjes begrepen, en dat zijn op zich al mooie herinneringen.

Helen Folasade Adu

Vooral wanneer je nagaat dat Helen Folasade Adu, zoals ze werkelijk heet, een nogal bewogen leven achter de rug heeft, krijgen de liedjes een extra dimensie. Zo gaat het verhaal dat haar ouders, een Nigeriaanse man en een Engelse verpleegster, toen Sade vier jaar was uit elkaar gingen. Sade's moeder nam haar mee naar Engeland, waar ze nu op haar zesendertigste nog woont. De dag dat Sade's vader trouwde, gaf hij een roos aan zijn kersverse vrouw. Twintig jaar later overleed hij. Zijn vrouw gooide deze zelfde roos bij hem in het graf. Zij had zijn liefde ondanks hun scheiding al die tijd gekoesterd, samen met de roos. Veel van dit gegeven is terug te vinden in de stukken van Sade. Denk maar aan "Love Is Stronger Than Pride" en "No Ordinary Love".

In maart zal de Video CD gereleased worden.

Director's cut Rosebud

Soms vraag je je wel eens af wat een band bezielt om muziek te gaan maken. Toen ik voor het eerst de CD-i Rosebud voor me kreeg, leek het me meer een niemendalletje waarover de platenbazen hadden gezegd: "Kom, we gaan eens een bandje lanceren. Wat bekende namen, een groots opgezette videoclip die zich afspeelt in Amsterdam, een Gospelkoor, kortom: dat moet een hit worden." Zoals bij wel meer groots opgezette muziekprojecten is die gedachte niet uitgekomen. Eigenlijk is dat zonde.

Moet je dan een grote naam hebben om veel platen te verkopen? Is het niet zo dat er op bijna iedere hoek van de straat een café te vinden is waar de plaatselijke muzikanten de gevestigde orde twee keer eruit spelen.

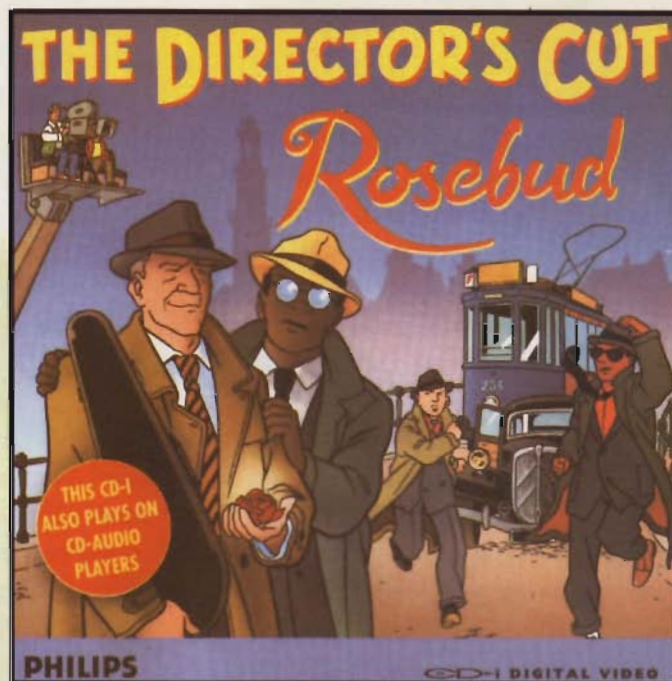
De opzet van de CD-i is goed. Inderdaad, de clip speelt zich in Amsterdam af en beweegt zich via een antieke tram door de straten van de hoofdstad. Peter Faber speelt de hoofdrol in een verhaaltje waarvan de clou niet echt duidelijk wordt. Hij wordt achterna gezeten door de politie, terwijl hij achter een dame aan zit die wordt gespeeld door Isa Hoes. Dit terwijl de zangeres en de rappers van de band

hun lied ten gehore brengen over het feit dat ze uit de realiteit willen stappen en "bij de film willen".

Aangekomen op de Dam stapt er een Gospelkoor uit een bus, om van het lied een waar feest te maken, terwijl Faber gearresteerd wordt. Hij kan nog net een tipje van de handschoen van zijn geliefde stelen. Het blijkt een roze blaasje - de Rosebud - te zijn.

Jammer dat er maar een stuk op de CD-i staat. We zouden best eens wat meer mogen horen van Nederlandse bodem en helemaal zien.

André Hazes Volare

André Hazes zit al vijftien jaar in de top van het Nederlandstalig entertainment. Van de straat geplukt, in de narigheid gezeten, eruit geklommen en uiteindelijk gelukkig geworden. Dat heeft zijn weerspiegeling gekregen in de liedjes die hij aan het Nederlandse volk ten gehore bracht. Het heeft hem beroemd gemaakt. Hij kon niet meer over straat lopen zonder overspoeld te worden door fans. Toch is hij altijd de "gewone jongen" gebleven. Altijd vriendelijk tegen iedereen, ook al is dat soms moeilijk. Hij weet ook dat hij het aan juist die fans te danken heeft, dat zijn muziek gekocht werd en zijn concerten bezocht werden. Aan hen dan ook de ode "Terug In de Tijd" op één van zijn laatste CD's, "al vijftien jaar gewoon André".

CD-maxi-single

Twee van de tracks die op die CD staan zijn nu ook uitgekomen in CD-single-vorm: Volare. Ah leuk, er is weer wat van Hazes. Maar hadden we deze liedjes niet al? Ja, maar had iedereen al de twee bonus-tracks die erop staan? Van het jubileumconcert van André dat in '94 in Ahoy gegeven werd zijn twee stukken op de single gezet, waarvan één in digitale video. Niet alleen iets voor in je audiospeler, maar ook geschikt voor de CD-i-speler.

Videomedley

Het videogedeelte is een medley van bijna zes minuten met daarin de krakers "n Vriend", "Zondag", "Zomer" en ook "De Glimlach Van Een Kind". Een schijf dus met Hazes Helemaal en Helemaal Hazes zoals we hem kennen. André heeft al meerdere malen aangegeven dat hij met "Het Grote Werk" wil stoppen en zich wil concentreren op schnabbels in de kleine kroegen. "Lekker de Blues spelen met Akkerman en Brood", zoals hij wel eens lacherig beloofde. Mijn eigen stamkroeg heeft direct een "Hazes Komt"-fonds in het leven geroepen.

Zoals het er nu uitziet, zal André Hazes het daar nog even te druk voor hebben, en kan hij het grote publiek nog lang niet de rug toe keren. De gecombineerde Audio en Video CD ligt vanaf 27 februari in de winkel voor de prijs van een gewone maxi-single (f 14,95).

Fresh Live Cream

Een titel die te denken geeft. Gaat het over de zestig-jaren band "The Fresh" die een romig Liveconcert op Video CD heeft gezet? Gaat het over het beste van alle Flower Power concerten? Nee, het gaat over iets anders. De Video CD Fresh Live Cream gaat over een van de grondleggers van Psychedelische R&B en de voorvaders van de Hardrock: Cream. Een Band die in juli 1966 opgericht werd door drummer Ginger Baker, bassist Jack Bruce en -jazeker- Eric Clapton. Castle Multi Media heeft een documentaire gemaakt over het levensverhaal van

deze band. Eigenlijk is Fresh Live Cream te weinig muziek voor muzikliefhebbers en te veel gepraat voor historici. Clapton leek in die tijd nog niets van zijn tegenwoordige populariteit te hebben; tijdens zijn jankende gitaarsolo's zie je alleen maar close-ups van basgitaar plukkende vingers en bekkenrammende drumstokken. "Kijken, kijken en de rest erbij denken", zoals F. Jakobse zo plastisch wist uit te drukken. Toch denk ik dat de echte Creamfans iets anders willen zien.

Niet alleen Clapton?

Op zich is het natuurlijk erg goed ingeschat dat Cream niet alleen bestond uit de enige van het trio die het uiteindelijk gemaakt heeft; Eric Clapton. Maar om hem nou zó'n ondergeschikte rol te geven is wat overdreven. Problemen met de platenmaatschappij? Castle Multi Media staat bekend om het afleveren van gedegen documentaires op een tot voet kort mindere kwaliteit Video CD. Meestal gaan die over oorlog en hun helden. De stap naar een Muziekdocumentaire lijkt een te grote.

Hall of Fame

De band heeft maar drie jaar bestaan. In 1969 bleek tijdens een extra lange tournee door de VS dat de band alleen nog maar teruggreep op oude technieken en dat het spel veel te routinematig verliep. Moordend voor deze kunstenaars in hart, nieren en lever. Een afscheidselpee met onder andere de hit "White Room" is het laatste wat zelf van de hand van de heren kwam. Tot 1993. In dat jaar werd de band uitverkozen om bijgezet te worden in de Rock 'n Roll Hall of Fame. Naast Jimi Hendrix, Janis Joplin, The Beatles en Elvis Presley nu ook Cream. Reden genoeg om meer van ze te weten te komen. Misschien moet je dan even door een aantal nadelen van deze Video CD heenkijken. Het geeft je inzicht in de achtergrond van drie voorlopers van alle moderne muzikanten zoals we ze kennen.

You like to watch, don't you

Je kent dat wel. Je komt thuis en je hebt het gevoel dat er iemand naar je kijkt. Het voortdurende gevoel bekruipt je dat je in de gaten wordt gehouden. Je verklaart jezelf voor gek en weet dat er niets aan de hand is. Toch kijk je, zoals een klein kind onder het bed speurt naar monsters, eens alle plekken langs of er niet een verborgen camera zit. Dit gegeven inspireerde regisseur Philip Noyce tot het maken

van de film *Sliver*. Deze erotische thriller is vanaf medio maart te verkrijgen op Video CD, en wel met Nederlandse ondertiteling.

Sliver is het verhaal van de mooie Carly, een intelligente dame van voorin de dertig die een nieuw appartement betreft. De omgeving reageert een beetje vreemd op haar. De nieuwe burens ontwijken haar blikken, kortom: niet echt een prettige start in een nieuwe woonomgeving. Om het ijs wat te breken, organiseert ze een housewarming-party waarbij ze tevens haar burens uitnodigt. Daarbij horen ook Zeke en Jack, twee mannen die elkaar naar het leven lijken te staan.

Carly, Jack en Zeke

Als goede gastvrouw sust Carly (de één na spannendste rol van Sharon Stone) de ruzie tussen de twee heren en krijgt daardoor al snel een beter contact met

beiden. Zeke (Alec Baldwin) lijkt op het eerste gezicht een studentikoze medebewoner, en krijgt door zijn onhandige gedrag direct al de speciale aandacht van Carly. Jack (Tom Berenger) ziet dat niet zitten, en waarschuwt Carly voor Zeke.

Oude liefde...

Dan doet Carly een nogal vreemde ontdekking. De vorige bewoonster van haar flat vertoont wel heel erg veel gelijkenissen met Carly. Na een stormachtige verhouding met Zeke kwam ze onder zeer vreemde omstandigheden om het leven. Op zich was het dus niet vreemd dat Zeke voor Carly viel. Het was dus ook niet vreemd, dat de bewonersraad voor haar koos als nieuwe bewoonster. Deze raad stond namelijk onder leiding van hem. Sterker nog; het hele gebouw is zijn persoonlijke eigendom. Hij vat dat gegeven wel erg serieus op. Hij heeft liever de zaak in handen.

Big Brother

Wanneer Carly hem weer eens opzoekt voor een van hun spetterende belevenissen voor boven de achttien jaar, ontdekt ze dat hij een aparte ruimte heeft die compleet gevuld is met beeldschermen. Hij kan alles zien wat er in "zijn" gebouw gebeurt. Van de ruzies van zij-op-tweehoog tot de douchebeurt van de oude buurman. Van het spelletje dat Carly met zichzelf speelt in bad tot de moord op... In het kader van "kennis is macht"

heeft hij ook voor de zekerheid alles op video staan. Gewoon, makkelijk om te hebben en leuk om naar te kijken. Want dat is waar hij het voor gebruikt. Kijken, kijken en de rest erbij denken. Carly kan zich daar begrijpelijk genoeg niet mee verenigen. En daar begint het werkelijke avontuur.

Stone Age

Sharon Stone heeft met deze rol eens te meer bewezen dat het blonde-syndroom, dat in Hollywood heerst, meer dan achterhaald is. De Stone-Age begon met de film *Basic Instinct*. Inmiddels staat zij op de verlanglijst van iedere Hollywoodproducent. In het geval van Sharon Stone hoeft intelligentie niet meer gesimuleerd te worden door middel van een intellectueel brilletje dat afgezet wordt op het moment dat ze verliefd wordt.

De andere hoofdrollen worden eveneens op een fantastische manier vertolkt. Baldwin als de verwendende Yup, die denkt dat hij alles kan maken en Berenger als de wrok koesterende mededinger naar de macht over een vrouw. De muziek is in handen van UB 40 met o.a. hun vertolking van Elvis' kraker 'I Can't Help Falling In Love' (Neem 't ze kwalijk!) en van Computermuzikant Enigma.

FILMS

A-films

Er wordt wel eens geklaagd dat er te weinig up-to-date A-films worden uitgebracht op Video CD. Hiermee is een goede nieuwe trend ingezet. De producenten hebben gewoon nog niet door, dat de vraag daar ligt. Misschien is het een goed idee om gewoon maar veel Video CD's te kopen. Vraag schept aanbod. Bovendien is het heerlijk om films van dit kaliber constant in huis te hebben. Sliver is een zinnenprikkende film die je keer op keer kunt bekijken.

Sliver

Engels, Nederlands ondertiteld
Video CD
f 59,95 Bfr 999
Philips Interactive Media Benelux
Encoding: ****

Histoire d'O

Voor de liefhebbers van erotiek komt er meer en meer op de Video CD-markt. Sommigen onder hen hebben over dit onderwerp zo hun eigen opvattingen. Voor de één uit de liefde zich in tederheid en warm fysiek contact, voor de ander leidt de liefde tot machtsspelletjes, vernederingen en pijn. Angst als genotsmiddel en macht als zelfbevrediging zijn de ingrediën-

ten van de film Histoire d'O (Het verhaal van O).

Het verhaal gaat over het meisje O dat er alles voor over heeft om de liefde en trouw van haar beminde te winnen. In de letterlijke zin van het woord zal zij zich aan hem onderwerpen, zolang hij maar van haar houdt. Hij vindt dat wel wat. Om haar alvast aan het idee te laten wennen, stuurt hij haar naar een afgelegen landgoed waar zij wordt misbruikt en vernederd door iedereen die daar maar rondloopt. Als toppunt van vernedering wordt ze cadeau gedaan aan een geheimzinnige Engelman; het ultieme teken van onderwerping aan de vriend van O.

Meesterslaaf

Waar niemand rekening mee had gehouden is dat O de spelletjes steeds leuker begint te vinden. Er ontpopt zich een soort 'meesterslaaf' (prachtige contradictio in terminis) in haar. Zo sterk, dat de rollen zich langzamerhand om beginnen te draaien. Zonder dat haar omgeving het door heeft krijgt O zelf de macht in handen.

Emmanuelle

Histoire d'O is een film van Just Jaeckin, die de experts kennen als de maker van de reeks Emmanuelle-films met de Nederlandse Sylvia Kristel. De film is volledig Franstalig, wat wel een mysterieus tintje aan de film geeft. Voor zover ik me kon concentreren op de tekst, zat de Nederlandse ondertiteling goed in elkaar. Hou me ten goede, ik kan wat over het hoofd hebben gezien, maar geloof me, je ogen hebben het druk genoeg.

Neveltinten

De hele film heeft een soort van David Hamilton achtige gloed. Neveltinten, zoals dat tegenwoordig heet. Doordat de kleuren wat minder fel zijn is de beeldkwaliteit erg hoog. In de film wordt gebruik gemaakt van zeer dicht bij elkaar liggende kleuren per scène. Een dergelijke filmtechniek konden we zien bij 'Het meisje met het rode haar' en de Cartoon-speelfilm Dick Tracy van Warren Beatty. Je hebt voortdurend het gevoel alsof je naar een soort beeldverhaal zit te kijken waarin ieder

Films op CD-i geven je het gevoel alsof je in de bioscoop zit, alleen je hoeft er de deur niet voor uit. De beeld- en geluidskwaliteit zijn dusdanig goed dat een film thuis voor de buis een extra dimensie krijgt. Gelukkig zijn er al veel speelfilms op CD-i gezet en dit aantal groeit gestaag. Wij bespreken elke maand een aantal nieuwe speelfilms die op CD-i zijn verschenen.

plaatje op een bepaalde manier is ingekleurd.

Ik ben zelf niet zo'n liefhebber van erotiek zoals deze wordt beschreven in deze film. Meer dan ooit schaam ik me voor het manendom wanneer ik naar de onderlinge verhouding van geliefden kijk. Histoire d'O geeft gelukkig een zeer geëmancipeerde draai aan dit gegeven. Je moet ervan houden, maar als je dat doet is een beetje pijn best lekker, en is deze film een aanrader voor iedere liefhebber.

Histoire d'O

Engels, Nederlands ondertiteld
Video CD
f 59,95 Befr. 999
Polygram Video
Encoding: ****

John Cleese, de meest digitale komiek.

Na de Video CD 'A Fish called Wanda', de Monty Python CD-i-schijfjes en zijn 'Meetings, bloody meetings' trainings-CD-i is het nu alweer John Cleese die in het middelpunt staat van een Video CD. Ditmaal met een oude performance; nog voordat Cleese met Monty Python en Fawlty Towers een beroemdheid werd. Met zijn vrouw Connie Booth en zijn latere Python-

vrienden Michael Palin en Graham Chapman laat hij in een aantal, op geestige wijze aan elkaar gesproken sketches zien hoe je mensen kunt irriteren. En dat Cleese kan irriteren en zich op kan winden over die stijve Engelsen, moge duidelijk zijn. Cleese, Chapman en good old Marty Feldman tekenen voor het script. Hoewel een aantal sketches niet het niveau van 'Monty

Python's Flying Circus' of 'Fawlty Towers' haalt, is deze schijf een absolute must voor de fans van Engelse humor. Voor die fans: vergelijk de sketch Job Interviewer met Silly Job Interview van de CD-i More Naughty Bits. Praktisch dezelfde sketch, alleen is de laatste iets scherper.

Jammer van deze Video CD is dat er geen ondertiteling is. Ook de encoding is slecht; misschien ligt dat aan de kwaliteit van het oorspronkelijk materiaal (uit 1968), maar iets verzorgder had wel gekund. De bediening van de CD-i is aardig maar vrij saai.

Het wachten is nu op de integrale uit-

gave van de afleveringen van Fawlty Towers. Met ondertiteling graag, want het Engels van Cleese is mooi maar moeilijk.

How to Irritate People

Engels
Video CD
f 49,95
CMM
Encoding ***

Queen

Alex Haley is een Amerikaanse schrijfster met een wel zeer bijzondere aandacht voor zijn voorvaderen. Na een lange speurtocht door de archieven van de Verenigde Staten kwam hij terecht in het donkere Afrika, waar de bron van zijn familie lag. Zijn bevindingen tekende hij op in het verhaal Roots. Een verhaal dat laat zien hoe de familieband na zoveel generaties onderdrukking toch overeind blijft. Roots

Xilwms

gaat over de moederskant van Haley's familie. Na het succes van Roots kreeg hij de smaak kennelijk te pakken en begon de speurtocht naar de familie van zijn vader. Alweer een epos: Queen. Onlangs heeft het bedrijf I.V.P. uit Almere een Video CD-versie uitgebracht.

Alles bij elkaar

Persoonlijk vind ik de familieverhalen die op een dergelijke manier in beeld gebracht worden heerlijk om naar te kijken. Vooral wanneer ze lekker in een keer achter elkaar staan. Je ziet de verschillende personages gaandeweg ouder worden, kinderen krijgen en trachten de normen en waarden van de familie over te brengen. Veel beter dan in serie-vorm op de televisie. Wanneer je dan een aflevering hebt gemist, moet je maar hopen dat de held uit de vorige episode niet onherkenbaar is veranderd of gewoon verdwenen.

Levensverhaal

Queen is het verhaal, dat begint met het leven van een zwart meisje, dat een verhouding heeft met haar 'meester'. In die tijd hadden wel meer blanke Amerikaanse slavenuitbaters een verhouding met het personeel. Queen is de buitenechtelijke liefdesvrucht van James en Easter, zijn dienstbode. Doordat Queen het huishouden verzorgd van haar halfzus, de dochter van

James en zijn wettelijke vrouw, beginnen de verhoudingen al snel scheve trekken te vertonen. Queen is bijna net zo blank als haar halfzus, en toch... Haar speurtocht naar haar waardigheid en identiteit leidt tot vele avonturen.

Supercast

Queen heeft een nog al sprekende lijst van acterende beroemdheden: Danny Glover (Lethal Weapon, Color Purple), Jasmine Guy (Different World), Martin Sheen (Wall Street en vader van Charlie en Emilio) en ga zo nog maar even door. Het verhaal beslaat zo veel onderdelen, dat het op niet minder dan vijf schijfjes moest.

Zwakke produktie

Het zijn juist die schijfjes die de problemen hebben opgeleverd. Waar wij vonden dat schijfjes de oplossing waren voor de oude videoband, heeft I.V.P. daar in dit geval geen kaas van gegeten. Het beeld is te smal geëncodeerd waardoor er een zwarte balk aan de rechterkant te zien is, de beeldkwaliteit laat vaak sterk te wensen over en hoe durf je de naam van de schrijver van het verhaal verkeerd te spellen op de cover?

Black thing?

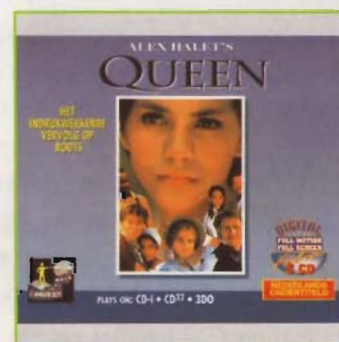
Een telefoontje met I.V.P. leert ons dat dit de eerste filmtitel was die ze op Video CD hebben overgezet. Nu weten ze wel beter, en produceren ze alleen

nog maar op Video CD standaard (volgens eigen zeggen). Laat het een les zijn voor andere Video CD-producenten in spé. Video CD kan fantastisch zijn, maar dan moet je er wel de nodige aandacht aan besteden. Het zal toch niet met het onderwerp te maken hebben, of om met de gevleugelde woorden van Eddie Murphy te spreken; 'Is this a Black Thing?'

Maar toch...

Toch is Queen een titel om in huis te hebben, lekker zwijmelen en je verbazen over hoe 'de blanken' zich in de loop der eeuwen hebben opgesteld tegenover 'de zwarten'. En stiekem hopen dat er ooit een betere versie komt.

Queen

Engels, Nederlands ondertiteld
Video CD
f 99,95 (5 CD's)
H.O.M. Vision
Encodering: ***

Het bedrijfsleven maakt steeds meer gebruik van CD-i. Dit medium leent zich daar uitstekend voor. De professionele toepassingen zijn zeer divers in allerlei verschillende branches. Maandelijks berichten wij in deze rubriek over de nieuwste professionele toepassingen.

CD-i
PROF

Rob Smit

Integraal Waterbeheer

Terwijl ik dit schrijf zijn rivieren buiten hun oevers getreden, staan grote stukken van Nederland onder water en staan talloze dijken op doorbreken. Het regent alsof de moessons zich van Indonesië naar ons kikkerlandje verplaatst hebben. Complete dorpen moeten geëvacueerd worden, vee moet getransporteerd worden naar veiliger oorden en huisraad en bedrijfsvoorraden moeten zo hoog mogelijk weggestouwd worden in de hoop dat alles droog zal blijven. Waterbeheer lijkt belangrijker dan ooit. Maar valt het water wel te beheersen?

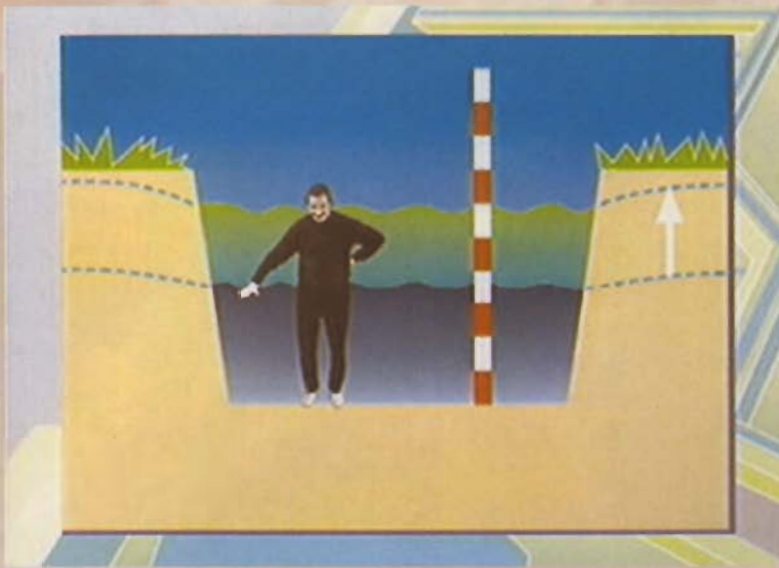
In het jaar 1993 werd er in Den Haag door de International Commission on Irrigation and Drainage een congres georganiseerd waar zo'n 2000 deskundigen uit de hele wereld bijeen kwamen om informatie over waterbeheer uit te wisselen. Naar aanleiding hiervan besloot het Ministerie van Verkeer en Waterstaat om een deel van haar kennis op een nieuwe manier te presenteren. Het resultaat is de CD-i 'Integraal Waterbeheer', compleet met bijbehorende informatiezuil.

Het programma is tweetalig (Nederlands en Engels)

Bedrijf op Schijf

en laat je kiezen uit acht verschillende onderdelen. De eerste twee hiervan zijn informatief: ze gaan over de geschiedenis van het waterbeheer in Nederland en de manier waarop een versnipperd waterbeheer zich tot een min of meer integraal waterbeheer ontwikkeld heeft. De overige zes onderdelen zijn interactief en stellen je in staat om als waterbeheerder op te treden in zes verschillende soorten gebieden: een landelijk gebied, een stedelijk gebied, een rivier, een estuarium (trechtersvormige riviermond), een groot meer en een polder. Daarbij word je bijvoorbeeld geconfronteerd met een situatie waarin de boeren vinden dat het water waarmee zij het land moeten bevoeien te zout is, terwijl de vissers het water juist te zoet vinden. Tegelijkertijd heeft de bevolking alleen maar oog voor het feit dat de dijken zo laag zijn dat bij langdurige regenval of aanhoudende storm het water er bijna overheen komt. Hoe kun je met al die meningen rekening houden en toch een effectief waterbeleid voeren? Speel de verschillende situaties op de CD-i en je zult langzaam maar zeker ontdekken wat er allemaal bij komt kijken om in Nederland op een verantwoorde manier het water te beheren. Het wordt al snel duidelijk dat dit beslist geen eenvoudige zaak is. Drinkwatervoorziening, scheepvaart en visserij, industrie, landbouw, recreatie en natuurhiermee moet allemaal rekening gehouden worden. Dit kan leiden tot de actuele situatie dat de dijken langs de Nederlandse rivieren eigenlijk verhoogd zouden moeten worden, terwijl die maatregel opgehouden wordt door het eindeloze gebakkelei tussen allerlei belangengroepen –met de aan het begin van dit stukje genoemde desastreuze gevolgen. Al laat het integrale waterbeheer zelf misschien nog te wensen over, de CD-i 'Integraal Waterbeheer' is in ieder geval goed opgezet. De informatie is kort

maar toch diepgaand, wat mogelijk is door een goede integratie van afbeeldingen, videofragmenten en gesproken woord. De gestelde problemen zijn duidelijk geformuleerd, en de mogelijke oplossingen realistisch. Het gesproken woord is goed te verstaan en de interactiviteit, met menubalk en vakken die aangeklikt moeten worden, is simpel en eenduidig. Voor de presentatie wordt (mede) gebruik gemaakt van twee mime-spelers, die het geheel een luchtig karakter geven.

De informatiezuil gaat opgesteld worden in informatiecentra, ambassades, bij opleidingen op het gebied van civiele techniek en op andere plaatsen waar belangstelling bestaat voor Waterige Onderwerpen. Naar mijn idee heeft het programma echter een veel groter bereik: het zou best gebruikt kunnen worden op middelbare of misschien zelfs basisscholen. Zelfs zou het een aardige consumententitel kunnen zijn –voor al die studieballen die ook buiten schooltijd het leren niet kunnen laten.

Dat lucht op: CD-i Astmafonds

Onder de veelzeggende titel 'Dat lucht op' heeft het Astmafonds een voorlichtings-CD-i over astma uitgegeven die bestemd is voor het voortgezet onderwijs. De CD-i maakt deel uit van een uitgebreid lespakket dat bestemd is voor de docenten Verzorging en Biologie. Met behulp van de CD-i kunnen leerlingen zelf op zoek gaan naar informatie over astma; het pakket bevat verder nog een video, informatieve brochures, opdrachtkaarten en een docentenhandleiding. De video en de brochures bevatten samen dezelfde informatie als de CD-i; dit omdat niet alle scholen een CD-i-speler hebben.

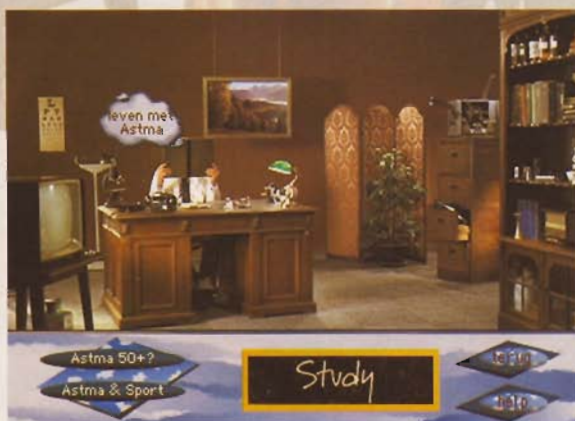
Het Astmafonds hecht veel waarde aan voorlichting omdat astma veel voorkomt: één op de tien mensen heeft één of andere vorm van aandoening aan de luchtwegen. De kans dat één of meerdere jongeren

in een klas aan astma lijden is dus groot. Daarom is het belangrijk dat zowel leerkrachten als medeleerlingen van de astmapatiënt goed geïnformeerd zijn. Met de CD-i kunnen leerlingen in kleine groepjes op een speelse manier op zoek gaan naar relevante informatie. Het programma licht uitgebreid voor over de aanleg voor en consequenties van astma, rekent af met vooroordelen en geeft praktische informatie over het omgaan met astmapatiënten. De inhoud bestaat voor een groot deel uit videofragmenten.

Het grootste deel van het programma speelt zich af in de werkkamer van dokter Opgelucht, waar je informatie kunt opvragen door bepaalde voorwerpen aan te klikken. De radio geeft bijvoorbeeld een smogbericht, terwijl de diaprojector laat zien hoe je prikkelers kunt verminderen. Het antwoordapparaat laat een aantal misverstanden over astma horen en de poster aan de muur geeft informatie over de verschillende organisaties. Via de televisie kom je op een schoolplein waar scholieren zeer uiteenlopende meningen over astma laten horen. Ook kleedt de dokter zich uit achter een kamerscherm, waarna je animaties ziet van luchtwegen zonder en met astma-aanval en van het effect van medicijngebruik. De vormgeving van het programma blijft trouw aan

het onderwerp en de titel, want als uitgangspunt is "lucht" gekozen. Het hoofdmenu en de knoppen bestaan uit witte wolkjes tegen een blauwe achtergrond en de cursor is een dansend vliegertje.

De CD-i is voor het Astmafonds geproduceerd door Eaglevision Interactive in opdracht van DST Educatieve Communicatie. DST is verantwoordelijk voor concept, creatie en videoproduktie terwijl Eaglevision de vormgeving en produktie voor zijn rekening genomen heeft.

(DST Educatieve Communicatie, 02154-18881; Eaglevision Interactive, 035-833200).

CD-i Title Sampler USA

In de Verenigde Staten worden CD-i-spelers en toebehoren in meer dan 5600 winkels verkocht, en op al die locaties staat een CD-i-zuil die de aandacht van de winkelende Amerikanen moet trachten te trekken. De CD-i die daarvoor moet zorgen mag niet te bescheiden zijn omdat iedereen er dan voorbijloopt, maar ook niet te opdringerig omdat mensen dan geïrriteerd raken. De gulden middenweg is gevonden in de 'CD-i Title Sampler', een CD-i met meer dan 40 één minuut durende clips van beschikbare CD-i-titels. Om te voorkomen dat dit schijfje door het uitkomen van nieuwe titels niet meer actueel is wordt het eenmaal per kwartaal 'ververst', zodat in de winkels altijd de nieuwste clips te zien zijn.

De 'CD-i Title Sampler' werkt met een futuristisch uitzierende interface waarin een geheimzinnige bol van lichtvormen langzaam ronddraait. Vóór die lichtvormen bevinden zich de namen van de verschillende categorieën die je kunt kiezen; hiervan gloeien de letters langzaam aan en uit. Het geheel wordt ondersteund door ijle, onaards aandoende muziek.

Service One Catering

Service One Catering uit Utrecht is één van de grootste cateringbedrijven in Nederland. Het bedrijf bestaat al 80 jaar en de holding beheert vier werkmatschappijen waar in totaal 1550 mensen werken. Er worden zo'n 450 klanten bediend, waaronder de Nederlandse Spoorwegen. De dienstverlening bestaat o.a. uit de exploitatie van bedrijfskantines en ziekenhuiskeukens, de organisatie van bedrijfsfeesten en het adviseren van bedrijven en instellingen op het gebied van catering- en andere facilitaire vraagstukken. Om zich naar die klanten toe te profileren wordt gebruik gemaakt van een bedrijfspresentatie, waarvan Service One Catering de essentie op CD-i gezet heeft. Maar waarom heeft men voor CD-i gekozen en niet voor de in die branche meer gebruikelijke video-of band/diapresentatie?

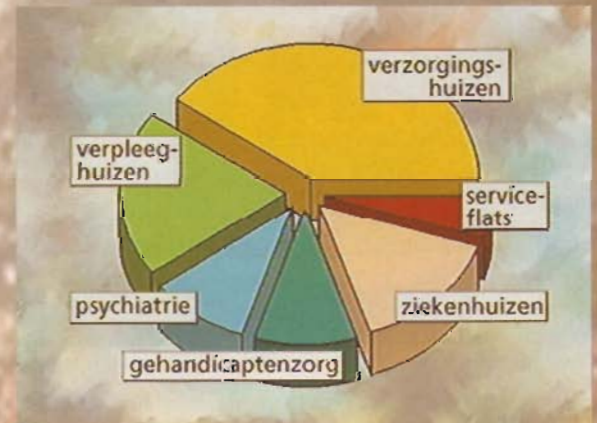
Marketing manager Albert van Leeuwen wil dat desgevraagd wel even telefonisch toelichten.

"Als cateringbedrijf zitten wij in een markt waar iedereen ruwweg dezelfde diensten aanbiedt. In die situatie speelt het bedrijfsimago een belangrijke rol, en met behulp van een modern medium als CD-i slagen wij er in een eigentijds gezicht te laten zien.

Wil je een bepaald onderwerp uitkiezen dan kun je op de betreffende naam klikken. Wordt het programma een tijdje niet gebruikt dan springt het automatisch in een stand waarin een aantal clips één voor één getoond wordt. Bij wisseling van keuzescherf of clip klinkt steeds een dramatische (en dus aandacht trekkende) percussieslag. Door deze gelikte interface heeft de zuil niet alleen een professionele uitstraling, maar ook een modern high-tech image.

De opdrachtgever voor de 'CD-i Title Sampler' is het Amerikaanse bedrijf Madras, maar de realisatie vindt plaats in Nederland, en wel bij Valkieser Multimedia in Hilversum; dit bedrijf heeft ook de interface ontworpen. Die interface blijft bij iedere driemaandelijkse update constant, zodat het uit Amerika aangeleverde beeldmateriaal, dat natuurlijk gedurig wisselt, daar steeds weer aan "opgehangen" kan worden. Ook voor talloze andere opdrachtgevers heeft Valkieser zeer geavanceerde computeranimaties gecreëerd.

(Valkieser Multimedia, 035-714100).

Daar komt bij, en dat is toch eigenlijk wel de belangrijkste reden, dat CD-i een heel flexibel medium is. Niet alleen kan de inhoud heel eenvoudig aangepast worden, de interactiviteit biedt de klant ook de mogelijkheid zelf een keuze te maken uit de aangeboden informatie. Dit voorkomt dat de aandacht verslapt, iets dat bij video-of band/diapresentaties natuurlijk nogal eens voorkomt.

Bij een interactieve presentatie blijkt zelfs vaak het tegenovergestelde te gebeuren: de klant wordt steeds nieuwsgieriger! Op onze CD-i staat bijvoorbeeld een programma-onderdeel over de lunchgewoonten in diverse Europese landen in relatie tot

die van Nederland: wat wordt er gegeten tijdens de lunch, wat is de gemiddelde besteding, wat is de gemiddelde lunchtijd en wat zijn de belangrijkste secundaire arbeidsvoorwaarden. Wanneer dit gedeelte aan bod komt merk je al gauw dat de sfeer informeler wordt, men wil zijn kennis van andere culturen testen en gaat raden naar de antwoorden. Dit schept uiteraard een plezierige context voor een verkoopgesprek."

Bij alle vier de werkmaatschappijen van Service One Catering is de CD-i dagelijks in gebruik.

Vertegenwoordigers van het bedrijf maken gebruik van een portable CD-i-speler bij een gesprek van persoon tot persoon, van een CD-i-speler met televisie bij een presentatie voor groepen tot 10 personen en van een CD-i-speler met LCD-projectiescherm bij presentaties voor grote groepen. Die presentaties kunnen zowel bij de klant als bij Service One Catering zelf plaatsvinden.

Het programma is ontwikkeld in samenwerking met Explainer Interactive en freelance fotograaf Wim Kluvers. Explainer heeft daarbij de interactieve structuur verzorgd terwijl Kluvers, die voorheen bij het NOB werkzaam was, de regie voor zijn rekening heeft genomen. Wat opvalt is de goede kwaliteit van de gebruikte foto's en de geslaagde manier waarop de foto's, door de volgorde waarin ze in het programma opgenomen zijn, een verhaal vertellen. Ook is er een prettige en goed verstaanbare commentaarstem gebruikt, en prima ondersteunende muziek.

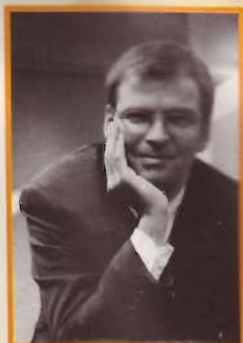
De inhoud van de CD-i bestaat uit vier delen: 'Activiteiten', 'Feiten & Cijfers', 'ABC' en 'Lunchgewoonten'. In 'Activiteiten' komen de activiteiten van de vier werkmaatschappijen aan bod: Business Catering (bedrijfskantines en -restaurants), Party Productions (bedrijfsfeesten, al of niet op bijzonder locaties), Care Management (catering in ziekenhuizen, opvangcentra, gevangnissen, inrichtingen, be-

jaardencentra, etc.) en Consulting (catering-adviezen aan bedrijven en instellingen; dit kan zich uitstrekken van het ontwerpen van keukens en restaurants tot het meedenken over bereikbaarheid en veiligheid). De onderdelen 'Feiten & Cijfers' en 'ABC' zijn nu nog leeg (onder 'ABC' zitten tijdelijk de radiocommercials), maar moeten in de toekomst resp. cijfermatige informatie over Service One Catering en een op de branche toegespitste trefwoordenlijst gaan bevatten. De inhoud van 'Lunchgewoonten' tenslotte is al ter sprake gekomen.

"Tot slot wil ik nogmaals de flexibiliteit van CD-i benadrukken", besluit Van Leeuwen ons telefoongesprek, "toen bijvoorbeeld de bedrijfskleding veranderde betekende dat geen ramp voor onze bedrijfspresentatie. Alles wat we hoefden te doen was die foto's waarop de oude kleding stond afgebeeld vervangen door nieuwe. En ook als er cijfermatige informatie verandert, zoals bijvoorbeeld de loonbelastingtarieven en sociale premies die in onze rekenvoorbeelden gebruikt worden, is een vervanging van alleen die informatie alles wat er hoeft te gebeuren."

(Explainer Interactive, Amsterdam, 020-610.25.11).

Albert van Leeuwen

büch Globaal

Al zeker vijftien jaar leef ik op een vulkaan. Elke keer als ik in de Verenigde Staten ben, moet ik mij inhouden in bepaalde musea, diverse antiquariaten, goed voorziene boekhandels en op slagvelden. De afgelopen drie jaar heb ik in Chicago soms bewust een in het bedoelde onderwerp gespecialiseerde boekhandel gemeden. Het bedoelde onderwerp is: de Civil War, de Amerikaanse Burgeroorlog (1861-1865).

Over geen historische gebeurtenis wordt in één land zoveel gepubliceerd, elektronisch vastgelegd, nagedacht en nagespeeld als in de Verenigde Staten. Tenminste tien keer in de week wordt er in dit land, geheel gekostumeerd, een veldslag nagespeeld. Van elke held of boef uit deze oorlog zijn tientallen bronzen, gipsen en plastic beelden te verkrijgen en wie wil beschikken over het standaardwerk over deze oorlog, de 'Civil records' moet een grote boekenkast uitruimen om de 212 forse delen kwijt te kunnen raken (de laatste vijftig delen zijn nog aan het verschijnen; vergeleken bij de samenstellers van dit boekproject – die nu al honderdveertig jaar bezig zijn – had Lou de Jong een luizebaantje).

Het is beter dat ik het op deze plaats toegeef: ik ben om, ik ben onlangs definitief een Civil-War-fanaticus geworden, ben toegetreden tot het immens leger van Civil-War-isten en ik breng nachten door met het naspelen van slagen op CD-ROM, het loeren in speciale Civil-War-atlassen (er zijn er een honderdtal verschenen) en het luisteren naar bandjes met Civil-Warmuziek.

Het zou natuurlijk een zegen zijn wanneer de reusachtige hoeveelheid informatie over deze burgeroorlog op CD-ROM te krijgen was, maar dat is helaas niet het geval. Wat er op dit ogenblik verkrijgbaar is, stemt tot grote droefenis. In computerbladen worden de tot op heden verschenen CD-rommetjes tot de grond toe afgebroken. De bedoelde CD-ROM's zijn rommelig, onnauwkeurig en ronduit kinderachtig. Maar er is gelukkig hoop: op CD-i is er wél schitterend materiaal te verkrijgen.

Vraag mij niet waarom de Civil War op CD-ROM niet van de grond is gekomen, maar de CD-i-makers doen gelukkig meer dan hun best. Het wonderlijkste van de CD-i's over de Amerikaanse Burgeroorlog is het feit dat ze heel gemakkelijk in Nederland

te vinden en te koop zijn. Maar er is nog veel meer te krijgen dan ik dacht. Als lezer van de vijf bladen die geheel aan de Civil War gewijd zijn en die maandelijks verschijnen, verheug ik mij telkens op een nieuw nummer. Want in elke aflevering worden er weer nieuwe CD-i's aangeboden die gedurende een paar kwartier voor mij één bepaalde veldslag analyseren en tot op het bot ontrafelen.

Nog heerlijker vind ik de Civil War-speelfilms die op dit moment op Video-CD verschijnen, films die je dus gewoon op een multifunctionele CD-i-recorder af kunt spelen. Veel van die films zijn niet of nauwelijks op videoband te krijgen, maar in de Video-CD-fabrieken wordt er hard aan getrokken. Het is des te verheugender dat deze films op Video-CD verschijnen omdat de kwaliteit bij vaker afspelen niet achteruit gaat.

Misschien ben ik een beetje ziek in mijn hoofd, maar ik geniet er buitensporig van om vlak voor het slapen gaan nog even de verrichtingen van generaal Lee tijdens de Slag bij Antietam op Video-CD gade te slaan. Voor wie een beginnetje wil maken met een eigen Video-CD-collectie, geef ik hier twee aanraders: 'The American Civil War 1861-1865' (CMM CD 109; 55 minuten) en 'Robert Lee and the Army of Northern Virginia' (CMM CD 110; 54 minuten).

Veel krijgspfezier!

Boudewijn Büch

PHILIPS MEDIA PRESENTEERT...

...in samenwerking met ANWB en NBT

De meest complete toeristische reisgids van Nederland op CD-i

Ontdek op een unieke manier bekende
en onbekende toeristische attracties
van Nederland Waterland!

Met:

- 350 Nederlandse trekpleisters
- 1700 foto's met 100 gedetailleerde kaarten
- 4,5 uur commentaar
- videofragmenten
- speciaal gecomponeerde muziek
- typisch Nederlandse onderwerpen zoals Nederpop, schilders en dijken

- ANWB-routes voor meer dan 50 tochten • Speciale verpakking
- 24-Pagina boekje full-colour • 5 Ansichtkaarten
- Demo-mode. Cat. 814 0104. Adviesprijs f 89,95

GORDON IN CONCERT op Video-CD met Dolby Surround Sound!

De Video-CD "Gordon in Concert" is een unieke opname
van het Galaconcert van Gordon, uitgezonden
op 31 december 1994.

Met grote hits zoals:

- Ik bel je zomaar even op
  - Ik hou van jou
  - Kon ik maar even bij je zijn
  - We got the power
  - 't is zo weer voorbij
  - Let it be me
  - Brand new day
  - Paradise by the dashboardlight
- en vele andere.

Onder begeleiding van het Metropole Orkest o.l.v. Dick Bakker en met gastoptredens van Sugar Lee Hooper, Wilma Driessen en Patricia Paay.

- Opgenomen met High Definition camera's en 73 microfoons voor Full Dolby Surround Sound.

Bombardeer je huiskamer tot concertzaal!

Cat. 814 2903.
Adviesprijs f 49,95

PHILIPS

Philipsodi.com

Nu verkrijgbaar op
VIDEO-CD

Directed by
JUST JAECKIN
(Emmanuelle)

VIDEOCD

histoire d'O

**CORINNE
CLERY**

UDO KIER

**ANTHONY
STEEL**

59,95

Erotische
speelfilm van
de maker van
Emmanuelle.

histoire d'O
Philipscdi.com